

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

יום טוב של ר"ה – תרס"ו

מ. ד"ה והי' כי תבוא
מא. ד"ה כי המצוה
מב. ד"ה תקעו
מג. ד"ה קדוש אתה

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו בקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

– הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות –

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושבע לבריאה

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
תמ	תבוא	מ. והי' כי תבוא כו' התהוות מאין ליש ע"י המל' דוקא –	
תנא	נצו"י	מא. כי המצוה וגו' לא נפלאות כו' סבת כח ההתהוות במל' מפני דנעוץ תחלתן בסופן –	

תרס"ז

תס	ליל ב' דר"ה	מב. תקעו כו' עבודת הבירורים ע"י המלכות –	
תע	יום ב' דר"ה	מג. קדוש אתה כו' ג' כתרים חכמה ומל' ושם טוב העולה על גביהן –	

YOM TOV SHE' ROSH HASHANAH--5666

Discourses 40-43

Copyright © 2007

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Orders:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax: (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book
or portions thereof, in any form,
without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

ISBN: 978-0-8266-6060-2

Printed in Israel

ב"ה.

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת אחד עשר של ההוצאה החדשה דהמשך, יום טוב של ראש השנה – תרס"ו לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, הכוללת את המאמרים: ד"ה והי' כי תבוא דש"פ תבוא; ד"ה כי המצוה דש"פ נצו"; ד"ה תקעו דליל ב' דר"ה תרס"ז; ד"ה קדוש אתה דיום ב' דר"ה.

לפרטי עריכת מהדורה זו – ראה ב"פתח דבר" לחוברת א (י"ל כ"ף מנ"א תשס"ה).

*

ויהי רצון שע"י ההוספה בלימוד תורת החסידות תקויים ההבטחה לכשיפוצו מעינותיך חוצה אתי מר דא מלכא משיחא, ונזכה לשמוע תורה חדשה מפיו, בקרוב ממש.

מערכת „אוצר החסידים“

חג הגאולה י"ב י"ג תמוז, ה'תשס"ז
שמונים שנה לגאולת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע
ברוקלין, נ"י.

(* בהזדמנות זו אנו פונים לכל לומדי ומעייני המאמרים שבאם יש להם איזו שהיא הערה או תיקון טעות וכיו"ב נא לשלחם למערכת „אוצר החסידים“, 770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין, נ"י. או בדואר אלקטרוני: info@kehotonline.com, כדי שנוכל לתקנם בעת הדפסת הספר.

בס"ד, ש"פ תבוא, רס"ו

והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה.² וצ"ל שמתחלה א' נותן לך נחלה, דהיינו מתנה, ואח"כ אומר וירשתה, שהיא ירושה, ולכאורה, אחרי שנתנה במתנה, מה"ע הירושה כו'. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל³ בענין בחי' עבד נאמן ועבד פשוט, שיש יתרון מעלה בעבד פשוט שהו"ע עבודה, והיינו דוקא בעמל ויגיעה, שזהו ביטול והנחת עצמותו, שבזה מחדש דבר, שהיש והטבע החומרי מתבטל ממש כו', ועי"ז מגיע למעלה הרבה באין ערוך מבחי' עבד נאמן כו'.

וביאור⁴ הענין הוא, דהנה, אחר חטא עה"ד⁵ כתיב⁶ בזעת אפיקך תאכל לחם, והיינו שצריך לעבוד את האדמה, לתקנה מקלקלה שנתקלקלה⁷ בחטא עה"ד בתערובות רע, ועל ידי עבודת האדם בחרישה וזריעה כו', יתקן לברר הטוב מן הרע, עד שיוציא לחם טוב למזון כו'. ועבודה הזאת באה לאדם ביגיעה רבה ועצומה, לכך א' בזעת אפיקך תאכל לחם, שזהו ג"כ מהקלות שנתקלה, שיאכל לחמו בזעת אפו, כמו הזיעה באדם שיוצא מתוך כבידות העול ביותר כו'. ולכאורה צ"ל מה זו קללה לאדם, הלא כל מה שיעבוד האדם אדמתו יותר בתיקוני' ובירורים שלה, ודאי ימצא בה מזונו ומחייתו הרבה יותר, וכמ"ש⁸ עובד אדמתו ישבע לחם, כדי שביעה לרוב כו', שג"ז נאמר בתורה הקדומה, דכשם שנאמר בזעת אפיקך כו', כך נאמר עובד אדמתו ישבע לחם כו', וכל שיעבוד וייגע בה ביותר, תהי' בה הברכה יותר כו'.

אך הענין הוא, דהנה אנו רואין בגוף ענין השפע דפרנסה ב' מדריגות. א', השפע וברכה האלקית שהולך ויורד מלמעלה למטה ביושר, שזהו בקו החסדים דאו"י⁹, שה' זן ומפרנס בטובו הגדול בחן ובחסד לכל הברואים, כמו שאו' בברכת הזן, הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים כו', שזהו בחי' החסדים הטובים ועצמיים שהולך תמיד מלמעלה למטה בכל יום ויום, והוא כפי מה שנקצב בר"ה¹⁰ להיות שפע ופרנסה בעולם, והוא בחי' הקצבה בכלל על כללות השנה, ואח"כ בכל יום ויום ארז"ל¹¹ י"ב שעות הוי היום כו' ג' שעות שניות יושב וזן את העולם כו', וזהו מחסד אל כל היום כו'¹², ונמשך

(5) = עץ הדעת.

(6) בראשית ג, יט.

(7) ראה בראשית ג, יז. וראה תו"ח בראשית לב, סע"א ואילך. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשח ואילך. סה"מ תרס"ב ע' ש ואילך. תרפ"ג ע' רלט ואילך. תרפ"ה ע' עדר ואילך. ד"ה אני חומה תר"ץ. תרצ"ב (סה"מ תרצ"ב ע' קעו ואילך).

(8) משלי יב, יא. כת, יט.

(9) = דאור ישר.

(10) ראה ביצה טז, א.

(11) ע"ז ג, ב.

(12) לשון הכתוב – תהלים נב, ג.

(1) חלקו מיוסד על ד"ה ויקהל משה בתורת חיים שמות ח"ב (הוצאת תשס"ג) תיד, סע"ג ואילך, וחלקו על ד"ה המגיד מראשית אחרית בסה"מ תרל"ב ח"א ע' קה ואילך, ושער האמונה לאדהאמ"צ נג, א.

להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה והי' כי תבוא באוה"ת תבוא (כרך ה) ע' ב'נט ואילך. ד"ה זה בסה"מ תר"ל ע' רפה ואילך. ד"ה זה תרמ"ב. ד"ה זה בסה"מ תרנ"ו ס"ע תמג ואילך. ובסה"מ תרס"א ס"ע ריא ואילך.

(2) תבוא כו, א.

(3) בד"ה אלה הדברים (לעיל ע' תכו ואילך) וד"ה אחרי ה"א (לעיל ע' תלב ואילך).

(4) בהבא לקמן ראה תו"ח שמות שם.

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תרס"ו

תמא

מר"ה, דאז נמשך שפע כללית למזונותיו של אדם כל השנה, ומתחלק החסד הכללי לימים כו'. ובאופן שפע הזאת אינו¹³ צריכי' עבודה ויגיעה בעול ושעבוד פרנסה, כי נמשך לו השפע מלמעלה בבחי' יושר כו', ובודאי צריך ג"כ לעסק מו"מ¹⁴ לעשות כלי לשפע האלקית, וכמ"ש¹⁵ וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה כו', וכמ"ש במ"א¹⁶ הטעם ע"ז, אבל אינו צריך עבודה ויגיעה כ"כ, כי נמשך לו השפע בבחי' יושר דחסדים כו'. אך עכ"ז הרי אמרו¹⁷ אדם נידון בכ"י, ולדעת ר"ן¹⁸ בגמרא (ר"ה ט"ז¹⁹) בכל עת ובכ"ר²⁰, וכמ"ש²¹ לרגעים תבחננו, ולכך אומרים בברכת הארץ ועל אכילת מזון כו' בכל יום ובכל עת ובכל שעה כו', והיינו מדרי' הב' בפרנסה, שמתחדשת בכל עת ושעה מאין ליש ממש, והוא ע"י עבודה ויגיעה דוקא.

והענין הוא, דהנה ידוע דברכת הזן תיקן משה כשירד המן²², שהוא לחם מן השמים²³, וברכת הארץ תיקן יהושע כשנכנסו לארץ, שנפסק המן, והברכה היא על הלחם שמן הארץ²⁴. דלחם מן השמים הוא מה שיורד מלמעלה למטה בלי עמל ויגיעה, וכמו המן שירד מלמעלה כו', ולא הי' בו פסולת כלל²⁵, שנק' לחם הקלוקל²⁶, שלא הי' בו שום תערובות רע, כי הי' מבורר בתכלית בבחי' הברור מלמעלה, ולכן א"צ לזה עבודה ויגיעה, דכל ענין העבודה והיגיעה היא מפני התערובות רע, שהעבודה היא לברר את הרע, והמן, מאחר שלא הי' בו תערובות רע, ממילא בא מלמעלה בלי שום טורח ויגיעה כלל כו'. וברוחניות הוא בחי' לחם דתורה, שנק' לחם מן השמים, וכמ"ש²⁷ מן השמים השמיעך כו', והיינו תורה שבכתב, שהיא בחי' חכמה ברורה, שכבר נתבררה למעלה, ואינו שייך בזה ברור כלל, וכמשנת"ל (בד"ה ויתן לך²⁸), ונק' עה"ח²⁹, שהיא בחי' כולו חיים וטוב, ואין שם שרש לעה"ד³⁰ כלל כו'. אבל לחם הארץ הוא שבא מלמטה למעלה, וכמו המוציא לחם כו'³¹, ארץ דמפקא מזון³², מלמטה למעלה, בבחי' או"ח³³ דוקא. וזהו בברכת הארץ שתיקן יהושע בכניסתו לארץ, ששם צוה ה' את הברכה³⁴, בארץ דוקא, שנק' ברכה בסוף³⁵ ע"י עבודת הארץ בחרישה וזריעה כו', שנק' עמל מלאכה³⁶, ביגיעה רבה ועצומה עד מיצוי

13 כ"ה בכתי"ק. ואוצ"ל: אין.

14 = משא ומתן.

15 פ' ראה טו, יח.

16 ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תרמח ואילך. דרך

מצותיך קו, א ואילך. אוה"ת פ' ראה ע' תשכב ואילך. קונטרס

ומעיין מאמר יז ואילך (ע' 108 ואילך). וראה גם בהנסמן בהע'

41.

17 ר"ה טז, א (דעת ר' יוסי).

18 = ר' נתן.

19 שם.

20 = ובכל רגע.

21 איוב ז, יח.

22 ברכות מח, ב.

23 ראה בשלח טז, ד. וראה מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב

ע' תתיז.

24 בפשטות, הברכה היא רק על הארץ, דמפקא מזון

(ברכות מט, א). אבל בלקו"ת [עקב יד, ריש ע"ב]; בסידור עם

דא"ח (קט, א), דהזכרת מזון בברכת הארץ הוא ברכה על

הלחם שמן הארץ, וחיידוש גדול יותר בהמשך תרס"ו (כאן)

וברכת הארץ תיקן יהושע כו' והברכה היא על הלחם שמן

הארץ, דמלשון זה משמע שלא רק הזכרת המזון אלא הברכה

היא על הלחם כו'. – תו"מ סה"מ מלוקט ח"ד ע' קפב הע' 8

[ובהוצאות הקודמות ע' שנה].

25 ראה יומא עה, ב. פרש"י חוקת כא, ה. ובכ"מ.

26 חוקת שם.

27 ואתחנן ד, לו.

28 לעיל ע' קיז-ט.

29 = עץ החיים.

30 = לעץ הדעת.

31 ברכות לה, א (במשנה). רמב"ם הל' ברכות פ"ג ה"ב.

32 שם מט, א.

33 = אור חזור.

34 ע"פ תהלים קלג, ג.

35 ראה לקו"ת נשא כו, א. כח, א. מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ו ח"ב ע' תצז (ושם: דאיתא בס"י).

36 ראה סנהדרין צט, ב. ובכ"מ.

הנפש, שבנפשו יביא לחמו³⁷, לתקן החטא דעה"ד טו"ר, לברר הטוב מן הרע, ולהוציא הרע ופסולת בזריעה וקצירה ודישה כו', והיינו שמחדש דבר מה שלא הי' קודם, ולא נמשכה מעצמה, כ"א ע"י העבודה ויגיעה כו', וכל שיעבוד אדמתו יותר, יותר יחודש מאין ממש ליש, שיצמיח בריבוי יותר, שזהו בחי' התיקון לתערובות טו"ר שבארץ, שע"ז דוקא יהי' יתרון שפע וברכה יותר מעצם הברכה שבראש³⁵, שהולך מלמעלה למטה, מצד עצם החסד וטוב, שזן את העולם בחן ובחסד כו'. וזהו שמסיים על הארץ ועל המזון, ארץ דמפקא מזון מלמטה למעלה כו' (וברוחניות הו"ע תורה שבע"פ, שנק' עה"ד, לברר בחי' טו"ר כו', והוא שבא ע"י עבודה ויגיעה דוקא, כמו עבד פשוט שעובד בעול כו', וכמשי"ת³⁸). וכך הוא בעסק הפרנסה, שאדם נדון בכ"ע ורגע כו'. וזהו בברכה בסוף, שבא ע"י עבודה ויגיעה דוקא, וכמו בעובד אדמתו, וכמו"כ בעסקיו ויגיע כפיו, שיחודש מאין ליש, שא"א להיות כ"א ע"י ביטול היש לאין בתכלית, כרקבון הזריעה, שע"ז דוקא תהי' הצמיחה כו', וכמו"כ העוצב ומורת רוח ביגיעתו בעבודת האדמה לתקנה, עד שתקצר רוחו בעמלו בשדה כל היום, וכל שיהי' יותר בעוצב ויאוש בעמלו, שאינו רואה לכאורה הצלחה ביגיעתו, אדרבה, מזה הביטול מיש לאין, יצמח אור ושפע בהצלחה רבה, להוסיף ברכה בלי שיעור כו', וכמ"ש³⁹ הזורעים בדמעה ברנה יקצורו הלוח ילך ובכה כו' בא יבא ברנה כו', לפי שזהו עיקר התיקון להקללה שא' לאדם בזעת אפיו תאכל לחם, דזיעת אפו זהו מה שתקצר רוחו בעמלו ועבודתו עד מיצוי הנפש, ואו' נואש כו', שאז יהי' מלאכתו בזיעת אפו, בעול עבודה קשה, שלא לנחת ורצון כו', ואז ע"ז דוקא תאכל לחם מן הארץ ברוב שפע וברכה, כמ"ש⁴⁰ עובד אדמתו, ביגיעה ועמל יותר, ישבע לחם לרוב יותר כו'.

שלה

ונמצא, דב' פסוקים הללו, שניהם ענין א', דקללה זו דבזיעת אפיו דוקא תאכל לחם, זהו הסיבה לברכה ושפע רב ביותר, לפי שזהו עיקר התיקון לחטא עה"ד, להיות ביטול היש לאין בעמל רב ביגיע כפיו כו', וזהו שעובד אדמתו דוקא ישבע לחם מן הארץ כו'. וזהו שבברכת הארץ דוקא אומר ובכל עת ובכל שעה, לפי שברכה זו דארץ דמפקא מזון, מתחדש מאין ליש בכל רגע, ואינו נפסק לעולם כו'. משא"כ בשפע וברכה בראש, שנמשך מלמעלה ברה"ה, ומתחלק לזמנים בימים כו' כנ"ל, זהו בלתי חידוש מאין ליש, והוא שנמשך מן המוכן מלמעלה כו', דכמו שנמשך בחי' החסד למעלה ברוחניות, כמו"כ זן ומפרנס כו', ובהגיע למטה, תלוי בעתים וזמנים דחו"ג (והוא בחי' המשפט דב"ד⁴⁰ שלמעלה כו', ולכן צריכים ברכה ע"ז שלא תתעכב כו', וכמ"ש במ"א⁴¹), ויכול להשתנות כו', וגם באמצעות הכלי⁴², כי לית ברכתא שריא באתר ריקני' כו'⁴³. אבל הכלי שמלמטה למעלה, ביגיעה ועמל מלאכה בארץ, וכן בפיוזור נפשו ומאודו במסחר, יש כלי שיתחדש בזה מאין ליש ממש, למעלה מן המדה הקצובה לו ברה"ה כו', ע"כ אומר בכל עת, שנידון

(37) פיוט „כי כשמך“ בתפלות מוסף דרה"ה ויוהכ"פ.
 (38) לקמן ד"ה אשריכם ישראל תרס"ז (ע' ושפג"ד) וד"ה ויאמר גוי לך תרס"ז (ע' ושצ ואילך).
 (39) תהלים קכו, ה.
 (40) = דבית דין.
 (41) ראה לקו"ת קרח נה, ג ואילך. דרמ"צ קיב, א ואילך.
 (42) בתו"ח שם: העדר הכלי.
 (43) ראה זח"א פת, א. רטז, ב. זח"ב פז, ב. קנה, א. זח"ג לד, א (ברע"מ).

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תרס"ו

תמג

בכ"ע כו', וגם ההמשכה היא תמידית בלי הפסק כו'.* והנה עכ"פ מובן מכ"ז במ"ש בזעת אפיק תאכל לחם, דאע"פ שנאמר לאדם בדרך קללה כנ"ל, אבל בזאת דוקא תהי' הברכה בארץ, כשיעבוד אדמתו ביגיעה ועמל עד שיזיע אפו מעול הכבד כו', לפי שבזאת דוקא יבא השפע וברכה בארץ מלמטה למעלה, שהוא בבחי' חידוש יש מאין דוקא, בבחי' התחדשות מעיקרו, שלא ע"פ הטבע כלל כו'.

והנה עד"ז ממש יובן במלאכה ועבודה האלקית ברוחניות, כמו במעהמ"צ⁴⁶ והצדקה ובעבודה שבמוח ולב בתפלה, שצריך להיות ביגיעה רבה ועמל הנפש ביותר, כמו עובד במלאכה, שזהו רק ע"פ עומ"ש לבד, שמקבל עליו לעשות רצון קונו, אף שתכבד עליו העבודה הזאת, להיות שאין בה נח"ר ועונג לעצמו כלל, רק מחמת עומ"ש ביראה ופחד אלקים שעליו, להיות סו"מ וע"ט⁴⁷ כל היום כו', שזהו ביטול הישות והחומריות שלו, שמבטל טבעו ורצונו לגמרי כו', [מ"מ⁴⁸] בזה דוקא ישכון אור הברכה הרוחניות בתוס' אור רב בשם הוי' ואלקים. והן כל היחו"ע⁴⁹ שנעשים באו"כ⁵⁰ דאצי' ע"י הבירורים דמעהמ"צ בעומ"ש, שזהו לברר בעה"ד טו"ר, ובפרט בעבודה שבלב בתפלה, לבער הרע שבקרבו בתשובה ובלב נשבר, וע"י יגיעה במוח ולב בק"ש, בשמע ישראל⁵¹ ואהבת בכל לבבך⁵² בשני יצריך כו'⁵³, וגם כל היום בטרדתו בפרנסתו יהי' נושא ונותן באמונה, ויבטח בה' שישלח ברכה בעסקיו, ולא יבטח בהתאמצות כחו ועוצם ידו בתחבולות בדרך הטבע, כי לה' הארץ ומלואה כו'⁵⁴, ומה גם בהפרשה מכל יגיעו לצדקה לעניים, להחיות רוח שפלים⁵⁵, ביותר מכפי טבעו ורגילותו דוקא, וכ"ז רק מצד עומ"ש, שנדבה לבו ונתן א"ע לעשות רצון קונו כו'. וכ"ז נק' בירורים דרפ"ח ניצוצות⁵⁶, לברר בין טו"ר, ולהפוך מחושך לאור ומרע לטוב, בתומ"צ ותפלה ותשובה וצדקה, הכל בעמל ויגיעה בעומ"ש לבד, שנק' עובד אלקים כנ"ל⁵⁷, שעז"נ⁵⁸ יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, אשריך בעוה"ז, וטוב לך בעוה"ב כו'⁵⁹. והיינו לפי שבעבודה זו הוא מחדש דבר בעבודת הבירורים, בעמל ויגיעה, בבחי' ביטול ישותו לגמרי, שהוא ביטול היש לאין, שזהו התחדשות, וכמו"כ הבירורים בכל הענינים שלו, בעסק מו"מ ובאכו"ש וכה"ג, שכ"ז הוא בבחי' התחדשות

שלו

(* ולכך⁴⁴ אמרו⁴⁵ הרוצה להתעשר ירבה בסחורה, הכוונה בכמה מיני מסחר בכמה זמנים, שיחדש מחדש עסקים אחרים, ולא רק בעסק א' שנמשך לזמן רב כו', כי בכל חלק מן המין שעושה בו מסחר יש בו חידוש השפע מאין ממש למעלה מן הטבע כו'.

44) על קטע זה כתב רבינו: „אין צריך להעתיק" (וראה לעיל ע' כב בשוה"ג להערה 105).
45) ראה נדה ע, ב.
46) = במעשה המצוות.
47) = סור מרע ועשה טוב (ע"פ תהלים לד, טו).
48) כ"ה בתו"ח שם וגם בפנים ההמשך, אבל בהגהות השמיט אדמו"ר נ"ע תיבה זו.
49) = היחודים עליונים.
50) = באורות וכלים.
51) ואתחנן ו, ד.
52) שם, ה.
53) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ.
54) תהלים כד, א.
55) ישע"י נז, טו.
56) ראה ע"ח שער יח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"ב. ובכ"מ.
57) לעיל ד"ה ומקנה רב (ט"ע ותיד ואילך).
58) תהלים קכח, ב.
59) אבות פ"ד מ"א.

כו', שע"ז נמשך בחי' חידוש מאין ליש למעלה, היינו בחי' אור חדש לגמרי, שאין זה מן המוכן, כ"א בבחי' התחדשות ממש כו'.

והענין הוא, כמ"ש במ"א⁶⁰ ההפרש בין ברכה לתפלה, דע"י ברכה ממשיך מה שכבר יש בשרש ומקור, וכמ"ש⁶¹ איש אשר כברכתו כו', אלא שיכול להיות איזה עיכוב בהמשכה למטה, וע"ז היא הברכה, שכמו שהוא בשרשו ומקורו כן יומשך למטה כו'. וזהו בהמשכה דאו"י⁶², מלמעלה למטה, שאין זה התחדשות כו'. אבל ענין התפלה הוא לחדש דבר, וכמו יהי רצון, שיומשך רצון חדש, שלא ע"פ ההשתל', לרפאות החולים ולכרך השנים כו', שזהו גם מה שלא יש בשרש ומקור כלל, ונמשך בבחי' התחדשות מצד גילוי אור חדש מלמעלה מהשתל' כו'. וזהו ע"י התפלה מלמטה למעלה, שהיא בבחי' יגיעה דוקא כו'. וכמ"ש במ"א⁶² דבענין הברכה אין בזה יגיעה כלל, והיא בדרך ציווי, לפי שהמברך הוא למעלה מהדבר שממשיך כו', וכמו בברכת כהנים, שאו"י⁶³ יברך ה', כמו בדרך ציווי כו' (ולכן יש מי שבכחו לברך כו', וכדאיתא במד"ר⁶⁴ ע"פ⁶⁵ והי' ברכה, הברכות מסורות בידך כו', שיהי' ביכולתו לברך כו', לפי שצ"ל למעלה מהדבר, והוא בבחי' המשכה כו'). אבל ענין התפלה הוא שהמתפלל עומד למטה ומבקש ומתחנן כו', שזהו דוקא ע"י היגיעה, שנותן נפשו ע"ז ומתאמץ בתפלתו כו', וע"י זיכור נפשו, וכמו מי יעלה בהר הוי' נקי כפים כו'⁶⁶, וכמ"ש במ"א⁶⁷ (ולכן כאו"א בכחו ויכולתו להתפלל כו'). אבל ע"ז גופא שהתפלה היא בבחי' יגיעה, ה"ה מגיע וממשיך למעלה הרבה מע"י ברכה, להמשיך אור חדש מלמעלה מסדר השתל' כו' כנ"ל.

וכמו"כ הוא בשרש שרשן למעלה באו"א⁶⁸, שע"י יגיעה דוקא ממשיך מבחי' פנימיות ועצמות או"א⁶⁸ בחי' אור חדש ממש. דהנה, שרש כל ההשתל' דאבי"ע הוא נמשך מבחי' הקו וחוט כו', והקו והחוט הזה הוא בא אחרי בחי' הצמצום הראשון⁶⁸, הנק' מקום פנוי באמצעיתו כו'⁶⁸, דהיינו שנתעלם האור בעצמות או"א⁶⁸ תחלה, דהיינו שנכלל גילוי זה האור בעצמות הא"ס⁶⁹, ואח"כ כשנמשך קו"ח, נמשך במדה רק הארה מצומצמת כנודע, ומשם נמשך סדרי ההשתל' בע"ס או"כ כו'. והנה, כל מה שנמשך ע"י הקו"ח באבי"ע, לא נק' בשם אור חדש מעיקרו, אחרי שקו"ח הזה הוא בחי' גילוי אור מבחי' העולם שהי' בתחלה לפני הצמצום כנ"ל (והיינו שהאור שלפני הצמצום הוא ג"כ מה שבא בגילוי לצורך העולמות, וכמשנת"ל (ד"ה נשא⁷⁰ ובכ"ד⁷¹), ונק' העלם של האור והגילוי שע"י

(64) ב"ר פל"ט, יא.

(65) לך לך יב, ב.

(66) תהלים כד, ג.

(67) ראה מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשא. סה"מ

תרי"ב ע' רצט. תרפ"ג ע' רלח"ט. תרפ"ה ע' ערב ואילך.

(68) ראה ע"ח שער א (דרוש עיגולים ויושר) ענף ב.

(69) ראה בכ"ז לקו"ת הוספות לס' ויקרא נב, ג ואילך.

אוה"ת ויקרא (כרך ב) ע' תשג ואילך.

(70) לעיל ע' ושדמ"ושמה. (וראה שם הע' 411).

(71) = ובכמה דרושים (או: ובכמה דוכתי).

(60) ראה סה"מ תרכ"ז ע' שצד ואילך. וש"נ. תרכ"ט ע' ב

ואילך. תרל"א ח"א ע' רה ואילך. תרל"ב ח"ב ע' תמה ואילך.

תרל"ה ח"א ע' ר ואילך. ע' רו ואילך. תרנ"ד ע' שיא ואילך.

תרע"ח ע' תב ואילך. עטר"ת ע' קלא ואילך. ועוד. וראה גם

לקו"ת פ' ראה יט, רע"א. לקו"ש ח"ה ע' 423. ע' 427. ח"י ס"ע

37 ואילך.

(61) ויחי מט, כח.

(62) ראה סה"מ תרכ"ז שם ע' שצד"ה. וש"נ. תרל"ב ח"ב

שם ע' תמה. תרנ"ד שם ס"ע שיא"ב. תרע"ח שם ע' תב"ג.

עטר"ת שם ס"ע קלה"ו. ועוד.

(63) נשא ו, כד.

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תרס"ו

תמה

הקו כו), וא"כ אין זה אור חדש, כי אין כל חדש בגילוי, אחר שכבר האור הי' תחלה בהעלם לפני הצמצום, ומן ההעלם יצא לידי גילוי, כדמיון המחשבה שמאיר בדבור כו). וכמו שהמשכת אור השפע מאצילות לבריאה ג"כ לא נק' אור חדש מעיקרו, אחר שהי' האור בבחי' ההעלם באצילות, אלא שירד מן ההעלם לגילוי בבריאה. ועיקר הטעם, כי כל בחי' שפע הבאה מן המשפיע אל המקבל, אין כל חדש במקבל, אחרי שכבר היתה זאת השפע תחלה במשפיע (כמו שהיא שייכה אל המקבל כו), אלא שבמשפיע היתה כלולה בהעלם, ובמקבל יצאה לידי גילוי כו). וכמו"כ יובן למעלה בבחי' הקו"ח שנמשך מאוא"ס ע"י בחי' הצמצום, שאין כל חדש בגילוי אור זה שבקו הנמשך בכל האצילות כנ"ל, אחרי שהוא בחי' מקבל, וההעלם הראשון הוא בחי' משפיע, ואין כל חדש במקבל כנ"ל. וזהו דוקא במה שהוא בבחי' השתל' שפע בבחי' משפיע ומקבל, כמו האצילות ובריאה, שהאצילות משפיע והבריאה בחי' מקבל, וכמו"כ בחי' קו"ח זה מהעלם האוא"ס שלפני הצמצום כו), שאין זה אור חדש כנ"ל. ומובן מזה, שגם אם יאיר בחי' שרש ומקור הקו הזה, דהיינו בחי' ההעלם כו, ה"ז ג"כ אינו אור חדש, מאחר שהוא בחי' ההעלם דסדר השתל', הרי אין זה אור חדש לגבי השתל' כו). אבל אור הנגלה מבחי' עצמות אוא"ס שלא ע"י בחי' העלם וגילוי, והיינו עצמות אוא"ס כמו שהוא לפני צמצום הראשון, למעלה משרש ומקור הקו כו, הוא הנק' בחי' אור חדש מעיקרו, היינו שלא בא גם בבחי' שרש ומקור השתל' בבחי' העלם וגילוי בקו"ח כו. וזהו (ו) בא ע"י העבודה ויגיעה דוקא, שע"י ממשכים גילוי אור חדש ממש שלמעלה משרש ומקור הקו כו, וכמשי"ת.

וזהו יתרון המעלה בבחי' עבודת עבד בעול בעבודת הברורים בבחי' התחדשות, שע"י דוקא נמשך בחי' אור חדש ממש, מה שאין העבד הנאמן ממשך זאת בעבודתו באהבה והתקשרות כו).

אמנם עדיין צ"ל, והלא גם עבד הנאמן מברר בירורים, שהרי הוא ג"כ עובד בכל מיני עובדות בקיום המצות בעשיה וכה"ג. ועם היות שזהו מצד האהבה והתקשרות כו, מ"מ, איך שיהי', הרי מברר בירורים בהדברים הגשמיים. וכמו"כ במדריגת בן, שזהו ודאי מצד ההתקשרות עצמיות, הרי נת"ל דהבן ישמש לאביו בכל מיני שימוש ושירות מצד אהבה זו כו, דברוחניות זהו ג"כ ענין העובדות בגשמיות, שז"ע עבודת הברורים כו, אלא שבבן, וכן בעבד הנאמן, הוא בבחי' מלמעלמ"ט כו, איך שיהי', הרי יש כאן ג"כ התחדשות בהברורים שמבררים כו, וא"כ למה לא ימשיכו גם הם אור חדש מעיקרו כמו העבד הפשוט כו. [ו]הגם שנת"ל (ד"ה אחר⁷²) דהחומריות שלהם אינו חומרי ממש, הן בעצמן, בגופם וחומרם הטבעי, והן בהדברים הגשמיים שמקבלים מהם, אינם חומריים ממש, וממילא אין בזה היפך הטבע ממש, מ"מ, ה"ז בירור והיפוך מחשך לאור, אלא שאינו מחשך גמור, אבל מ"מ ה"ז מחשך לאור כו, ולמה לא יהי' בזה התחדשות כו. ובפרט כידוע⁷³ שצדיקים מבררים בירורים של העולם בכלל כו, וכמ"ש בסש"ב פכ"ח, וגם אל

72) לעיל ע' תלדיה.

ע' כו. אמרי בינה שער הק"ש פצ"ז (עט, א). אוה"ת שה"ש (כרך ב) ר"ע תקכב.

73) ראה לקו"ת שה"ש לה, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א

יהי' שוטה בעסק העלאת המדות של המח"ז⁷⁴ כנודע, כי לא נאמרו דברים האלה אלא לצדיקים, שאין נופלים להם מח"ז שלהם, כ"א של אחרים כו'⁷⁵, וכמו ר"י⁷⁶ דכולא תנויי בניקין הוה⁷⁷, דהיינו לברר בירורים שבעולם, וא"כ למה כ"ז לא יקרא בשם התחדשות, להמשיך אור חדש מעיקרו כו'.

אך הענין הוא, דהנה ידוע⁷⁸ דהתהוות יש מאין הוא מבחי' המלכות דוקא, וכמ"ש⁷⁹ מלכותך מכ"ע, דהתהוות כל העולמים שנתחדשו מאין ליש הוא מבחי' המלכות דוקא, שעז"נ⁸⁰ המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב, מחדש דוקא, מאין ליש כו'. וכמו דהתהוות עולם הבריאה, שזהו בבחי' התחדשות, דעש"ז נק' בריאה כידוע⁸¹, ה"ז מבחי' מלכות דאצילות, דזהו בחי' חידוש כוז שיש במלכות לגבי הספירות העליונות, דבה דוקא יש כח זה לחדש מאין ליש, מה שלא יש כח זה בהספירות שלמעלה ממנו, גם בספי' החכמה, שהיא מדרי' היותר עליונה שבאצילות, הרי מן החכמה אל הבינה הוא בבחי' עו"ע. וכמו מנקודת ההשכלה לבוא לידי השגה והבנה, שאין זה יש מאין, כ"א עו"ע לבד כידוע⁸² (ומה שלפעמים נק' החכמה אין ובינה יש⁸³, זהו מה שהחכמה היא בבחי' נקודה כללית, ולא בבחי' שכל מושג, ובבינה בא בבחי' שכל מושג, לכן נק' זה אין ויש, אבל לא שהחכמה היא אין ממש, ולא הבינה היא יש ממש, כי גם החכמה היא שכל גלוי, וכמו"כ הבינה היא כח רוחני עדיין כו'). וכמו כן משכל למדות, וממדות למחשבה, וממחשבה לדבור, הכל הוא בבחי' עו"ע, שאין בזה התחדשות, עד העשיה, שהוא בחי' התחדשות, דגוף העשיה הוא שנתחדש דבר שלא הי' קודם כו', כידוע. והדוגמא מזה למעלה, דע"ס דאצילות הן בבחי' עו"ע, וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד בתחלתו⁸⁴, דמ"ש הרמ"ק⁸⁵ בענין עו"ע היינו בהשתל' הספירות בספי' עצמן כו', דמחכמה לבינה ומבינה לז"א ומז"א למלכות הכל הוא בבחי' עו"ע כו', דבחי' העליונה כוללת בעצמה מהות הבחי' התחתונה, וא"כ התהוות הבחי' התחתונה אין זה חידוש דבר, כ"א התגלות לבד, וה"ה בערך מקורה הכלולה בבחי' העליונה. וכמו"כ יש לה ערך לעצם המדרי' העליונה, וכידוע דבעו"ע כללות בחי' העילה יש לה ערך ושייכות אל העלול, לא רק בחי' העלול הכלול בתוכה בהעלם כו', כי בכללותה היא מוגבלת במהותה כפי מהות העלול כו' (ומ"מ יש מדרי' בהעילה שאינו שייך אל העלול כלל, וכמו שנת"ל (בד"ה השמים מספרים⁸⁶ וד"ה אז ישיר

שלח

(81) ראה סה"מ תרל"ט ח"ב ע' שסט. וש"נ.
 (82) ראה סה"מ תרס"ה ע' רלט ואילך. היש"ת ע' 120 ואילך. ובכ"מ.
 (83) ראה לקו"ת פקודי ו, ב. אמור לג, ד. נשא כב, ד. ביאורו"ז לאדהאמ"צ פ, ג. קג, ב. ולהצ"צ ח"ב ע' תתרא. וש"נ. – וראה גם זח"א רמב, ב ובפי' אוה"ח שם. תקו"ז תמ"ב (פא, ב). פרדס שער ה (שער סדר האצילות) פ"ד. שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"י ערך יש. קצורים והערות לתניא ע' ק.
 (84) ס"כ (קכט, ב).
 (85) פרדס שער ו (שער סדר עמידתן) פ"ו. וראה אוה"ת בשלח ע' תב ואילך. סה"מ תרס"ה ע' רעג ואילך. וראה גם לעיל ע' ורסא. ובכ"מ.
 (86) לעיל ע' ושלז.

(74) = המחשבה זרה. – וראה בענין העלאת המח"ז: כתר שם טוב (הוצאת תשס"ד) סל"ט. וש"נ. סר"ז. סרפ"ז. לקו"א להה"מ סל"ז. סמ"ז. וסר"כ. או"ת להה"מ סקכ"ג. סתצ"ז. וראה גם תו"מ סה"מ מלוקט ח"ב ע' שמז"ח [ובהוצאות הקודמות ח"ד ע' קג].
 (75) ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א"שיו.
 (76) = ר' יהודה.
 (77) ברכות כ, א. וש"נ.
 (78) בהבא לקמן ראה ד"ה המגיד מראשית אחרית בסה"מ תרל"ב שם ע' קה ואילך. שער האמונה לאדהאמ"צ ג, א ואילך. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' רכג ואילך.
 (79) תהלים קמה, יג.
 (80) סיום ברכת יוצר.

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תרס"ו

תמז

כו' עלי באר⁸⁷, ובבחי' ומדרי' זו אינו בבחי' עילה כלל אל התחתון כו'. וכן הוא בכל המדרי' דסדר השתל' הע"ס מן החכמה ולמטה כו'. אבל חכמה לגבי למעלה מהחכמה היא בבחי' יש מאין, וכמ"ש⁸⁸ והחכמה מאין תמצא, מבחי' הכתר כו'. והגם דבכתר יש ג"כ התכללות החכמה כידוע⁸⁹, ונק' ח"ס⁹⁰ כו', אין זה ממהות החכמה דאצילות כלל, וכמ"ש במ"א ראי' לזה מהמא⁹¹ שתוק כך עלה במחשבה כו', וכמבואר במ"א⁹². והתהוות בחי' החכמה דאצילות הוא בבחי' התחדשות גם לגבי בחי' ח"ס, וכ"ש לגבי הכתר עצמו כו', וה"ז בבחי' יש מאין, אבל מהחכמה ולמטה הוא בבחי' עו"ע כו'. וכמו שמהכתר אל החכמה הוא בבחי' יש מאין, כמו"כ מהמלכות לבי"ע הוא ג"כ בבחי' יש מאין כנ"ל. א"כ, הרי יש במלכות כח נעלה להוות מאין ליש, שהוא בבחי' התחדשות, מה שלא יש בבחי' החכמה, ראשית האצילות כו', כ"א בבחי' מקור החכמה, היינו בחי' הכתר המהווה חכמה כו'. והטעם הוא, מפני כי נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן⁹³, שכוונת נעיצת התחלה נמצא בסוף דוקא יותר מן הראש המתפשט⁹⁴, והיינו, דבבחי' מל' שהיא בחי' סופא דכ"ד⁹⁵ דאצילות, יש בה דוקא כוונת נעיצת התחלה, ומשו"ז יש בה הכח להוות יש מאין כו'.

והנה הדוגמא לזה הוא מה שאנו רואים שהארץ הגשמי[ת], נמצא בה כח ההתחדשות, קרוב לענין יש מאין⁹⁶, יותר מבשמים, שהגם שהשמים גבוהים מן הארץ, וכמ"ש⁹⁷ כגבוה שמים על הארץ, וכתוב⁹⁸ שמים לרום, מ"מ, לא ימצא בשמים ענין התחדשות כלל וכלל. שהרי⁹⁹ אנו רואים בראי' חושיות שהשמים וכל צבאם וכו"מ¹⁰⁰ המה עומדים משימ"ב¹⁰¹ בלי תוס' ומגרעת כלל וכלל, ובלי שינוי כלל, שאינם נגרעים בכחם ומספרם, וכמ"ש¹⁰² שאו מרום כו' המוציא במספר כו' מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר, שהן קיימים באיש וקיימים במין כו', וה"ה חזקים כיום הבראם, כדאיתא בירושלמי¹⁰³ ע"פ¹⁰⁴ אלה תולדות כו', אבל כמו"כ אין בהם תוס' ג"כ, כי מעולם לא נתחדש כוכב א' או מזל ברקיע השמים, נוסף על המספר הקצוב לפי סדר בריאותם¹⁰⁵ בתחלה, מה שלא הי' בתחלת הבריאה שאמר¹⁰⁶ יהי מאורות ברקיע. וכן הרקיע עצמו אין בו כל חדש בעצם, שלא נתוסף באור עצם מהותו דבר, רק אותו הבריאה שהי' בו ובכו"מ¹⁰⁷ בסדר מצבן ומהלכך, כך המה

שלמ

87) לעיל ע' ושפד ואילך.

88) איוב כח, יב. – וראה סה"מ תרל"ב שם ס"ע קו"ר ע' קו.

89) ראה סה"מ תרס"ה ס"ע רסא ואילך. וראה גם פירוש המלות לאדהאמ"צ ס, ג ואילך. לעיל ד"ה ואברהם זקן ע' וקח ואילך.

90) = חכ' סתימאה. ראה זח"ג קמד, א. תקו"ז תס"ט (קטו, סע"א). ובכ"מ.

91) מנחות כט, ב.

92) ראה סה"מ תרס"ה שם ע' רסג. וראה גם לקו"ת ואתחנן יב, א. שה"ש מז, סע"ד ואילך. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' שצד. תרמ"ו ע' יט. ובכ"מ.

93) ספר יצירה פ"א מ"ז.

94) ראה מאמרי אדה"ז תקע"א ע' ס. נביאים ע' רסה. אוה"ת בראשית (כרך ו) תתרכו, ב. סה"מ תר"ל ע' שכ. תרל"ב ח"ב ע' שסז. תרל"ג ח"א ע' קטז.

95) = דכל דרגין.

96) ראה אגה"ק ס"כ (קלב, א). אמרי בינה שער הק"ש פכ"ג (לא, א ואילך).

97) תהלים קג, יא.

98) משלי כה, ג.

99) בהבא לקמן ראה גם שער האמונה לאדהאמ"צ שם נג,

א.

100) = וכוכבים ומזלות.

101) = מששת ימי בראשית.

102) ישעי' מ, כו.

103) ברכות פ"א ה"א.

104) בראשית ב, ד.

105) כ"ה בגוכתי"ק. ואוצ"ל: בריאתם.

106) שם א, יד.

107) = ובכוכבים ומזלות.

עתה בלי תוס' ומגרעת ובלי שינוי כלל. וכמו"כ הוא בד' יסודות הרוחני' ארמ"ע¹⁰⁸, כמו שהן בראשית הבריאה, לא נתחדש בהן דבר להיות מולידים דבר חדש, רק כמו שהן בלבד, שהרי ביסוד האש לא נתחדש ממנו דבר חדש כלל, וכן ביסוד המים ויסוד הרוח ויסוד העפר, כולם במהותם וגם בהרכבתם בלתי שינוי וחידוש כלל וכלל. וכמו במלאכים עליונים, שהמה עומדים משי"ב, לא יתוספו ולא יגרעו כו', וכמ"ש במ"א¹⁰⁹ דנשמות חלוקים ממלאכים, דבנשמות דוקא יש כח ההולדה, וכמו אברהם הוליד כו'¹¹⁰, ואין כן במלאכים. והגם שממלאכים דבריאה מסתעפים מלאכים ביצירה¹¹¹, זהו רק המשכה והתנוצצות בלבד מבריאה ליצירה, כמו שמכל הבחי' דבריאה מסתעפים כמו"כ ביצירה, ומיצירה בעשיה, אבל לא שהמלאכים דבריאה או דיצירה עצמן יולידו כדוגמתן כו', והיינו שאין בהם שום תוס' וחידוש דבר כו'. ומה שיש מלאכים המתחדשים בכל יום, וכידוע בענין יוצר משרתים כו'¹¹², זהו מה שמתהווים מבירורי הניצוצות שלמטה, ונכללים בבחי' מלכות, וכמ"ש¹¹³ מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁴, אבל בהם עצמן אין בהם שום חידוש בתוס' וגרעון כו', ואינם משנים את תפקידם, כל אחד כפי שרשו, אם בבחי' אש או רוח כו', כי מוציא במספר צבאם¹⁰², והיינו במספר אותיות וצירופים, וכל מלאך יש לו אות וצירוף מיוחד, וא"א שיהי' מאות א' ג' וד' אותיות מיוחדים, ע"כ כל א' במעמדו לא יוסיף ולא יגרע לעולם, עד שאין מלאך א' עושה ב' שליחות כו'¹¹⁵.

אבל הארץ, יש בה כח החידוש, שמחדש דבר מעיקרו שלא הי' במציאות בתחלה כלל, שהרי אנו רואין שהארץ תוציא צמחה, ותגדל מדי שנה בתוס' מרובה פירות ותבואות רבים לאין שיעור, שיש מהם שהם כדוגמת יש מיש, והם כל דברים הנזרעים שזורעים תחלה איזה תבואה ואח"כ צומח מין זה עצמו, שלכאורה ה"ז יש מיש, שהרי לא יצמח מדגן עד"מ חטים. אמנם באמת אין זה כ"א רק העלאת מ"ן לכח הצומח אשר בארץ¹¹⁶, שהרי מהגרעין כמו שהוא בשלימות לא יצמח ממנו מאומה, כ"א לאחר שנתקב ונתבטל לגמרי לכח הצומח שבארץ, ואז תוציא צמחה. והן אמת שלפ"ע העלאת מ"ן של הגרעין כן תצמיח, היינו שאם הגרעין הנרקב הוא דגן, יצמח דגן, ומ"מ, זהו לאחר שנתקב ונתבטל ישותו, ובלתי הארץ לא יצמח ממנו תבואה. ומה גם התוס' וריבוי שברצות ה' שולח ברכה שנצמח תוס' וריבוי, כמ"ש גבי יצחק¹¹⁷ וימצא שם מאה שערים, וגם רוב זרעוני גינה אינן נאכלין כלל¹¹⁸, ומ"מ צומח מהם אילן ופירות רבים. ובד"כ ענין זריעת

108 = אש רוח מים עפר.

109 ראה לקו"ת שה"ש לח, ד, מ, א. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' מד. תקס"ח ח"א ע' תעה. ח"ב ע' תרטז ואילך. ביאורה"ז לאדהאמ"צ ה, סע"ד ואילך. מאמרי אדהאמ"צ דרושי תתונה ח"ב ע' תעא ואילך. ועוד.

110 לשון הכתוב – תולדות כה, יט.

111

112 נוסח ברכת יוצר. וראה איכ"ר פ"ג, ח. תוד"ה מזיעתן

חגיגה יג, ב. טווא"ח סנ"ט.

113 תהלים קד, יד.

114 ראה תו"א וישב כו, סע"ג. לקו"ת אמור לו, א. פנחס

עט, סע"ב ואילך. האיזנו עו, ד. סידור עם דא"ח סב, ב. פט, ד.

רכז, ד. אוה"ת בראשית לג, סע"ב ואילך. נח (כרך ג) תרמח, ב ואילך. ביאורה"ז להצ"צ (כרך ב) ע' תרו. סה"מ תרכ"ט ע' קו ואילך. תרס"א ע' רו ואילך.

115 ב"ר פ"ג, ב (הובא בפירש"י עה"פ – וירא יח, ב). – וראה לקו"ת אמור לו, ג. חוקת סב, ד. שה"ש מ, א. ביאורה"ז לאדהאמ"צ ו, א. צט, א. ועוד.

116 ראה תניא אגה"ק ס"כ (קלב, ב). אוה"ת שה"ש (כרך

ג) ע' תתקנב. סה"מ תרס"ט ע' ח ואילך. אעת"ר ע' קמו ואילך. תרצ"א ע' עא.

117 תולדות כו, יב.

118 ראה בבא בתרא צב, א ואילך.

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תרס"ו

תמט

הגרעין הוא רק לעשות ציור בכח הצומח באיזה אופן תצמיח, כי כח הצומח הוא כח פשוט, והגרעין, כשנרקב ונכלל בו, עושה בו ציור, אבל עצם הצמיחה הוא מכח הצומח בדוגמת יש מאין. וגם בלתי זריעה כלל תוציא הארץ צמחה, וכמו דשאים ואילנות שאינם נזרעים כלל, הנה הם צומחים מאין ליש לגמרי ע"י הכח הצומח אשר בארץ. משא"כ השמים, הנה מאז נתהו בשמי"ב השמים וכל צבאם, לא נתוסף ולא נתחדש בהם דבר כו' כנ"ל.

ולכאורה, הלא השמים גבוהים במדרי', ולמה בארץ דוקא ימצא כח חידוש יש מאין, ולא בשמים כו'. והגם דהארץ צריכה לגשמים מן השמים, ועי"ז דוקא תצמיח, וכמ"ש¹¹⁹ וכל שיח השדה טרם יהי' בארץ כו' כי לא המטיר כו', וכתב¹²⁰ כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים והולידה והצמיחה כו', ועז"נ¹²¹ אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו', שזהו ההשפעה מן השמים לארץ, ועי"ז תצמיח כו', הנה זהו רק לעורר את הכח הצומח שבארץ שיהי' בהתגלות, אבל הצמיחה עצמה היא מהארץ דוקא, שהארץ היא המצמחת, רק שצריכה לגשמים לעורר כחה, אבל הצמיחה היא מן הארץ דוקא כו'. ולכאורה, למה נמצא בה דוקא כח נעלה זה. אך הענין הוא כנ"ל, שנעוץ תחלתו בסופן וסוב"ת¹²² דוקא, ולכן בארץ הלזו הגשמי', להיותה סוף המדרי', ימצא בה הכח, כמו בהארץ העליונה היא בחי' מלכות דאצילות, סודכ"ד¹²³ דאצילות, שנמצא בה כח התחילה יותר גם מבחי' ראש האצילות, והוא כח האין המהווה הראש דאצילות כו' כנ"ל, וכן נמצא כח זה גם בסוף וסיום העשיה, שהוא בחי' דומם הארץ, ג"כ כח החידוש מאין ליש, להיות כי נעוץ תחלתו בסופן וסוב"ת כו'.

ועפ"ז¹²⁴ יובן מ"ש והי' כי תבוא אל הארץ כו'. דהנה נודע שתכלית ירידת הנשמה בגוף הוא בשביל מעשה המצות, וידוע¹²⁵ דמעהמ"צ נק' פירות, וכמארז"ל¹²⁶ מאי פירי מצוה, ובפסוק נק' בשם זריעה, וכמו זרעו לכם לצדקה כו'¹²⁷. והענין הוא, דהנה נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים¹²⁸, היינו שיהי' גילוי עצמות אוא"ס למטה כו', שזהו נעשה ע"י מעהמ"צ, וזהו"ע שהמצות נק' בשם זריעה, וכמו כשזרעין גרעין בארץ נעשה עי"ז הצמיחה בתוס' וריבוי, הגם שזרעוני גינה אינן נאכלין כו', כך ע"י המצוה בעשיה נעשה עי"ז הצמיחה בתוס' וריבוי מאד, וכמו רחבה מצותך כו'¹²⁹, שנמשך גילוי עצמות אוא"ס כו'. אמנם הצמיחה צ"ל בארץ דוקא, והיינו בנש"י, שנק' ארץ חפץ¹³⁰. ולמעלה היינו בחי' מלכות, שנק' ארץ חפץ, דלמה נק' שמה ארץ שרצתה כו'¹³¹, והוא בחי' הביטול כו', ועש"ז נק' ארץ חפץ, לפי שזהו אמיתית רצה"ע להיות בחי' ביטול היש. ובשורש הוא בחי' הרצון פשוט שלמעלה מטו"ד, שזהו ענין שרצתה כו'. וזהו"ע נעוץ תחלתו בסופן כו'. ועש"ז נק' נש"י ארץ חפץ, שיש בהם בחי' ביטול הנ"ל, דמשו"ז הן ראויים לזריעה דמעהמ"צ כו'.

(126) סוטה מו, סע"א. וראה גם ב"ר פ"ל, ו.
(127) הושע י, יב.
(128) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא פל"ו.
(129) תהלים קיט, צו.
(130) מלאכי ג, יב.
(131) ב"ר פ"ה, ח.

(119) בראשית ב, ה.
(120) ישע"י נה, י.
(121) הושע ב, כג.
(122) = וסופן בתחילתו.
(123) = סופא דכל דרגין.
(124) ראה ד"ה והי' כי תבוא שבהע' 1.
(125) ראה תוי"א שמות נג, ג.

וזוהו שניתנה הארץ חפץ לאברהם במתנה, שיהי' כח מס"נ מצמיח ופועל ישועות, וכמא⁸⁰ זורע צדקות מצמיח ישועות כו'. ועז"נ¹³² ארץ אשר ה' כו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו', שבכל שנה נמשך אור חדש בנש"י, שהם ארץ עילאה, כי בליל ר"ה¹³³ מסתלק חיות שנה העברה כו', וע"י התקיעות נמשך אור חדש כו'. ועל המשכת חיות חדש זה הוא [ה]דין ומשפט, כמ"ש¹³⁴ כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, שעל הגילוי אלקות שנמשך בבחי' יעקב, יש ע"ז דין ומשפט לפ"ע העבודה והביטול דשנה העברה כו'¹³⁵, ומשפט איהו רחמי¹³⁶ הוא בחי' יגמה"ר הנמשכים בעשי"ת כו'. וזהו והי' כי תבוא אל הארץ, ארץ הוא בחי' הרצון פשוט שיש בכאו"א מישראל, שזה נמשך מארץ העליונה בבחי' מתנה כו', אך צ"ל כי תבוא אל הארץ, שהיא ההכנה לבוא לבחי' ארץ כו', והיינו העבודה שע"פ טו"ד כו', ועי"ז נותנים במתנה בחי' ארץ עליונה כו', שז"ע מה שה' אלקיך נותן לך נחלה כו'. ואח"כ וירשתה, ענין ירושת הארץ הוא מהז' אומות, דבשרשם הן ז' מל'¹³⁷ קדמאין דתהו כו'¹³⁸, וזהו בחי' האור הנמשך ע"י הבירורים למטה, והו"ע העבודה ויגיעה בבירור הנה"ב וכל הענינים השייכים אליו, שע"י נמשך תוס' אור מרובה כו', ובזה נשלם אמיתית הכוונה העליונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', וכמשי"ת¹³⁹. וזהו וישבת בה, דהנה ישיבה מורה על ההשפלה שמשפיל א"ע כו'¹⁴⁰, וכך כתיב¹⁴¹ וישב ה' מלך לעולם, והיינו גילוי בחי' סוכ"ע, דעכשיו הוא בהעלם, ולעתיד יאיר בגילוי, וכמ"ש¹⁴² ונגלה כבוד ה' כו', וזהו וישב ה' מלך כו'. ובשרש היינו בחי' עצמות א"ס שיאיר בגילוי למטה כו'. וכ"ז נעשה ע"י שנש"י למטה מקיימים מצות מעשיות בבחי' ביטול והנחת עצמותן לגמרי כו', כמשנת"ל בבחי' עבד פשוט כו', ומבררים בירורים בדברים תחתונים, שעל ידי זה ממשיכים גילוי בחי' עצמות א"ס למטה, שז"ע דירה בתחתונים כו'.

שמוא

(136) זח"ג צא, א. תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

(137) = מלכין.

(138) ראה זח"ג קכת, א (באד"ר). שם קלה, א. עץ חיים שער הכללים פ"א שם שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ד.

(139) לקמן ד"ה תקעו בחודש (ע' ותסג ואילך).

(140) ראה תו"א מקץ לח, סע"ד ואילך. מ, ב. ובכ"מ.

(141) תהלים כט, יו"ד.

(142) ישעי' מ, ה.

(132) עקב יא, יב. – בהבא לקמן ראה תניא אגה"ק סי"ד (קכ, א ואילך).

(133) בליל ר"ה: כ"ה בכ"מ בדא"ח, ראה אגה"ק סי"ד שם (קכא, רע"א): „שמסתלק בליל ר"ה". ועוד. אבל לפני"ז שם (קכ, ב): „מסתלק לשרשו בכל ערב ר"ה"; „בערב ר"ה". ובסה"מ תש"ג ע' 19: „ערב ר"ה עם חשיכה". – ע"פ תו"מ סה"מ מלוקט ח"א ע' ג הע' 25 [ובהוצאות הקודמות ח"ה ע' ה].

(134) תהלים פא, ה.

(135) ראה לקו"ת נצבים מה, א. ובכ"מ.

כ"י המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמים היא כו' ולא מעבר לים היא כו' כי קרוב אליך הדבר כו'.⁵ וצ"ל מהו הכפל לשון דלא נפלאה ולא רחוקה היא. ומשמע שהן ב' ענינים, ועז"א אח"כ לא בשמים היא, דהיינו ענין ההפלאה, כי שמים לרום כו',⁶ ולא מעבר לים היא ז"ע הריחוק כו', וצ"ל מה המה ב' הענינים האלה, שאומר ע"ז לא בשמים ולא מעבר לים כו'. ומ"ש כי המצוה הזאת, צ"ל איזה מצוה היא, דאומר סתם המצוה הזאת, ועז"א דהמצוה הזאת לא נפלאה היא כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל⁷ דההתהוות מאין ליש הוא מבחי' המלכות דוקא, וכמו הצמיחה היא בארץ דוקא, כמו התחדשות ההתהוות מאין ליש הוא מבחי' מלכות דוקא, משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא כו'.

וביאור⁸ הענין הוא, דהנה ידוע⁹ דדעת ב"ה היא דארץ קדמה לשמים, וכמ"ש¹⁰ ביום עשות כו' ארץ ושמים. [ד]דעת ב"ש היא שהשמים קדמו, וכמ"ש¹¹ בראשית ברא אלקים את השמים כו', ודעת ב"ה דארץ קדמה כו'. ופשר דבר ביניהם, שבבחי' א' שמים קדמו, ובבחי' א' ארץ קדמה, והיינו דבסדרי השתל' שמים קדמו לארץ, כי שמים לרום בסדר השתל', ואני אענה את השמים והם יענו את הארץ¹², דשמים משפיעים בארץ כו', הרי השמים קדמו כו', אבל במח', ארץ קדמה, דסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כו'.¹³

ויובן¹⁴ זה עד"מ אדם הבונה בנין או עוסק במו"מ וכה"ג, שבודאי תחלה יתעורר בעצמו ברצון בהעלם ע"ז, והוחלט אצלו שיבנה הבנין או יעשה העסק במו"מ כו', והרצון המוחלט הזה הוא בהעלם עדיין, ואח"כ נתעורר בזה ברצון בגילוי כו' (ועמשנת"ל ד"ה אדם כי יהי¹⁵), והרצון הגלוי הזה בא בהתלבשות בשכל וטעם לרצון, ואח"כ יורד אור הרצון הזה המורכב בשכל וטעם ויתלבש במדות שבלב, וממדות למחשבה להרהר במח' בזה, ומן המחשבה יורד ומתלבש בדבור, ומן הדבור יורד ומתלבש במעשה, והוא מה שמצוה בדבור לעשותו לבנות הבנין או לעסוק בעסק המו"מ בפו"מ כו', דודאי אור הרצון הזה, מתמעט אורו בירידתו מעילה לעילה בלבושים שונים. וכמו בהתלבשות הרצון בשכל וטעם, הרי הרצון מתצמצם ומתמעט אורו, כי הרצון בעצם הוא למעלה משכל, וכמו שהוא בתוקף אורו א"א שיתלבש בשכל, כ"א ע"י שמתצמצם אורו שיהי' באפשר שיתלבש

(5) הבא לקמן בפיסקא זו מיוסד על ד"ה המגיד מראשית ב"ה תרל"ב שם.
(6) חגיגה יב, א.
(7) בראשית ב, ד.
(8) בראשית א, א.
(9) הושע ב, כג.
(10) ע"פ פיוט "לכה דודי".
(11) הבא לקמן מיוסד על ד"ה והתהלכתי שבעה' 1.
(12) לעיל ע' ורסב ואילך.

(1) חלק מהמאמר מיוסד על ד"ה והתהלכתי בתוכם בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתמ ואילך, חלקו מיוסד על ד"ה המגיד מראשית אחרית ב"ה תרל"ב ח"א ע' קז. ע' קט, וחלקו על ד"ה ועתה יגדל נא ב"ה תרל"ב ח"ב ע' שסז אילך. וראה לקמן הערה 38.
להתחלת וסיום המאמר ראה בנסמן לקמן הע' 80.
(2) נצבים ל, יא-יג.
(3) משלי כה, ג.
(4) במאמר הקודם (ע' ותמו ואילך).

בשכל להיות בבחי' טעם לרצון כו', וכשמתלבש בשכל הרי השכל והטעם מגביל את הרצון ומחלקו לחלקים כו', וכמ"ש במ"א¹³. ומשכל למדות ה"ה בא בלבוש והגבלה ב'. וממדות למחשבה וממחשבה לדבור נתמעט יותר, שאין הרצון רק בקול ודבור בלבד, שאינו ניכר בזה אור עצם הרצון ולא השכל כו', כ"א מה שמגלה רצונו בדבור לבד, או מה שרוצה לדבר בזה, שהוא הרצון שבדבור כו', עד המעשה שהוא חיצוני יותר, שאין הארת הרצון במעשה רק לעשות לבד, ואין לו ערוך לגילוי הרצון שבשכל ומדות שבלב וכן במח' כו'. וא"כ, הפנימי יותר הוא עצם אור הרצון שבתחלה, ואחריו השכל והטעם לרצון כו', והחיצוני בסוף הכל ביותר הוא הרצון שבמעשה, שבו נתמעט אורו בתכלית, רק להיות נעשה במעשה בפו"מ לבד, ותחלה מאיר הפנימי, והולך ויורד בהתלבשות שונות, עד שבא אל המעשה החיצונית מכולן כו'.

וכן הוא בסדר ההשתל' למעלה בע"ס מן הכתר עד המלכות, דכ"ע¹⁴ הוא בחי' הרצון הבא בגילוי לצורך ההשתל', ובא בהתלבשות בבחי' חו"ב, שזהו בחי' השכל וטעם לרצון, שבזה מתמצם ומתמעט אור הכתר עד שבאפשר שיתלבש בבחי' חו"ב כו', וח"ב מגבילים את האור שבא לכמה התחלקות מדרי' כו', וע' משנת"ל ד"ה ויקח קרח¹⁵, ומח"ב למדות שבז"א כו', ומח' עליונה היא בחי' הלבוש אל המדות ומוחין כו', ומז"א יורד הרצון ומתלבש בבחי' מלכות, שהוא בחי' דבור העליון ובחי' מעשה, דדבורו של הקב"ה חשיב מעשה כו'¹⁶ (עמשנת"ל ד"ה וידבר כו' במד"ס¹⁷). דבסדר ההשתל' הזה יורד האו"א"ס ממדרי' למדרי', מכתר לחכמה ומחכמה כו', וכמ"ש בע"ח¹⁸ דאו"א"ס מאיר בכתר ובחכמה בקירוב מקום (ובודאי יש חילוק בין אופן הגילוי בכתר להגילוי בחכמה כו', וכמ"ש בע"ח שמ"א ספ"ב¹⁹, דבכתר מאיר בקירוב ובהרחבה, ובאו"א בקירוב בלא הרחבה כו'), ובכינה בריחוק מקום (ובע"ח איתא²⁰ דגם בכינה בקירוב, מבואר במ"א²¹ התי' ע"ז), ומכינה לז"א דרך חלון, ומז"א למלכות דרך נקב כו', והכל קאי על ההמשכה וגילוי דאור א"ס שמתמעט ממדרי' למדרי' כו', וכמ"ש במ"א²². ובד"כ בחי' הרצון הגלוי הוא בחי' טה"ת²³ שאחר הצמצום, דהיינו בחי' מחה"ק²³ דא"ק, כמשנת"ל (ד"ה אדם כי יהי' ²⁴ שזהו בחי' תחלת התעוררות הרצון בגילוי על העולמות, ובא ממדרי' למדרי' בעקודים נקודים כו', ובחי' רצון המוחלט הוא באו"א"ס שלפני הצמצום כו', וכמשנת"ל שם.

והנה²⁵ כ"ז הוא בעת שמביא את הרצון בגילוי בפו"מ, שזהו בעת שעוסק בבנין או מו"מ, שיקדים רצונו ושכלו ומדותיו עד שבא למעשה כנ"ל, ששם המעשה חיצונית יותר

(13)

הוא בשער מב (שער דרושי אבי"ע) שם ספי"ד.

(14) = דכתר עליון (או: דכתרא עילאה).

(20) שער מב שם. וראה אוה"ת שבהע' הבאה ובנסמן שם.

(15) לעיל ע' ושעג"שועד.

(21) ראה אוה"ת ענינים ע' קפד.

(16) ראה ב"ר פמ"ד, כב: מאמרו של הקב"ה הוא מעשה.

(22) ראה אוה"ת ענינים שם ע' קעט ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שמזו ואילך. וש"נ. המשך וככה תרל"ז פכ"ט ואילך (ס"ע לט ואילך). תר"ן ע' רפב ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' עב. לעיל ס"ע ובט"ל.

(17) לעיל ע' ושו.

(23) = טהירו תתא .. מחשבה הקדומה.

(18) ראה שער הכללים פ"א. שער מב (שער דרושי אבי"ע)

(24) לעיל ע' ורסד ואילך.

(19) שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א.

(25) הבא לקמן מיוסד על ד"ה והתהלכתי שבס' מאמרי

(19) כ"ה בע"ח דפוס שקלאו תק"ס, ובדפוסים שלפנינו אדהאמ"צ ויקרא שבהע' 1 ע' תתמא.

ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תרס"ו

תנג

שמוג

מכולם. אבל אנו רואין בחוש, שכאשר יוגמר הבנין או העסק, יעלה סוף המעשה לפניו כמו קודם שעלה ברצונו ושכלו למעשה זו, דהיינו מה שיתענג בעצם נפשו בגמר הבנין והעסק, וזה ה' תחלת המח' והרצון ושכל ומדות כו', דודאי אם לא ה' נגמר הבנין והעסק במעשה כלל, אע"פ שהי' רצון ושכל ומדות בזה, אינו כלום, דודאי כל עיקר מה שכבר עלה ברצונו ושכלו אינו רק להיות המעשה, ולא שיהי' לו רק רצון ושכל למעשה זו, וא"כ כל הרצון ושכל ומדות שמתגלות במעשה זו, הכל טפל ונגרר רק בשביל סוף מעשה זו, כי גם הרצון בלא מעשה אינו כלום, ועיקר שלימות הרצון הוא כשכא למעשה דוקא. ולא מיבעי בחי' הרצון הגלוי, דשלימותו הוא המעשה, כי הרצון הגלוי, מאחר שהוא בבחי' גילוי שיהי' איזה דבר מה, הרי בלא העשיה בפועל ה"ה חסר עדיין, והשלימות הוא כשכא לידי מעשה בפועל דוקא כו', אמנם גם בחי' הרצון הנעלם המוחלט הוא בשביל המעשה, ובסוף מעשה דוקא הוא שלימות הרצון כו', מאחר שהוא ג"כ בבחי' התעוררות, שנתעורר בהרצון והוחלט אצלו. וכידוע ההפרש בין רצון המוחלט בעצמותו ממש להרצון המוחלט הנ"ל, דהרצון המוחלט בעצמותו הוא שאינו בבחי' התעוררות כלל, כ"א מוחלט בעצמו מצד העצם, אבל לא נתעורר בזה כלל וכלל, אבל הרצון המוחלט הנ"ל הוא שהוחלט ע"י ההתעוררות, שנתעורר בהענין והוחלט אצלו כו', וכמ"ש מכ"ז בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ה²⁶, ונת"ל ד"ה אדם כי יהי' כו'²⁷. וא"כ, בבחי' הרצון המוחלט שנת' כאן, מאחר שהוא בבחי' התעוררות לדבר מה, הנה כו'²⁸ שלא בא הדבר לפועל, ה"ה חסר, והשלימות שלו הוא ע"י הפועל דוקא כו'. וא"כ נהפוך הוא, שבהגיע הרצון למעשה דוקא ונעשה הרצון בפו"מ, שם הוא עיקר תקפו וכחו יותר מכמו שהי' בשכל ומדות וגם ברצון עצמו בתחלה כו', כי המעשה הוא שעלה באמת במח' תחלה קודם שנתעורר בהרצון, היינו גם קודם שנתעורר בהרצון המוחלט כו', ובשבילה נתעורר בהרצון כו', ואח"כ בסוף מעשה, כשנגמר רצונו בפו"מ, חוזר אל עצמותו ממש שקודם להעלאת הרצון למעשה זו, כי כל מה שנתעורר ברצון לא ה' רק בשביל שיהי' למעשה כו' (ועמ"ש בד"ה שובה ישראל²⁹).

וְזָשׁוּ³⁰ בַסִּי³¹ נְעוּץ תַחֲלַתָּן בַסּוּפָן וְסוּפָן בַתַּחֲלַתָּן, שְׁכוּוֹנֵת נְעִיצַת הַתַּחֲלִילָה נִמְצָא בַסּוּף דּוּקָא יוֹתֵר מִבְּרֵאשׁ הַמִּתְפַּשֵּׁט³², פִּי³³ תַחֲלָה הוּא בַחֲבִי א"ס, קִדְמוֹן לְכָל הַקְּדוּמִים³⁴, שְׁאִין לוֹ תַחֲלָה וְאִין לוֹ תַכְלָה, וְאִינוּ קוֹרְאִין אוֹתוֹ תַחֲלָה הַכוּוֹנָה שֶׁהוּא מִקְדָּם וּמֵאֵז (פּוֹן אֶלֶע מֵאָל) (וְהוּ"ע מַחוּי[י]ב הַמְצִיאוֹת כו'), וּמִמִּילָא הוּא תַחֲלָה לְכָל, ר"ל כְּמוֹ קוֹדֵם לְכָל נִמְצָא (וְכִמוֹ אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מֶלֶךְ בְּטֵרֵם כָּל יִצוֹר נִבְרָא כו'³⁵, וְכִמוֹ אִנִּי רֵאשׁוֹן וְאִנִּי אַחֲרוֹן כו'³⁶), שְׁזֵה שִׁיךְ רַק עַל הָעֲצֻמוֹת, דְּמָה שְׁאִינוּ עֲצֻמוֹת אִינוּ שִׁיךְ לוֹמֵר שֶׁהוּא קוֹדֵם לְכָל, שֶׁה"ה

אוה"ת בראשית (כרך 1) תתרכו, ב. סה"מ תר"ל ע' שכ. תרל"ב ח"ב ע' פסו. תרל"ג ח"א ע' קטו.

(33) בהבא לקמן ראה ד"ה כשעלה משה בסה"מ תרס"ג ח"ב ע' רמז"ח. ד"ה ועתה יגדל תע"ג בסה"מ תער"ב-ע"ו ע' רעג.

(34) ראה תקו"ז תי"ט (מב, א). מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תנט. וש"נ.

(35) פיוט „אדון עולם“.

(36) ישע"י מד, ו.

26) סה"מ תרס"ה ע' ג"ד. וראה גם סה"מ תרפ"ח ע' יא ואילך. תש"א ע' 34. תש"ג ע' 8 ואילך.

27) לעיל ס"ע רסג ואילך.

28) = כל זמן.

29) לעיל ע' וכו.

30) להתחלת הפיסקא ראה ד"ה המגיד מראשית בסה"מ תרל"ב שבה"ע 1 ע' קז.

31) פ"א מ"ז.

32) ראה מאמרי אדה"ז תקע"א ע' ס. נביאים ע' רסה.

נמצא מן העצמות כו', רק על העצמות שייך לומר שהוא תחלה לכל, וזהו שאנו קוראים אותו ית' תחלה, לא שיש לו תחלה ח"ו שזהו תחלה בזמן, כ"א מה שהוא מאז ומקדם כו'. וגם הוא תחלת הכל. וענין שהוא תחלת הכל אין הכוונה שהוא בבחי' מקור להם ח"ו, אלא שזהו בחי' העצמי שממנו נמצא הכל, דמאמתת המצאו נמצאו כל הנמצאים כו'³⁷, וזהו"ע תחלת הכל שהוא העצמי, וממילא הכל נמצא ממנו כו'. וזהו שנק' תחלתן של הנמצאים, לא שהוא בחי' תחלה שלהם (בבחי' שייכות אליהם), כ"א הוא תחלתן, דמאמתית המצאו הם נמצאים כו', והיינו לפי שהוא בחי' עצמי כו', והכל נמצא ממנו, וזהו תחלת הכל, דכל מה שנמצא, הכל נמצא ממנו ית' כו'. וכ"ז הוא לפי שהוא בחי' עצמי, לא בבחי' מקור כו', כי מה שהוא בבחי' מקור, אינו עצמי, וממילא א"א שיהי' מקור לכל, דמאחר שהוא בחי' מקור, ה"ה ענין פרטי, וה"ה ג"כ מקור על איזה פרט כו' (וכמו מקור האורות או מקור הכלים, דמה שהוא מקור לאורות אינו מקור לכלים וכה"ג כו'), אבל מה שהוא תחלת הכל, אינו בבחי' מקור, אלא הוא בבחי' עצמי, שמהעצמות נמצא הכל כו', אבל הוא בבחי' הבדלה לגמרי, והיינו שהעצמות מובדל לגמרי מהדברים הנמצאים ממנו כו'.

שד"מ

ומבואר במ"א³⁸ שתחלה יותר נעלה גם מבחי' קדם, והיינו, כי קדם הוא מה שדבוק לבחי' שאח"כ, ויש לו שייכות אליו, וכמו בחי' רצון המוחלט הנ"ל נקרא רצון הקדום, והיינו שהוא קדום לבחי' הרצון הגלוי, וכמו הקדמה לדבר שע"ז בא הדבר שאח"כ, כמו"כ הרצון הקדום הוא הקדמה לרצון הגלוי, שעל ידו בא הרצון הגלוי, וכמשנת"ל ד"ה אדם כי יהי'³⁹ (אלא שהוא בבחי' סיבה, ולא בבחי' עילה, כמו שנת' שם³⁹), כי להיות שהרצון הזה הוא ג"כ בבחי' התעוררות, שנתעורר בעצמותו ברצון ע"ז (לא כמו בחי' רצון המוחלט בעצמותו ממש שלא ע"י התעוררות כו', וכמ"ש בד"ה הנ"ל³⁹), א"כ ה"ז בבחי' גילוי לעצמו, וכבר יש שם ההשערה איך ומה יהי' אופן הגילוי כו', אלא שהכל בעצמותו עדיין, אבל בעצמותו הכל מוכן אל הגילוי, אלא שלא בא עדיין בבחי' גילוי ממש, וזהו שנקרא קדם, מה שקדם אופן הרצון להשפיע טרם שמשפיע עדיין בגילוי ממש כו', ועי"ז בא הגילוי אח"כ כו'. וכמ"ש במ"א בענין הג' מדריגות דיחיד ואחד וקדמון⁴⁰, שכל הג' מדריגות הן באו"ס שלפני הצמצום, וקדמון הוא שכבר מוכן הכל אל הגילוי, אלא שלא בא עדיין בגילוי ממש כו', ובעצמותו הוא בבחי' גילוי, וממנו בא אח"כ בגילוי ממש אחר הצמצום, ויש לו שייכות אל הגילוי כו', וכמשנת"ל ד"ה הנ"ל⁴¹ וסד"ה השמים מספרים⁴² בענין בחי' מקיף הקרוב כו' (וגם בחי' הרצון הגלוי הנ"ל, דהיינו בחי' מחה"ק דא"ק, נקרא ג"כ רצון קדום, להיות דבסדר השתל' שאחר הצמצום, הנה בחי' הרצון הזה הוא בבחי' העלם עדיין כו', ועמש"ל בד"ה תתן אמת⁴³ בענין ובורא חשך כו'⁴⁴, אבל הוא בבחי' קדם, שקדם לכל

(37) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ה"א.

(38) ד"ה ועתה יגדל נא בסה"מ תרל"ב ח"ב שם ע' שסו. ובשינויים וכו' בד"ה כשעלה משה למרום בסה"מ תרס"ג ח"ב ע' רמג ואילך. ובד"ה ועתה יגדל נא תער"ג בסה"מ תער"ב ע"ז ע' רעא ואילך. – הבא לקמן (עד פיסקא: וזהו הטעם מה שבמלכות דוקא) מיוסד על סה"מ תרל"ב שם.

(39) לעיל ס"ע ורסג"ורסד.

(40) ראה שער היחוד לאדהאמ"צ ט, ב ואילך. סה"מ

תרנ"א ע' קעו. ע' קעח ואילך. תרנ"ב ע' צח. תרנ"ד ע' סו. הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח ע' נז"ח. ד"ה כי עמך מקור חיים (לעיל ע' רמז).

(41) ד"ה אדם כי יהי' (לעיל ע' ורסד).

(42) לעיל ס"ע ושלט"זשמ.

(43) לעיל ע' ושצט"זות.

(44) ישע"י מה, ז.

ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תרס"ו

תנה

מה שבא אחריו כו'). ובבחי' ומדריגה זו שייך לומר שע"י הגילוי שאח"כ נודע מה שקדם לזה, וכמו שע"י התהוות בחי' החכמה נודע שיש בחי' קדם, היינו מה שקדם לבחי' ראשית חכמה כו'⁴⁵, וכמ"ש במ"א⁴⁶ בענין ברוך הוא⁴⁷, דקאי על ח"ס⁴⁸, שנק' הוא, ע"ש שנודע מציאותו ולא מהותו, דבחי' חכ' הגלוי' נודע מהותה, להיותה בבחי' גילוי כו', אבל ח"ס לא נודע מהותה, לפי שאינו בבחי' גילוי, אבל מ"מ נודע מציאותו עכ"פ, לפי שזהו בבחי' המשכה בעצמותו להיות מקור לבחי' חכמה הגלוי', לזאת, כשנתהווה בחי' חכמה הגלוי', אנו יודעים ומרגישים שיש מקור לזה שמשם נמשך, והיינו שנודע מציאותו כו', והיינו בבחי' קדם, להיות שזהו רק מה שקדם אל הגילוי, נודע מציאותו עכ"פ כו'. אבל (ש)למעלה מבחי' זו, לא נודע מציאותו ג"כ, וכמ"ש בענין רדל"א⁴⁹, דבחי' זו לא נודע גם מציאותו מהגילוי, לפי שמובדל בערך מן הגילוי כו'. וזהו בחי' תחלה. והיינו, שגם אם נאמר דתחלה הוא ג"כ כאשר יש אח"כ אז הוא תחלה, מ"מ, איננו דבוק כ"כ לבחי' מה שנתהווה אח"כ כו'. וכמו בחי' האור קודם עלות הרצון, או בחי' עצם האור שלמעלה מבחי' התפשטות האור (והיינו ג"כ בהאור שהוא בבחי' המשכה, והיינו מה שכללות האור ה"ה בבחי' המשכה, ובוה יש בחי' עצם האור והתפשטות כו', וכמשנת"ל ד"ה כי עמך מקו"ח⁵⁰), מ"מ, אין לזה שייכות למה שאח"כ, היינו לאחר הצמצום כו'. וזה נק' תחלה, ולא קדם, דקדם הוא מה שקדם אל הגילוי, וממילא הוא שייך כו' כנ"ל, ותחלה הוא שאין לזה שייכות כו'. אמנם באמת י"ל, דתחלה אין זה דכאשר יש אח"כ אז ה"ז תחלה, אלא מה שנק' תחלה בעצם ובמחלט, וכמו שנת"ל בענין תחלת הכל, דהיינו בחי' העצמי שממנו הכל, ועש"ז נק' תחלת הכל, הרי ע"ז אינו שייך לומר דכאשר יש אח"כ אז נק' תחלה, אלא הוא תחלה בעצם, לא תחלת הנמצאים, והיינו מה שהעצמי הוא תחלה בעצם וממנו נמצא הכל כו', א"כ, בין שנמצאו הנמצאים, ובין שלא נמצאו, נק' העצם תחלה כו' (וע"ד מ"ש הרמב"ם⁵¹ שהכל צריכים אליו והוא אינו צריך להם, והיינו שאינם מחדשים בו דבר, והוא בחי' תחלה בעצם כו'). ולפ"ז ענין תחלה הוא בחי' העצמות שלמעלה מכל הגילויים כו'.

שמה

* בגוכתי"ק נרשם בשוה"ג: במו"נ ח"א פ' ט"ז כ', השען ועמוד כו' היותו יתעלה התחלה כו'⁵², ולפמשנת"ל כאן, זהו בבחי' קדם, ועמ"ש מענין צור בלקו"ת ד"ה ביום הזה יכפר דרוה"ר⁵³, והיינו ע"ס הגנוזות. ובח"ב פ"ל כ' בתחלה שני ענינים⁵⁴, וענין א' מתאים לפמש"כ.

משתתף כו', והוא שם אבן קשה כו', והוא שם המקור אשר יחצבו ממנו אבני המקורים כו', ואח"כ הושאל מזה הענין האחרון זה השם לשורש כל דבר והתחלתו כו'. ולפי זה הענין האחרון נקרא השם יתעלה צור, כי הוא ההתחלה והסיבה הפועלת לכל אשר זולתו, ונאמר הצור תמים פעלו כו' ואין צור כאלקיננו, צור העולמים, ונצבת על הצור, השען ועמוד על התבוננות היותו יתעלה התחלה שהוא המבוא אשר תגיע ממנו אליו.

(53) = דרוש הראשון. ושם (לקו"ת פ' אחרי כו', ג): צור עליון מקור ושרש כל שרשי ההתהוות, כמ"ש הביטו אל צור חוצבתם, ונק' צור כמו למשל צור החלמיש שמכין בו להוציא האש שהיסוד האש שבו הוא בכח ובהעלם ולא בפועל, כך

(45) ע"פ תהלים קיא, יו"ד. משלי יד, ז. וראה רקאנטי ר"פ בראשית. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' א. וש"נ.

(46) ראה סידור עם דא"ח מ, א"ב. פירוש המלות סא, סע"א"ב.

(47) ברכת ברוך שאמר.

(48) = חכמה סתימאה (ראה סידור האריז"ל בכוונת, ברוך שאמר).

(49) = רישא דלא אתיידע (וראה סידור עם דא"ח שם לט, ד. פירוש המלות שם סא, ד ואילך).

(50) לעיל ע' רמג.

(51) הל' יסוה"ת שם ה"ג.

(52) ז"ל הרמב"ם במורה נבוכים ח"א פט"ז שם: צור, שם

ובזה יובן בענין אור א"ס, שמקשים ע"ז למה נק' אוא"ס, ולא אין לו תחלה⁵⁵, ומתמצים, שתחלה יש לו, להיות שהוא בחי' אור, ולא עצם, כ"א גילוי העצם כו', וכמשנת"ל (ד"ה כי תשא⁵⁶). ולכאורה צ"ל מדוע אינו נק' אור התחלה. ולפי הנ"ל ניחא, דמאחר שתחלה הוא בחי' העצמות, והרי העצם אינו נמשך בהאור, והוא מובדל ממנו לגמרי, א"כ אינו שייך לקרוא אותו אור התחלה, שהרי אינו בחי' תחלה, כ"א אור, והתחלה שהוא בחי' העצמי, מובדל מהאור לגמרי כו' (ולכאורה עדיין אינו מובן, דהרי האור, עם היות שאינו עצם, מ"מ, ה"ה בחי' גילוי העצם, כמשנת"ל בד"ה הנ"ל, וא"כ ה"י צריך לקרותו אור התחלה, ויהי' המובן מזה שהוא בחי' גילוי העצם, ולא שהוא בחי' התחלה והעצם ממש, כ"א אור התחלה כו'. וצריכים לאמר ע"פ מ"ש במ"א⁵⁷, ונת' ג"כ לעיל ד"ה כי עמך מקו"ח⁵⁸, דמה שאנו קוראין אותו ית' בשם מאור, אין זה מכוון באמת, דענין מאור הוא מה שאור נמשך ממנו, ועם היות שאינו בבחי' מקור להאור, כ"א האור נמצא ממנו כו', מ"מ, הרי זהו כל עצמותו מה שהאור נמצא ממנו, וכמו מאור השמש כו', אבל בעצמותו ית', הרי לא זהו כל העצמות מה שהאור נמשך ממנו כו', עם היות שהאור נמצא מן העצמות, אבל לא זהו כל עצמותו ח"ו כו'. וא"כ מובן דא"א לקרוא את האור אור התחלה, מאחר שהעצמות אין זה רק מה שהאור נמצא ממנו כו' (וכמו שהתהוות הכלים ומציאות העולמות ג"כ מן העצמות כו', אך כח זה כלול בהאור ג"כ, וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיהי חד⁵⁹, וכמשנת"ל ד"ה ויולך ה' את הים⁶⁰, אמנם בכח העצמות הוא שיהי' נמצא עוד כמה דברים מה שלא נמצא עתה כלל בסדר השתל' כו'), הרי א"א לקרוא את האור בשם אור התחלה כו').

ועז"א נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, דבחי' מלכות שהיא סופא דכ"ד⁶¹ דאצילות, היא נעוצה בתחלה דוקא, והיינו דבחי' המלכות מושרשת בבחי' עצמות א"ס ממש למעלה מעלה מהשרשת כל הספי⁶², דכל הספי' שמושרשים למעלה היינו בבחי' האור והגילוי השייך להשתל', הנק' בחי' קדם כו', וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך⁶³) דשרש הספי' הוא בבחי' עלות הרצון, או גם קודם עלות הרצון (דשם בחי' ספי' עד אין קץ כו'), אבל הכל בבחי' האור שהוא בבחי' המשכה כו', והיינו בבחי' אחד וקדמון כו', אבל למעלה מזה אינו

56) הכוונה לד"ה וידבר גו' זאת חוקת דש"פ כי תשא (לעיל ס"ע ור"ל-ר"ל).

57) ראה סה"מ תרמ"ח ע' קנט. תרס"ה ע' קמט. תרס"ח ע' קפח"ט. לקמן ד"ה אנכי ה"א תרס"ז (ע' תסג"ד). המשך תער"ב ח"א ע' קלה. ח"ב ע' א"ו. ס"ע אקמדה. עטר"ת ע' תלט"מ. תרפ"ה ע' ריג ואילך. המשך ר"ה תרצ"ד פי"ד (סה"מ תשי"א ס"ע 38 ואילך). תש"ד ע' 238. תש"ה ע' 186 ואילך.

58) לעיל ע' רמב.

59) ס"י כ (קל, סע"א-ב).

60) לעיל ס"ע ורכג.

61) = דכל דרגין.

62) ראה סה"מ עטר"ת ע' סה ואילך. תרפ"ד ע' ח ואילך. תרצ"ט ע' 17 ואילך. תש"ד ע' 264 ואילך. תש"ח ס"ע 51 ואילך. תש"ט ע' יב ואילך. תו"מ סה"מ מלוקס ח"א ע' לר"ז [ובהוצאות הקודמות ח"ב ע' קז"ח].

63) לעיל ע' ורמו.

כביכול נקרא צור, צור חיינו, כי הוא שרש ומקור לכל שרשי ההוי"ה, ושרש ההוי"ה הוא בו בהעלם בכח ולא בפועל.

54) וז"ל: דע שיש הפרש בין הראשון וההתחלה, וזה שההתחלה היא נמצאת במה שהיא לו התחלה כו'. אבל הראשון יאמר על הקודם בזמן לבד, מבלתי שיהי' הקודם בזמן ההוא סיבה למתאחר אחריו, כמו שיאמר, ראשון מי שדר בזה הבית, פלוני, ואחריו פלוני, ולא יאמר פלוני התחלת פלוני. והמלה אשר מורה על הראשון בלשוננו הוא תחלה, תחלת דבר ה' ביהושע. ואשר יורה על ההתחלה [נקרא] ראשית שהוא נגזר מן ראש.

55) ראה לקו"ת פקודי ז, ב. מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' כב. ענינים ע' נב. אוה"ת ענינים ע' קסא. ע' קעה. סה"מ תרמ"ז ע' לח ואילך. תרנ"א ע' רה ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' צד ואילך. תרפ"ג ע' פב ואילך. תש"ז ע' 125 ואילך. תשכ"ב ע' כג ואילך. תו"מ התוועדויות תשכ"ב ח"ב ע' 6 ואילך.

ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תרס"ו

תנז

שייך שרש לספירות, אבל בחי' המלכות מושרשת בבחי' עצמות ממש, וכמא' 64 מלך יחיד כו', בחי' מלך כמו שהוא בבחי' יחיד ממש כו' (והיינו בחי' שמו הכלול בעצמותו ממש, דשמו קדמון כו' 65, שזהו בחי' יחיד כו', וכמו שנת' שם 66), וכמ"ש בע"ח שער א"א ספ"ג 67 דשרש המלכות הוא ברדל"א כו', וכמו"כ יובן עד רום המעלות, דשרש המלכות הוא בבחי' עצמות א"ס ממש כו', וזהו נעוץ סופן בתחלתן כו'. וכמו"כ נעוץ תחלתן בסופן, דבחי' התחלה, שהוא בחי' עצמות א"ס, שנק' תחלת הכל כו' כנ"ל, ה"ז בסופן דוקא, בבחי' מלכות, בחי' סופא דכ"ד דאצילות כו'. וזהו נעוץ תחלתן, שיש נעיצת התחלה בסוף יותר מבראש המתפשט. ראש המתפשט הוא בחי' חכמה, ראשית האצילות כו', ולמעלה יותר היינו כללות בחי' הקו הנמשך מאוא"ס, שנק' ראש המתפשט, היינו בחי' התפשטות וגילוי אוא"ס שבעולמות כו', ובכללות היינו כל בחי' המשכות וגילויים דאוא"ס כו', והיינו גם בחי' הגילויים דאוא"ס שלפני הצמצום, בחי' התפשטות האור, וגם כללות בחי' אור הא"ס שהוא בבחי' המשכה בעצמותו כו', הכל נכלל בכלל בחי' ראש המתפשט כו', שכ"ז הוא בחי' אורות וגילויים לבד, ואין בזה מבחי' העצמות כלל כו'. ונעיצת התחלה הוא בסוף כ"ד דוקא, והיינו בחי' המלכות, שהיא סוף מעשה, המהווה מאין ליש, שזהו מה שעלה בבחי' התחלה כו', ובזה דוקא נעוץ כח התחלה כו'.

וזוהו הטעם מה שבמלכות דוקא יש הכח לחדש מאין ליש, מה שלא יש בספירות העליונות כו'. דכל הספירות ענינם הוא בחי' הגילוי (וכידוע 68 דכל הספי' ההשפעה שלהם הוא בבחי' קירוב, דהיינו בחי' הגילוי כו'), ולזאת, שרש המשכתם מעצמות אוא"ס הוא רק מבחי' האורות והגילויים דאוא"ס כו'. אבל בחי' המלכות, אין ענינה בחי' הגילוי, אדרבה, היא בחי' כח נעלם, וא"כ שרש המשכתה הוא מבחי' העלם העצמי דא"ס, ולזאת בה דוקא יתרון כח זה להוות מאין ליש כו'. ובאמת יש בה יתרון כח גם על בחי' הכתר, דהגם שהכתר מהווה ג"כ מאין ליש, וכמ"ש 69 והחכמה מאין תמצא, מאין דכתר תמצא בבחי' יש כו', וקאי הן על האור דחכמה והן על הכלי דחכמה (וכמשנת"ל בדרושים הקודמים מד"ה החדש הזה עד ד"ה וספרתם לכם 70), מ"מ, הרי בחי' האור דחכמה, וכן האור דכללות האצילות, א"א לומר ע"ז שהוא בחי' יש, אדרבה, הוא בבחי' אין ובבחי' ביטול עצמי כו', וכמשנת"ל (ד"ה אדם כי יקריב 71), וה"ה בבחי' דביקות במקורן, דהתהוותן מ"מ הוא ע"י הקירוב דאור המאציל, וכמשנת"ל (ד"ה וילך ה' את הים 72) בכללות אופן התהוות הקו כו'. וכמו כן גם הכלים דאצילות ה"ה בחי' אלקות ממש, ואינן בבחי' יש ח"ו, אלא שאופן התהוותן אינו בבחי' קירוב, ואינם בבחי' דביקות ניכרת במקורם 73, וה"ז כדוגמת יש מאין, והיינו כמו בלי שום עילה וסיבה אחרת הקודמת כו', אבל מ"מ אין זה מציאות יש. וגם א"א לומר שנתהווה מאין ואפס המוחלט ממש, דבדוגמת בחי' היש דכלים

64 ברכת "שתבח".

65 ראה עבודת הקודש ח"א פ"ב.

66 לעיל ס"ע ומז"רמח.

67 שער יג [בדפוסים שלפנינו הוא בפ"ב]. וראה

במקומות שנשמנו לעיל הע' 62.

68

69 איוב כח, יב.

70 ד"ה החודש (ע' וריג ואילך). ד"ה אדם כי יקריב (ע'

ורנב ואילך). ד"ה אדם כי יהי' (ע' ורסא ואילך). וד"ה וספרתם

(ע' ורפ).

71 לעיל ע' ורנג"ורנד.

72 לעיל ע' ריט. וראה גם סה"מ תרס"א ע' קסז. ועוד.

73 ראה סה"מ תרנ"ו ע' רנו. תרס"ב ע' רל. ס"ע שכ"א.

תרס"ג ח"ב ע' קנו. תרס"ד ע' ט ואילך. ועוד.

כמו כן הוא למעלה מזה בבחי' כלים דעקודים, וגם בבחי' כלים דא"ק כו', וכמשנת"ל (בד"ה אדם כי יהי⁷⁴ וד"ה קדושים תהיו⁷⁵), ובודאי שאינו דומה ורחוק מאד ערך הכלים דאצי' מהכלים דא"ק, מ"מ, גם הכלים דא"ק הם בעצם בבחי' מציאות כו' (יעו"ש בד"ה קדושים תהיו⁷⁶), וגם הכלים דאצילות אינן בבחי' יש ח"ו. ולכן הע"ס דאצילות בכלל (בחי' האורות והכלים) ה"ה בבחי' אדמה לעליון כו'⁷⁷, וכמשנת"ל בדרושים הקודמים הנ"ל⁷⁸. אבל ההתהוות מה שמלכות מהווה נבראים דבי"ע, ה"ז התהוות יש מאין ממש, דנבראים דבי"ע הן בבחי' יש ממש, ולגבי התהוות זו, בחי' המלכות דאצילות הוא בבחי' אין ואפס המוחלט ממש, כי שם אינו שייך כלל וכלל מציאות יש כזה, וא"כ ה"ז יש מאין ממש כו'. ומה שיש כח זה במלכות, הוא מפני שנעוץ בה בחי' התחלה, בחי' תחלת הכל. דענין התהוות יש מאין הוא בכח העצמות דוקא, שמציאותו מעצמותו, ואינו עלול ח"ו, לכן הוא לבדו בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו', וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד⁷⁹ יעו"ש, וכמשנת"ל (ד"ה ויולך ה' את הים⁷⁹), ומפני שיש נעיצת התחלה בבחי' מלכות, לכן בכחה לחדש ולהוות יש מאין ממש כו'. וכמו"כ בדוגמא כזאת בארץ הלזו הגשמי[ת], יש בה דוקא כח ההתחדשות להצמיח דוגמת יש מאין כו' כנ"ל, לפי שהיא סוף וסיום העשיה ממש, יש בזה דוקא נעיצת התחלה יותר מבשמים, דנעוץ תחלתן בסופן דוקא, והוא בדוגמת בחי' מלכות למעלה, שבה דוקא יש כח ההתחדשות מאין ליש כו'.

שמוז

וע"פ⁸⁰ הנ"ל יובן מ"ש כי המצוה הזאת לא נפלאה היא ולא רחוקה היא. דהנה ידוע⁸¹ דבחכמה יש ב' מדריגות, הא', כמו שנמצאת מאין ליש, וכמו עד"מ בריקת וסקירת השכל, שבא בבחי' שכל גלוי עכ"פ, והוא מקור להשגה דבינה כו', והב', בחי' פלא דחכמה, שנק' פליאות חכמה⁸² שלמעלה מבחי' השגה דבינה, ונק' שכל הנעלם מכל רעיון⁸³, שהוא רק בבחי' מקיף על המוח כו', וכמשי"ת⁸⁴, ובחי' זה נק' פלא כו'. וענין בחי' ריחוק הוא יותר מבחי' הפלא⁸⁵, כי בחי' הפלא הוא מה שבא לפעמים בבחי' גילוי, שמפלא נעשה אלף, בחי' אאלפך חכמה כו'⁸⁶. והענין הוא, כידוע⁸⁷ שיש מה שסתום רק מהמקבלים, ובעצם הוא בבחי' גילוי, דבחי' זו מתגלה לפעמים כו', אבל יש מה שסתום לגמרי, שאינו בא לגילוי לעולם כו', וכמ"ש במ"א⁸⁸, ובחי' זו נק' רחוקה, וכמו אמרתי אחכמה והיא רחוקה כו'⁸⁸. ועז"א לא נפלאה היא, בבחי' פלא דחכמה, ולא רחוקה היא, בבחי' סתום בעצם, דהיינו

(81) ראה מאמרי אדהאמ"צ שם. פירוש המלות לאדהאמ"צ ס, ג ואילך. לעיל ע' וקח ואילך. ועוד.
 (82) ראה לעיל ד"ה ואברהם זקן (ע' וקט).
 (83) ראה לעיל ע' ומט. וש"נ.
 (84) לקמן ד"ה ביום השמיני עצרת תרס"ז.
 (85) כ"ה גם במאמרי אדהאמ"צ שבהע' 80. ובמאמרי אדה"ו תקס"ג ח"ב ע' תשנו.
 וראה תו"מ סה"מ מלוקט ח"א ע' רסה [ובהוצאות הקודמות ח"ד ע' מן] ובהע' 37 בסופה.
 (86) איוב לג, לג.
 (87) ראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג שם ע' תשפו. סה"מ עת"ר ע' ו ואילך.
 (88) קהלת ז, כג.

(74) לעיל ע' רטו ואילך.
 (75) לעיל ס"ע וערב ואילך.
 (76) לעיל ע' רעג.
 (77) ע"פ ישע"י יד, יד.
 (78) ד"ה אדם כי יהי (לעיל ע' ורסא ואילך). וד"ה קדושים תהיו (לעיל ע' וערב-רעג).
 (79) לעיל ס"ע ורכג-רכד.
 (80) הבא לקמן (עד סוף המאמר) מיוסד על ד"ה כי המצוה בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תשפה ואילך. – וראה גם ביאור שני לד"ה כי המצוה בס' מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"ב ע' תתקמו"ז. ובשינויים: באוה"ת נצבים ע' א'רלה"ו. סה"מ תרכ"ו ע' רמט ואילך. תרל"ח ע' שכד ואילך.

ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תרס"ו

תנט

עצמות בחי' ח"ס כו'. וע"ז מפרש לא בשמים ולא מעבר לים כו', שמים הוא בחי' המקיף, והיינו בחי' הפלא דחכמה, וים הוא בחי' ים הקדמוני⁸⁹, ומעבר לים היינו מה שלמעלה גם מבחי' פלא דחכמה, והוא בחי' סתימות העצמי כו', והיינו ביאור ופי' דלא נפלאות ולא רחוקה כו'. ובשרש הראשון, ב' בחי' אלו באוא"ס שלפני הצמצום, הן בחי' התפשטות האור ובחי' עצם האור כו'. ועז"א כי המצוה הזאת לא נפלאות כו', דהנה, המצוה הזאת קאי על כל המצות, והיינו מצות מעשיות דוקא, וזהו שאמר המצוה הזאת, היינו מצות המלך⁹⁰, שתלויים בבחי' מלכות, שזהו מצות מעשיות כו'. ואו' דמעהמ"צ לא נפלאות היא ולא רחוקה היא, היינו שאינן במדרי' אלו דבחי' פלא וריחוק, שזהו בהאורות והגילויים דאוא"ס, והיינו בד"כ בהמדרי' שהיא בבחי' ההמשכה מן העצמות כו', כ"א שרשן הוא בבחי' העצמות ממש כו', דסוף מעשה דמצות מעשיות, עלו במחשבה תחלה, בבחי' התחלה דוקא כו'. ומשו"ז גופא ירדו למטה מטה בבחי' עשיה, לפי שהן בבחי' העצמות ממש כו', דאם היו בבחי' האורות והגילויים לבד, לא היו יורדים כל כך למטה, כי אם דוקא להיותן בבחי' העצמות, לזאת ירדו למטה כו'. וזהו כפי' הפשוט דלא נפלאות כו', דהיינו שניתנו למטה, שזהו מצד שרשן הקדום בבחי' העצמות כו', ולזאת על ידי עשיית המצוה בפועל ממשיכים בחי' העצמות, משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא, בבחי' מצות המלך כו'. וזהו כי קרוב אליך הדבר כו', משום דנעוץ תחב"ס. וזהו כי המצוה הזאת, היינו מצות מעשיות, לא נפלאות היא ולא רחוקה היא, שזהו הכל בבחי' האור, ומעהמ"צ מושרשים בבחי' העצמות, ולזאת ירדו למטה מטה בבחי' מצות המלך, משום דנתחב"ס כו'. וזהו כי קרוב אליך הדבר מאד, שממשיכים עי"ז בחי' העצמות ממש כו' (שו"ע בחי' דירה בתחתונים כו').

90) ע"פ מלכים-ב יח, לו. ישעי' לו, כא. אסתר ג, ג. ועוד.

89) זכרי' יד, ח. וראה לעיל ד"ה ויתן לך (ע' וק"ט). וש"נ.

בס"ד, ליל ב' דר"ה, רס"ז

תקעו בחדש שופר בכסא² ליום חגיגו³. וצ"ל למה נא' בחדש סתם, ולא נאמר באיזה חדש. ובמד"ר אמור פכ"ט⁴ איתא ע"פ זה, וכי כל החדשים אינן חדש (בתמי), וכי אין הירח מתחדש בכל חדש, מ"כ⁵) אלא בכסה (פי' באותו חדש שהחדש מתכסה בו, מ"כ), וכל החדשים אינן נכסין, אלא ליום חגיגו (באותו חדש שיש בו חג, מ"כ), והלא ניסן חדש נכסה ויש לו חג בפ"ע, אלא איזה חדש שנכסה ויש לו חג וחגו בן יומו, אי אתה מוצא אלא בחדש תשרי. וכן אמרו בגמ' ר"ה ד"ח ע"א וב', איזה חג שהחדש מתכסה בו, זה ר"ה. ולכאורה אינו מובן, למה אומר בחדש סתם, וצריך ליתן סימנים ע"ז, בכסא ליום חגיגו, הול"ל בחדש תשרי. והנה, בחדש שופר, דרשו במד"ר שם, חדשו מעשיכם, שפרו מעשיכם, וצ"ל מה"ע חדשו ושפרו כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל⁶ דכח ההתחדשות מאין ליש הוא בבחי' מלכות דוקא, והיינו משום דנעוץ תחלתן בסופן, ונת' דתחלה זהו בחי' עצמות א"ס ממש, שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי כו', וכח העצמות הוא בסופן דוקא, בבחי' המלכות, ולכן יש במלכות דוקא הכח הזה לחדש מאין ליש, מה שלא יש בכח הספי' שלמעלה, אפי' בספי' הכתר, מפני שכולם מקבלים מבחי' הגילויים דאוא"ס לבד, אבל כח העצמי הוא במלכות, ולכן היא דוקא המחדשת מאין ליש כו'.

ועפ"ז יובן ג"כ בענין הברורים, דעיקר עבודת הברורים בבחי' התחדשות מאין ליש, להמשיך בחי' אור חדש ממש, זהו בסוף מעשה דבחי' מלכות דוקא, שירדה ונתלבשה למטה לברר ברורים, שזהו תכלית הכוונה שעלה במח' תחלה כו'.⁸ דעם היות שיש ג"כ ברורים הנעשים ע"י המשכת האור מלמעלה, וכמו שנת"ל (ד"ה תתן אמת⁹) בענין הברורים הנעשים ע"י עבודת הצדיקים בתפלה, שהגוף והדברים הגשמיים ממילא מתבררים ע"י גילוי הוי' אחד שמאיר בנפשו, וכמו בגופו של משה כו' (לעיל ד"ה החדש הזה¹⁰), וכן בעסק התורה שלהם בבחי' המשכת מ"ד, כמו עסק התורה הנגלית דהרשב"י ע"ה (לעיל ד"ה תתן אמת¹¹) וכה"ג, הרי בכ"ז אין עיקר הכוונה לברר ברורים, כ"א להמשיך את האור זהו תכלית הכוונה, והברורים נעשים ממילא כו', וא"כ אין זה ע"י התלבשות בהדבר המתברר, מאחר שאין זה הכוונה כו'. וזהו שהברורים נעשים בדרך

(4) פסקא ו. – הובא ונת' ברשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' רפז"ח. וראה שם ס"ע רפט.
 (5) = מתנות כהונה בפ"י למד"ר שם.
 (6) ד"ה והי' כי תבוא (לעיל ע' ותמו ואילך). וד"ה כי המצוה (ע' ותנא ואילך).
 (7) ספר יצירה פ"א מ"ז.
 (8) ראה לקו"ש ח"א ע' 72 הע' 63.
 (9) לעיל ע' ותה.
 (10) לעיל ע' ורט.
 (11) לעיל ע' ותז.

(1) חלק מהמאמר (מהפיסקא וע"ז ג"כ יונתי) מיוסד על ביאור לד"ה יונתי בס' מאמרי אדה"ו תקס"ט ע' צח [ובהוצאת תשס"ה הוא בע' קיב"ג]. ובשינויים בסד"ה ויאמר גו' לך לך בסה"מ תרס"ב ס"ע רנ"נא. סה"מ תרנ"ה (הוצאת תנש"א ואילך) ע' תת.
 להתחלת וסיום המאמר ראה רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) פא, ד.
 וראה בענינים שבמאמר – לקוטי שיחות ח"ו ע' 22 ואילך. ח"ב ע' 73 ואילך. ספר השיחות תשמ"ז ח"א ע' 200 ואילך.
 (2) כ"ה בגוכתי"ק.
 (3) תהלים פא, ד.

מלמעלה למטה, היינו שאינו מתלבש בדבר המתברר לבררו, כ"א נמשך עליו האור מלמעלה, ועי"ז מתברר ממילא כו', ואין זה בעבודה ויגיעה כלל, שע"י המשכת האור נעשה הבירור ממילא כו'. דהנה, כאשר הבירורים הם ע"י התלבשות בהדבר המתברר, הרי הבירור הוא ע"י עבודה ויגיעה בגוף הדבר המתברר כו', שהרי אין כאן המשכת וגילוי אור כו', כ"א בעבודתו בגוף הדבר המתברר להיות בבחי' כפי' וכה"ג עי"ז מתברר כו', ה"ז עבודה ויגיעה כו', משא"כ בהבירור דמלמעלה למטה אין בזה עבודה כלל כו' כנ"ל. ועוד זאת, דבזה אינו נשלם עדיין אמיתית הכוונה. דהנה, בבירור זה דמלמעלה למטה, הרי אין הדבר המתברר מתברר בכח עצמו, כ"א ע"י המשכת האור מלמעלה כו', אבל בהבירור שע"י עבודה ויגיעה, הרי הדבר המתברר מתברר בכח עצמו דוקא כו'. ופי' וענין הדבר המתברר היינו בחי' שם ב"ן המתברר (ונק' מתברר ע"ש שירד ונתלבש במקום המתברר כו'), וגם הניצוץ המתברר, שכ"ז נקרא דבר המתברר, הרי הוא הוא שמתעורר בעצמו להתברר ולעלות למעלה כו', מאחר שההתעסקות היא בהדבר המתברר, הרי הניצוץ המתברר עצמו מתעורר לעלות כו'.

ויובן זה כמו בנה"א ונה"ב, שירידת הנשמה בנה"ב היא בכדי לברר את הנה"ב, דהנשמה עצמה א"צ תיקון כו', כידוע¹², ולזאת צ"ל אופן עבודת הנה"א שיהי' בבחי' התלבשות בנה"ב, והיינו להשכיל ולהתבונן בענינים כאלו שגם הנה"ב יכול להבין, וכמו בהאור וחיות אלקי המתלבש בעולמות, שבכל דבר יש כח אלקי המהווה ומחיה אותו כו', ומבשרי אחזה כו'¹³, וכה"ג בענינים שהם בערך הנה"ב ג"כ. וצריך לייגע א"ע שיובן הענין גם בהשכל הטבעי דנה"ב, כי ענינים אלו גופא יכול הנה"א להבין את הענינים בדרך הפשטה, שהנה"ב א"א לו כלל להבין את הענין כו', כ"א צ"ל בהלבשה בלבושי השגה ובהסברים באופן שיהי' מובן בשכל הטבעי דנה"ב כו', והיינו שגם הנה"ב יבין את הענין, ויונח אצלו, איך שבאמת יש אור וחיות אלקי בכל דבר, והעיקר הוא האלקות כו', ועי"ז מתפעל הנה"ב ג"כ ברצון לאלקות. והיינו שגם הנה"ב מבין היטב שא"צ לרצות בהדברים הגשמיים והחומריים מצ"ע, שהן טפל דטפל לגבי העיקר הגדול שהוא האלקות שבו כו', ובפרט שהם קיא צואה¹⁴ מצ"ע כו', כ"א צריך לרצות באלקות שבו, והוא בחי' מוצא פי ה' שבמאכל¹⁵, שמזה יקבל חיותו כו', והיינו שיאכל רק מה שמוכרח לו, ובכוונה לש"ש לבד, בלי שום תאוה ותענוג גשמי בזה, כ"א בכדי שיוכל לעבוד את ה' בתורה ותפלה כו', שע"ז הוא מקבל חיותו מהניצוץ האלקי שבהמאכל, ומתוסף לו חיות בעסק התורה והתפלה כו'. וכמו"כ בשארי התבוננות באופן שיבין הנה"ב ג"כ את הטוב דאלקות, ועי"ז יתעורר ג"כ ברצון שירצה בגילוי אור האלקי כו'. וא"כ הרי שהנה"ב עצמו מתעורר לאהבה את ה', ולפרוש א"ע מעניני העולם, שמתבטל רצונו בזה כו'. וזהו עיקר בירור ותיקון דנפש הבהמית, היינו כשהנה"ב עצמו דוקא מתעורר כו', והיינו דוקא ע"י התלבשות הנה"א בנה"ב, ולא בבחי' ריבוי אור וגילוי דנה"א, דהיינו כשהתבוננות היא בענינים נעלים,

(15) עקב ת, ג. – וראה לקו"ת להאריז"ל עה"פ. תו"א נח ט, ד. בשלח סה, ד. לקו"ת צו יג, ב. מטות פא, ב. עקב יד, א ואילך. ובכ"מ.

(12) ראה עץ חיים שער כו (שער הצלם) פרק א. תניא פל"ז (מת, ב).

(13) איוב יט, כו.

(14) תניא ספכ"ד (לא, ב). – ע"פ ישע"י כח, ת.

שנ

כמו ברוממות והפלאה דאוא"ס כו', שמאיר בזה אור הנפש האלקית ביותר, לפי שהן הענינים השייכים אליו, להשכיל ולהתחכם בהם ולהבין היטב הענינים על בורים כו', ומאיר בזה ריבוי אור השכל דנה"א כו', וכמו"כ בהתפעלות ורצוא דנה"א (כמו שהוא מצד עצמו, כמו עובדי ה' בנשמתן¹⁶, בבחי' אה"ר ואהבה בתענוגים כו'), שזהו בחי' ריבוי האור והגילוי דנה"א, שמאירים כחותיו ואור שלו בגילוי ממש כו' (שאינן זה לפ"ע הנה"ב כלל כו'), כ"א שיאיר אור הנה"א מה שהוא לפ"ע הנה"ב, שזהו ירידת הנה"א שמתעלם ומסתתר בזה, שאינו מאיר בגילוי האור והכח שלו כמו שהוא מצ"ע כו', ועי"ז דוקא נעשה הכירור דנה"ב כו'. אבל כאשר הנה"א מאיר בבחי' ריבוי וגילוי אור שלא לפ"ע הנה"ב כלל, הנה עם היות דהנה"ב מתתקן בזה, הן כמו בענין התשובה, שהוא בבחי' תוקף ההתפעלות דנה"א בבחי' רצוא ביותר, הנעשה מצד המיצר מן הריחוק כו', דהתפעלות זאת ה"ז פועל בנה"ב שמתהפך בעצם מהותו כו', כידוע ומבואר במ"א¹⁷, מ"מ, אין זה נקרא בירור הנה"ב, להיות שאין הנה"ב מתעורר מעצמו, כ"א מה שמתבטל ממילא מצד תוקף הגילוי וההתפעלות דנה"א כו' (אבל במרירות בבחי' מארי דחושבנא כו'¹⁸, וכמו"כ בהתעוררות תשובה שנעשה מצד הנה"ב, והוא שהמיצר הוא בנה"ב, שצר לו מאד מריחוקו כו' (וכמ"ש במ"א¹⁹ בענין יזכיר ל"ו²⁰ יום כו'²¹), והצעקה היא של הנה"ב כו', וכמו ויאנחו בניי מן העבודה ויזעקו²², שזהו צעקת הגוף מן העבודה קשה כו', וכמ"ש במ"א²³, וכמו"כ יש ברוחניות צעקת הנה"ב עצמו, וכמו מים תחתונים בוכין כו'²⁴, דמים תחתונים היינו מה שנפל בנפילה ושבירה משבה"כ דתהו, ונעשו תענוגים גשמיים כו', ומ"ת עצמן בוכין על עוצם ירידתן, ובעינן למהוי קדם מלכא כו'²⁴, והיינו צעקת הניצוצות עצמן, וכמו"כ צעקת הנה"ב בחי' הטוב שבו כו', שזהו נק' ג"כ בירור הנה"ב כו'), והן בעבודת הצדיקים הגדולים בבחי' אה"ר ואהבה בתענוגים, בבחי' ריבוי גילוי אור בנפשו, שע"ז מתבטל ממילא הנה"ב כנ"ל, אין זה בירור הנה"ב, כ"א מה שמתבטל ממציאותו כו'.

וכמו שהוא בנה"ב שמתעורר מעצמו כו' כנ"ל, כמו כן הוא בהניצוצות המתבררים, דהיינו בכל הדברים הגשמיים שמתלבש בהם לבררם, כמו באכילה, דנהמא אפום חרבא ליכול²⁵, שע"י הכפי' בזה מתבררים הניצוצות כו', וכמו"כ בעסק מו"מ, שלא יש בזה שום נדנוד איסור, ובכוונה לש"ש כו' (וכמו שנת' מזה לעיל ד"ה לולב וערבה²⁶), הוא ג"כ כנ"ל, שהניצוצות עצמן מתעוררים לעלות, וכמו מים תחתונים בוכין כו' כנ"ל. והיינו דוקא בהבירור דמלמטה למעלה, שמתלבש בהמתברר בכדי לבררו כו', וכ"ש שהנה"א המלוּבש בנה"ב לבררו (שזהו כדוגמת בחי' שם ב"ן המתברר), ה"ה מתברר בכח עצמו, שהרי הכחות

20) ל"ו: הגרשיים הם להדגשה, כרגיל בכ"מ בדא"ח.
 21) ברכות ה, א.
 22) שמות ב, כג.
 23) ראה אוה"ת שמות ס"ע סד"ה. שם (כרך ז) ע' ב'תקיד ואילך.
 24) תקו"ז ת"ה (יט, ב). תוס' הרא"ש בראשית א, ז. וראה בחיי ויקרא ב, יג. ב"ר פ"ה, ד.
 25) זח"ג קפח, ב. וראה סה"מ תרנ"ט ס"ע קס ואילך. תש"ד ע' 103 ואילך.
 26) לעיל ס"ע ומד"מה.

16) ראה לעיל ד"ה החודש הזה לכם ע' רח, ובהנסמן שם הע' 491.
 17) ראה גם סה"מ עת"ר ע' סד. תרפ"ג ע' רנה. תש"ט ע' 230.
 18) ראה זח"ג קעח, א. תניא פכ"ט (לו, ב). אגה"ת פ"ז (צז, א).
 19) ראה המשך והחרים תרל"א בסה"מ תרל"א ח"א ע' רצה. סה"מ תרל"ג ח"א ע' רלו. המשך וככה תרל"ז פק"ט (ע' קפט). וראה גם סה"ש תש"א ע' 59 ואילך. תש"וה"ש"ת ע' 416 ואילך. לקו"ד תקכד, ב ואילך.

דנה"א המלוכשים בנה"ב בבחי' התלבשות ממש, שמתעלם ומסתתר מאד בהנה"ב, שאינו מאיר בגילוי אורותיו וכחותיו כו' כנ"ל (ויכול להיות ח"ו ההעלם וההסתר ביותר, וכמו תוקפא דגופא חולשא כו'²⁷) (וה"ז כדוגמת התלבשות בחי' שם ב"ן כו'), והרי הבירור שלו הוא בכח עצמו כו', שהרי אינו מאיר בהם האור האלקי, וצריך לייגע א"ע ביגיעת נפש ויגיעת בשר עד ששיג ויבין הענין האלקי, ויאיר בנפשו כו', ויתעורר באהוי"ר, שכ"ז הוא ע"י עמל ויגיעה כו', וכמשנת"ל (ד"ה תתן אמת ליעקב²⁸). משא"כ בהבירור מלמעלה למטה, שהכחות דנה"א המלוכשים בנה"ב עולים ונכללים בעצם נפשו ע"י גילוי אור פנימיות נפשו, וכמו שנת"ל (בד"ה הנ"ל²⁹) בענין שירה וזמרה דנה"א, שהכחות נכללים ממילא בנקודה הפנימיות והעצמיות כו', וכמו"כ הנה"ב מתבטל ממילא כו' כנ"ל, וכללות גילוי אור עצם נפשו וגילוי אור האלקי שמאיר בנפשו, אין זה בשביל לברר, כ"א שהבירור נעשה בדרך ממילא, ולכן אינו ע"י התלבשות כו'. ומאחר דבעבודה זו העיקר הוא להמשיך גילוי אלקות, והבירורים נעשים בדרך ממילא, אינו נמשך בזה בחי' אור חדש ממש מבחי' פנימיות ועצמות א"ס ממש כו'.

שנא

והענין הוא, דהנה ידוע דתכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא בכדי שיהי' לו ית' דירה בתחתונים³⁰, דבשביל זה הי' כל השתל' העולמות, וכל האורות והגילויים והתעוררות הרצון כו', הכל בשביל כוונה זו להיות לו דירה בתחתונים כו'. וכידוע המאמר³¹ דבמי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, וכמו עד"מ אדם שנמלך בעצמו אם ירצה דבר פלוני או לא ירצה בו, הרי כל עיקר תחלת התעוררות הרצון אם יתחיל להתעורר ברצון זה אם לאו, בזה יש לו ישוב והמלכה כו'. והגם שזהו כאשר כבר נתעורר בכללות הענין כו', מ"מ, אין זה רק התעוררות כללי, ולא התעוררות רצון ממש שירצה ממש בהדבר, ותלוי במי שנמלך בו, שאם יאמר על זה לאו, יתבטל גם ההתעוררות כללי, ויהי' כאילו לא הי', ואם יחליט על הן, אז ירצה ברצון ממש כו', הרי שמי שנמלך בו הוא למעלה מתחלת התעוררות הרצון כו'. ועז"א במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, היינו במי נמלך על תחלת התעוררות הרצון על העולמות, שהמלכה זו הי' בינו לבין עצמו כבי', אם יהי' חפץ חסד³² להיות לו רצון לרצון להאציל ולברוא כו', ונמלך בנשמותיהן של צדיקים, היינו שעלה לפניו סוף מעשה הצדיקים, שהן נש"י, שיתלבשו בגופ[ים], ויקיימו תו"מ בפו"מ³³, בשביל זה הוחלט שיהי' הרצון כו', משום שעיי"ז יושלם הכוונה הפנימיות והעצמיות להיות לו ית' דירה בתחתונים, ע"י קיום המצות בפו"מ, בבחי' תיקון הכלים, שעושים את הדברים התחתונים כלים לאלקות, ע"י סו"מ וע"ט בפו"מ³⁴, באתכפי' ואתהפכא, שזהו הנק' בירורי נוגה כו', שבזה נעשים הדברים התחתונים כלים לאלקות, שבזה דוקא נשלם הכוונה העצמית שעלה במח' תחלה בבחי' עצמות א"ס כו'.

(27) ראה זח"א קמ, ב. קפ, ב. סה"מ תרפ"ה ע' רז. תש"ט
 ס"ע 4-63.
 (28) לעיל ע' תד.
 (29) שם ע' ותה"תו.
 (30) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר טו.
 פ"ג, ו. תניא פ"ו.
 (31) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.
 (32) ע"פ מיכה ז, יח.
 (33) = תורה ומצות בפועל ממש.
 (34) = סור מרע ועשה טוב בפועל ממש. — ע"פ תהלים לד.

ולמעלה היינו ירידת המלכות, שיורדת ומתלבשת בבי"ע, בכדי לברר בירורי נוגה דבי"ע, לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא כו³⁵, וכמו שכתוב³⁶ ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, טרף בגימ' רפ"ח ע"ה³⁷, והיינו דוקא ע"י התלבשות, שמתלבשת בע"ש³⁸ דנוגה, ומבררת אותם, לעשותם בבחי' כלים לאלקות, ובוה דוקא נשלם הכוונה העליונה, ולזאת, זאת העולה³⁹ דוקא, שעולה בבחי' פנימיות ועצמות א"ס, היינו בבחי' תחלת הכוונה והמח' כו'. וכמ"ש⁴⁰ יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה הראיני את מראיך כו', וידוע⁴¹ דיונתי היא בחי' מלכות דאצילות כו', וכאשר יונתי היא בחגוי הסלע בסתר המדריגה, דהיינו בבחי' התלבשות בבי"ע כו', עי"ז דוקא נעשה הראיני את מראיך, וכמו המראה שבדרך אורח, ה"ה רואה את עצמו, כמו"כ הוא בבחי' עליית המל' שעולה ע"י הביוררים בבחי' אורח (וגם הניצוצות הנבררים עולים עמה כו') בבחי' פנימיות ועצמות א"ס, משום דסוף מעשה זו עלה במח' תחלה, ולכן בזה דוקא ה"ה עולה בבחי' העצמות כו'.

וכמו"כ בנש"י למטה, שנתלבשו בגוף ונה"ב הגשמיים, להיות קיום המצוה בפו"מ דוקא, בבחי' בירור ותיקון הכלים הגשמיים, וכן בבירור הגוף ונה"ב וכל הדברים, בבחי' אתכפי' ואתהפכא, כמו שנת"ל, הנה בזה נשלם הכוונה, ועי"ז דוקא נעשה העלי' בבחי' עצמות א"ס, ונמשך בחי' המשכת העצמות, להיות לו ית' דירה בתחתונים כו'. ועז"נ⁴² ג"כ יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה, דיונתי קאי על הנשמה, דכנס"י נמשלו ליונה כו'⁴³, ונתלבשו בגוף ונה"ב, שהן חגוי הסלע, מטעם שהן קשים כסלע, להיות שרש מחצב הגוף ונה"ב הוא מבחי' אורות דתהו שנפלו בשבירה כו', וידוע⁴⁴ דאורות דתהו הן אורות תקיפין כו', ובד"כ המדות דתהו הן בבחי' קשים כארז כו'⁴⁵. ומה שנק' סתר המדריגה, הענין הוא, כמו עד"מ המדריגה הגשמיית, שיש ב' מיני מדריגות. הא', המדריגה העשויה בגילוי, שנגלה לעין כל כשעולין בה, כמו הסולם שעומד מבחוץ וכיוצא. והב', המדריגה העשויה בהעלם ובסתר גדול, והעלי' בה הוא שלא בהדרגה, שאינו מרגיש שעולה, ופתאום הוא למעלה כו', וכמו במדריגה הנק' שוינדל טרעפ⁴⁶, שסובבים סביבת העמוד, ואינו רואה את הצורה העליונה, ופתאום בא אלי' כו'. והנמשל מזה יובן בעבודה, שיש ב' מיני עליות⁴⁷, הא', עליית הנשמה האלקית ממדריגה למדריגה ומהשגה להשגה כו', כמ"ש⁴⁸ ילכו מחיל אל חיל, כמו בעמוד שעולין בג"ע ממדריגה למדריגה⁴⁹, וכן התפלה

שנב

(42) הבא לקמן מיוסד על ביאור לד"ה יונתי תקסט שבהע' 1. וראה גם סה"מ תרס"ב ותרנ"ה שפ הערה 1.
(43) ברכות נג, ב. וש"נ.
(44) ראה סה"מ תרס"ה ע' ק ואילך. ובכ"מ.
(45) ע"פ תענית כ, א.
(46) ראה מאמרי אדה"ז תקסט"ה ח"א ע' ריד ואילך. אוה"ת מטות ע' ארפג. נ"ך (כרך ב) ע' תתפד. סה"מ תרנ"ז ע' ט. וראה כתר שם טוב (הוצאת תשס"ד) בהוספות סימן נג"ד. וש"נ.
(47) בהבא לקמן ראה גם סה"מ פר"ת ע' פ"פא. תש"ה ע' 47 ואילך.
(48) תהלים פד, ח.
(49) ראה זהר ח"א ריט, א. ח"ב ריא, א. בהנסמן לעיל ע' וכב הע' 104.

(35) ראה זח"א ד, א.
(36) משלי לא, טו.
(37) = עם הכולל (מק"מ לזח"ג סי' א. (ראה ג"כ טעמי מצות להרח"ו פ' משפטים), הוספות לתו"א קי, א. וראה ג"כ לקו"ת אמור לו, ב. — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תרס"ג ח"א ע' נא).
(38) = בע' שרים.
(39) ראה שה"ש ג, ו. ח, ה: מי זאת עולה מן המדבר. וראה לעיל סד"ה וידבר גו' במדבר ע' ושיג.
(40) שיר השירים ב, יד.
(41) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"י ערך יונה. לקו"ת שה"ש כא, סע"א.

נק' סולם⁵⁰ שבה עולין נשמות ומלאכים, וכמ"ש⁵¹ ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו כו', והיינו בעליית הנשמה בתפלה, בכל תפלה בפרט, שעולה מעשיה ליצירה ומיצירה לבריאה, וכמו"כ המלאכים העליונים עולים עי"ז, שז"ע עליות העולמות הנעשה בתפלה כו', וכן בכל יום ויום ה"ה עולה למדריגה עליונה יותר כו'. ובחי' מדריגה הב' היא הנק' סתר המדריגה, שלא נגלית, כי היא עשויה בהעלם ובהסתר, ובעלי' שלא בהדרגה כו', והוא בחי' עליית הנה"ב כשמתעורר הוא באהוי"ר, וכמו ואהבת כו' בכל לבבך כו'⁵², שעליה זאת היא בבחי' העלם והסתר עמוק מאד כו', דהרי הנה"ב הוא מק"נ⁵³, ומתאוה לכל הדברים הגשמיים כו', ושרשו למעלה הוא מבחי' אורות דתהו⁵⁴, שהן למעלה מעלה מאד כו', וכאשר הנה"ב בא לידי אהבה לאלקות, הרי פתאום הוא עולה שלא בהדרגה כלל, והיינו מריבוי הצמצומים דנוגה, ומהדברים והתאות הגשמיים, אל ריבוי האורות דתהו במדריגות הנעלות דקדושה, ה"ז עלי' שלא בהדרגה כו'. וזהו בבחי' הצעקה דנה"ב מן המיצר כנ"ל, שאז משתנה מהותו לגמרי, מההיפוך אל ההיפוך, ובשעתא חדא ורגעא חדא כו'⁵⁵. אמנם כמו"כ הוא גם בבירור הנה"ב הנעשה לאט לאט כו' כנ"ל, הרי כמה שפועל בנה"ב שלו לצאת מענינים הגשמיים ולרצות באלקות כו', ה"ז שלא בהדרגה כו', דבצד הקדושה מה שהוא לאט לאט, ה"ז בהדרגה כו', אבל מסט"א אל הקדושה, כמה שיוצא מהסט"א ועולה אל הקדושה, ה"ז שלא בהדרגה כו'. ונמצא דהעליה דנה"ב היא שלא בהדרגה (ועי"ז נעשה העלי' בנה"א ג"כ שלא בהדרגה כו'), וזהו הנק' סתר המדריגה כו'. וזהו יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה, דהיינו התלבשות הנה"א בגוף ונה"ב, ופועל הבירור בהם, שגם הם יעלו ויוכללו באלקות (וכענין ואספת דגנך כו'⁵⁶, וכמ"ש במ"א⁵⁷), עי"ז דוקא הראני את מראיך, שנק' כנסי' אז בשם מראה⁵⁸, דהיינו העלי' בבחי' או"ח, שעולה בבחי' עצמות א"ס כו', ועי"ז דוקא תהי' המשכת בחי' העצמות א"ס ממש למטה, לפי שבזה דוקא נשלם הכוונה שבצמצום להיות לו דירה בתחתונים כו'.

שנג

והגם דלכאורה נשלמה הכוונה הזאת גם בבחי' המשכה מלמעלה למטה, שהרי נמשך המשכת אוא"ס למטה, וא"כ הרי יש בזה ג"כ הכוונה דבחי' עצמות א"ס מה שנתאוה כו', הענין הוא, דמה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, היינו שהדבר התחתון ממש יהי' כלי לאלקות, וזה נשלם דוקא עי' הבירורים בדברים התחתונים, ודוקא באופן בירור הנ"ל דמלמטה למעלה. דהנה, בבחי' המשכה מלמעלה למטה, הנה לבד דהעבודה אינו בבחי' התעסקות בהתחתון לעשות כלים לאלקות, כ"א העבודה הוא להמשיך גילוי אלקות כו', הרי אין זה כפי אמיתית הכוונה העליונה, שהיא שהתחתונים יהיו כלים לאלקות, וכאן אין ההתעסקות בהתחתונים, כ"א להמשיך הגילוי כו'. ועם היות שבזה ג"כ נעשה הבירור ממילא בהדברים שלמטה כו', וכמשנת"ל, הנה מה שהמשכת

ספ"א (ו, א). ועוד.

(54) ראה תו"א מקץ מא. ב. ובכ"מ.

(55) ע"פ זח"א קכט, סע"א.

(56) עקב יא, יד.

(57) ראה סה"מ תרכ"ו ע' קסט, וע' קעא. ועוד.

(58) ראה ד"ה יונתי בחגוי בלקו"ת שה"ש יז, סע"ב"ג.

(50) ראה זח"א רטו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ז

תמ"ה (פג, א). לקו"ת בשלח ב, ב ואילך. ספר המאמרים תרנ"ה

ע' רכב ואילך. תש"ח ע' 80 ואילך. ובכ"מ.

(51) ויצא כח, יב.

(52) ואתחנן ו, ה.

(53) ראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ב. תניא

האוא"ס מלמעלה למטה פועל הברור למטה, היינו שהדברים התחתונים מתבטלים ממציאותם, ולא שנעשו כלים לאלקות, אבל בהבירור מלמטה למעלה שע"י התלבשות והתעסקות בהדברים התחתונים לבררם, הרי נעשו הדברים תחתונים כלים לאלקות כו'. ובפרט לפי משנת"ל דבהבירור מלמטה למעלה מתברר התחתון בכח עצמו, היינו שהתחתון מתעורר ברצונו לעלות למעלה כו', וכמו בעליית הנה"ב בתפלה, וכמו מ"ת בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא כו'²⁴, הרי בזה נעשו התחתונים ממש כלים לאלקות כו'. וזהו אמיתית העליה דלעתיד, שיהיו התחתונים ממש כלים לאלקות, וכידוע דלעתיד יהי' ג"כ גוף גשמי, וזהו תחה"מ שיקומו הגופים מעפרם, ויהיו כלים ממש לאוא"ס כו'⁵⁹.

והענין הוא, כמ"ש במ"א⁶⁰ ההפרש בין הגילוי דמ"ת להגילוי דלעתיד, שהגילוי שהי' במ"ת הי' מלמעלה למטה, וכמ"ש⁶¹ וירד ה' על הר סיני, והגילוי שהי' לעתיד יהי' מלמטה למעלה. ולכאורה אינו מובן, שהרי לע"ל כתיב⁶² כי עין בעין יראו בשוב הוי' כו', נמצא שלעתיד יהי' ג"כ הגילוי מלמעלה למטה כו'. אך הענין הוא, דבמ"ת הי' הגילוי מלמעלה למטה, היינו שהי' מאיר גילוי אוא"ס למטה, והתחתון לא הי' כלי לזה כלל, כי העולם הי' גשמי בלי שום הזדככות כלל, ואעפ"כ הי' בו גילוי אלקות כו', וזהו מלמעלה למטה, היינו רק בבחי' אתעדל"ע לבד, והגילוי הי' למטה, היינו שהתחתון הי' בבחי' מטה, שלא נזדכך עדיין כו'. משא"כ לע"ל יהי' מלמטה למעלה, היינו שהי' הזדככות התחתון, שהעולם יזדכך, וכמ"ש⁶³ ואת רוח"ט⁶⁴ אעביר מן הארץ, וכן יהי' תחה"מ, שיעמדו נשמות בגופים, ולא יהיו צריכים לאכו"ש כלל, אלא גם הגוף יהי' נזון מזיו השכינה כו', והיינו לפי שיזדככו אז הגופים כו', וגם העולם עצמו יזדכך כו', וכמ"ש מזה בד"ה אלה תולדות נח, רל"ז⁶⁵, יעו"ש באורך. וזהו הנק' מלמטה למעלה, שהמטה יהיה בבחי' מעלה, והיינו שהי' כלי לקבל בחי' גילוי אלקות שיומשך מלמעלה כו'. משא"כ במ"ת, אף שנמשך גילוי אלקות, מ"מ, העולם לא הי' כלי לבחי' גילוי זה, רק מצד שהוא ית' הוא כל יכול, לכן יכול להיות נמשך גם בבחי' מטה כמו בבחי' מעלה כו', וכמ"ש⁶⁶ המגביהי לשבת המשפילי לראות כו', שמצד שהוא מגבי', ע"כ יכול להיות נשפל גם למטה בבחי' ארץ, שהוא בחי' מטה, כמו בשמים ממעל כו'⁶⁷, אבל לע"ל יהי' בחי' מטה כלי לבחי' גילוי זה, לכן נק' הגילוי בשם מלמטה למעלה כו'. וזהו⁶⁸ ההפרש בין שילוב שם הוי' בשם אד'⁶⁹, ובין שילוב

שנד

סה"מ תרכ"ט ע' כא"ב. שעו. המשך וככה תרל"ז פפ"ח ואילך. פצ"א-ב. סה"מ תרל"ט ח"ב ע' תקנא-ב. תרנ"ט ע' קה ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תמג. סה"מ תרנ"ץ ע' ריט. סה"ש תורת שלום ע' 127 ואילך. לקמן ד"ה השמים כסאי תרס"ח (ע' תקכח). ובכ"מ.

(66) תהלים קיג, ה"ו.

(67) ואתחנן ד, לט.

(68) ראה אוה"ת, המשך תער"ב סה"מ תרע"ח ותרנ"ץ

שבערה⁶⁰.

(69) ראה תניא שעהיה"א פ"ז (פב, א). לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקטז ואילך. סה"מ תר"ל ע' מה ואילך. תרל"ג ח"א ע' עא ואילך. וש"נ. תר"ס ע' סד ואילך. תרע"ח ע' קטו ואילך. ועוד.

(59) ראה לקו"ת צו טו, ג. אוה"ת חוקת ס"ע תת (ועד"ז בהוספות לשם [בהוצאת תשנ"ח] ריש ע' 39). וראה לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, סע"ד. דרמ"צ יד, ב. סה"מ תרכ"ט ע' כא"ב. שעו. תרל"ג ח"ב ע' תצ. וש"נ.

(60) ראה לקו"ת פ' ראה כח, א"ב. סידור עם דא"ח רלח, ג"ד. אוה"ת תולדות תתיד, סע"ב ואילך. סה"מ תרמ"ג ע' פד"ה. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקל ואילך. סה"מ תרע"ח ע' עג ואילך. תרנ"ץ ע' קמח ואילך. ועוד.

(61) יתרו יט, כ.

(62) ישע"י נב, ח.

(63) זכרי' יג, ב.

(64) = ואת רוח הטומאה.

(65) פרק יח. וראה בכ"ז אוה"ת בראשית לד, סע"ב ואילך.

שם אד' בשם הוי', שהאות הראשון גובר, ולכן, כשהשילוב הוא שם הוי' בשם אד', שאות הראשון הוא א' דשם אד', זהו הנק' מלמעלה למטה, כי בחי' מטה הוא כמו שהוא נתהווה משם אד', אנת אשתמודע אדון כו'⁷⁰, מלך על עם, עוממות⁷¹, היינו נפרדים כו'. אבל בחי' שילוב שם אד' בשם הוי', אז אות הראשון הוא יו"ד דשם הוי', והוא הגובר, ומ"מ יש גם שם אד', והיינו שיהי' מציאות המטה, והמטה ישיג בחי' עצמות א"ס, ואיך שהוא הי' הווה ויהי' כאחד כו'⁷², וכמו וידע כל פעול כי אתה ממש פעלתו ויבין כל יצור כו'⁷³, וכמו כי מלאה הארץ דעה כו'⁷⁴, וכולם ידעו אותי כו'⁷⁵. וזהו אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד, שהתחנותן יהי' כלי לאלקות כו'. והיינו ע"י הבירורים דעכשיו, בבחי' בירור דמלמטה למעלה, שזהו ההתלבשות וההתעסקות בגוף הדבר התחנותן לעשותו כלי כו', ושיתעורר בעצמו לצאת מחומר, ולהיות בבחי' רצון לאלקות כו', שע"ז נעשה בבחי' כלי כו'. ונמצא, דאמיתית הכוונה המושרשת בעצמות א"ס להיות לו ית' דירה בתחתונים, זהו שנשלם בהבירור דמלמטה למעלה דוקא.

וזהו"ע כוונת נעיצת התחילה בבחי' סוף מעשה דוקא, דהיינו בבחי' המל' המתלבשת ומסתרת בנוגה דבי"ע לבררם כו', וכן בהנה"א המתלבש בגוף ונה"ב, וכן בכל הדברים השייכים להנה"ב, ומברר בירורים דנוגה בבחי' התלבשות זאת כו', בזה הוא דוקא כוונת נעיצת התחילה דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'. ולכן ע"י בירורים אלו נעשה בחי' האו"ח, דהיינו עליית המלכות בבחי' עצמות א"ס כו', וע"ז דוקא הוא בחי' המשכת העצמות ממש כו'. וזהו דהמשכת בחי' אור חדש ממש מבחי' עצמות א"ס ממש, זהו דוקא ע"י הבירורים דמל', שמתלבשת בתחתונים לבררם, שזהו בחי' בירור דמלמטה למעלה, לפי שבזה דוקא יש כוונת נעיצת התחילה כו'.

וי"ל דזהו גם הטעם מה שהמל' דוקא יש בה כח לברר בירורים התחתונים ובבחי' התלבשות כו'. דהנה נת"ל⁷⁶ בענין עבד הנאמן, דהיינו בד"כ מדרי' הצדיקים, דעבודתם הוא בבחי' אהבה והתקשרות כו', דהעיקר הוא בבחי' המשכת האור, וע"ז נעשה הבירור כו', ונת' שאין זה בבחי' התחדשות ממש, מפני שהחומריות שלהם, הן בעצמן והן בהדברים שמקבלים, אינם בבחי' חומרי ממש, וממילא אין זה בבחי' היפך הטבע לגמרי כו', וג"ז אינו בבחי' התלבשות כ"כ בהם כו'. אבל הבירורים דמלמטה למעלה, דהיינו בעבד הפשוט כו', ה"ז בענינים חומריים וגשמיים ממש, והיינו שהחומריות שלו, הן בעצמו והן בהדברים שמקבלים, הם חומריים ממש, וה"ז היפך הטבע לגמרי, א"כ ה"ז התחדשות גמורה כו'. וזהו ג"כ ענין ירידת המלכות בבי"ע לברר בירורי נוגה דבי"ע, ה"ז לברר ולהפוך בחי' החומריות הטבעית ממש, שהרי ההתלבשות היא בנוגה ממש, וא"כ הבירור הוא בבחי' היפך הטבע החומרי ממש, וכמו בירור הנה"א את טבע החומרי הגמור דנה"ב כו', שזהו בבחי' התחדשות גמורה, כחידוש יש מאין כו'.

70) תקו"ז בהקדמה (ז, ריש ע"ב).

71) ראה פרש"י שופטים ה, יד. תניא שעהיוה"א שם (פא).

72) ישע"י יא, ט.

73) ספר המאמרים תר"ס ע' ה ואילך.

74) ירמ' לא, לג.

75) זח"ג רנו, ב (ברע"מ). פרדס שער עשר ולא תשע פ"ט.

76) בד"ה אחרי ה"א תלכו (ע' ותלו ואילך).

תניא שם. ובכ"מ.

כמשנת"ל. והכח הזה יש במלכות (וכמו"כ בנש"י למטה בנשמות הנק' עבדים פשוטים כו'),
 לחדש דבר בבחי' היפך הטבע הגמור לאלקות, שזהו כמחדש דבר מעיקרו כו', ומה גם
 ע"י ההתלבשות בהדברים התחתונים, שמתעלם ומסתתר האור לגמרי כו', (וכמו
 בהתלבשות הנה"א בהנה"ב, שהנה"א נעשה בבחי' יש, עד שבערך שיתלבש בנה"ב
 ויתאחד אתו כו', ובהתלבשות זאת הרי מתעלם האור יותר כו'), ומ"מ פועל בהם הבירור
 והיפך הטבע כו', הנה כ"ז רק מצד כוונת נעיצת התחילה שיש בסו"מ"ד דבחי' מלכות,
 ומשו"ז יש בכחה לברר בירורים בבחי' התחדשות גמורה כו' (וכמו שנת"ל מה שיש במל'
 דוקא כח ההתהוות מאין ליש בבחי' התחדשות, שזהו מצד שנעוץ תחלתו בסופן דוקא
 כו', כמו"כ כח הבירור באופן כזה שיש במלכות לחדש דבר מעיקרו כו', זהו מצד כח כוונת
 נעיצת התחילה דעצמות שיש בסו"מ דמלכות דוקא כו').]. וכמו"כ דוקא בירידת הנשמה
 שירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב החומרי כו', הנה דוקא כמו שירדה למטה מטה, יש בה כח
 העצמות דוקא, שבכח זה ביכולתה לברר את הנה"ב ולעשותו כלי לאלקות כו'.

ובמ"א⁷⁸ מבואר דהכח בנה"א לברר את הנה"ב הוא מבחי' עקודים שלמעלה מבחי' תהו
 ותיקון כו' (וז"ע משביעין אותו כו'⁷⁹, כמו שכת' במ"א⁸⁰, והיינו ג"כ כנ"ל. כי
 הנה במ"א מבואר⁸¹ שע"י הבירור נעשה העליה בבחי' שם ע"ב, שלמעלה גם משם ס"ג,
 דשם ס"ג הוא בחי' תהו, בחי' נקודים, כידוע⁸², ושם ע"ב הוא בחי' עקודים כו', וע"י
 הבירור דשם מ"ה מברר ב"ן, עולה בבחי' שם ע"ב כו'. והטעם הוא, כי בנין וסתירת התהו
 הי' לא במקרה ח"ו, כ"א הי' בונה ע"מ לסתור וסותר ע"מ לבנות עולם התיקון כו'⁸³, לזאת,
 ע"י הבירורים, הרי נשלם הכוונה דבחי' אוא"ס שלמעלה מתהו ותיקון, דמשם הי' בנין
 התהו באופן שיהי' נסתר ויהי' אח"כ בנין התיקון לברר את התהו כו', ולזאת, העליה היא
 בשם ע"ב, בחי' העקודים שלמעלה מתהו ותיקון כו'. ומשם גופא נמשך הכח בנה"א לברר
 את הנה"ב, דהיינו מהאוא"ס שלמעלה מתהו ותיקון, דשם הוא הכוונה שיהי' בירור התהו
 כו', ומשם גופא נמשך הכח לברר כו', ואחר הבירור נעשה העליה במדרג' זו, וכמו"כ
 ההמשכה היא ממדרג' זו כו'.

וכמו"כ יובן בשרש שרשן בבחי' עצמות אוא"ס, דשם מושרש הכוונה העצמית בבחי'
 הבירורים, בכדי להיות לו ית' לעצמותו כבי' בחי' דירה בתחתונים כו', ומשם
 נמשך הכח בבחי' מלכות למעלה ובנש"י למטה, להיות בהם כח הבירורים באופן כזה גם
 לחדש דבר מעיקרו, בבחי' היפוך הטבע החומרי הגמור ממש כו', ושיהיו הם עצמן כלים
 ממש לאלקות כו'. וזהו דבחי' ההתחדשות, היינו לחדש דבר בענין הבירורים בבחי'
 התחדשות ממש כמו מאין ליש כו', וכמו"כ בחי' ההתחדשות להמשיך בחי' אור חדש

(77) = בסוף מעשה.

(78) ראה קיצורים והערות לתניא מכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע'
 נ. שם ע' קס"ז (בהוצאת תשמ"ט). סה"מ תרל"ג ח"א ע' רפ"א.
 ע' שג. וע' שיט"כ. תרנ"ז ס"ע קט"ז. ד"ה פדה בשלום תש"כ
 (סה"מ תש"כ ע' נב. תו"מ התוועדות תש"כ ח"א ע' 167).

(79) נדה ל, ב.

(80) ראה במקומות שנשמנו בהע' 78.

(81) ראה המשך יונתי תר"מ בסה"מ תר"מ ח"ב ע' תקיט.

שם ע' תשל"ז. ס"ע תשדמ"ה.

(82) ראה עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"א.

(83) ע"פ לשון חז"ל – שבת לא, ב. וראה מאמרי אדמו"ר

הזקן תקס"ג ח"ב ע' תשכח. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים

ח"ב ע' תקפב ואילך. המשך מים רבים תרל"ו ס"ע ט ואילך.

סה"מ תר"מ ח"א ע' רנ"א. ובכ"מ.

ליל ב' דראש השנה, ה'תרס"ז

תסט

מבחי' עצמות א"ס, להיות לו ית' לעצומ"ה ממש כבי' דירה בתחתונים (כמו דירת אדם שכל עצמותו הוא בהדירה כו'⁸⁴), זהו בבחי' מלכות דוקא, דסו"מ דוקא עלה במח' תחלה, ובה דוקא יש כוונת נעיצת התחילה כו'.

וע"פ⁸⁵ הנ"ל יובן מ"ש תקעו בחדש שופר בכסא כו', איזה חג שהחדש מתכסה כו'.
דהנה, ענין שהחדש מתכסה היינו עליית המלכות שעולה בבחי' עצמות א"ס, שהעליה היא בבחי' העלם העצמות דא"ס כו', וכמשנת"ל שע"י הבירורים נעשה בחי' או"ח כו', דענין הבירורים זהו שעלה במח' תחלה בבחי' העצמות, ומשם נמשך הכח לברר, שז"ע כוונת נעיצת התחילה שבסוף מעשה כו', ועי"ז נעשה עליית המלכות שעולה בבחי' **שנו** העצמות כו'. וזהו העליה דר"ה שנעשה ע"י העבודה בעסק הבירורים בכל השנה כו', דעלייתה הוא בבחי' העלם העצמי, שזהו"ע בכסא כו', וממילא ההמשכה אח"כ היא בבחי' התחדשות, גילוי בחי' אור חדש ממש כו'. ובכדי שתהי' המשכת האו"ח זהו ע"י חדשו מעשיכם, שפרו מעשיכם, דהיינו בחי' ההתחדשות שלמטה, בהבירור דנה"ב שיהי' כלי לאלקות כו', ובר"ה צ"ל ההתחדשות הזאת בבחי' תוקף ביותר, וזהו"ע קבלת עומ"ש דר"ה, וכידוע דר"ה הו"ע קבלת המלוכה⁸⁶ בבחי' הנחת עצמותו לגמרי כו', וזהו"ע תקיעת שופר דר"ה, שהוא בחי' הביטול בעצם נפשו, שמתבטל ונותן א"ע (ער גיט זעך אַוועק) לאלקות כו' (וכמו"כ ענין הצעקה מן המיצר מהריחוק כו', והצעקה היא של הנה"ב ג"כ כו', וזהו"ע התקיעה בשופר של איל⁸⁷, בחי' אדם ובהמה תושיע כו'⁸⁸, וכמ"ש במ"א⁸⁹), ועי"ז נמשך בחי' או"ח מבחי' עצמות א"ס כו'. וזהו שאומר בחדש סתם, ואומר בכסא כו', להיות דענין הכיסוי זהו ענין עיקרי, שהו"ע עליית המלכות בבחי' העלם העצמי דא"ס כו', וענין בחדש היינו בחי' ההתחדשות, הן בחי' ההתחדשות שמלמעלה, בהמשכת או"ח כו', והן ההתחדשות [מ]למטה, בבירור והיפוך הנה"ב כו'. וזהו תקעו בחדש שופר בכסא כו', איזה חדש שנכסה ויש לו חג, היינו עליית המלכות בעצמות א"ס, וההמשכה בבחי' או"ח ממש כו', וזהו ע"י חדשו מעשיכם ושפרו מעשיכם, בבחי' קבעומ"ש ותשובה דר"ה, שע"ז נמשך גילוי אור חדש ממש כו'.

(84) ראה סה"מ תרל"ה ח"ב ריש ע' שנג. תרס"ב ע' שלה. ובכ"מ.
(87) ר"ה טז, א. שם כו, ב. טושו"ע או"ח סתקפ"ו ס"א.
(88) תהלים לו, ז.
(89) ראה אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שמב ואילך. וראה גם לקו"ת דרושים לר"ה נט, סע"ב. אוה"ת דרושים לר"ה שם ע' א'תלב"ג. ועוד.
(61) להבא לקמן ראה גם רשימות הצ"צ לתהלים שבהע'
4. ראה רשימות הצ"צ לתהלים שם ס"ע רפט. אוה"ת דרושים לר"ה ס"ע א'שנא. סה"מ תרנ"א ס"ע ח"ט. ע' טז ואילך. תרנ"ו ע' רמד ואילך. תר"ס ע' כג"ד. תרס"ב ע' רכה"ו.

בס"ד, יום ב' דר"ה, רס"ז

קדוש¹ אתה ונורא שמך ואין אלק' מבלעדיך². וצ"ל מפני מה על עצמותו ית', שזהו [אתה] שמורה על העצמות, נאמר קדוש, ועל שמו ית' אומר ונורא שמך, דלפעמים נאמר אתה קדוש ושמך קדוש³, הרי שמו ית' ג"כ קדוש, ולמה נאמר כאן ונורא שמך. ומה"ע ואין אלק' מבלעדיך, ואיזה שייכות יש לענין זה דקדוש אתה ונורא שמך עם ענין ואין אלק' מבלעדיך כו'. ולהבין זה צלה"ק מה שנת"ל⁴ דעיקר עבודת הבירורים כפי הכוונה האמיתית היא ע"י בחי' המלכות דוקא, דתכלית הכוונה היא להיות לו דירה בתחתונים⁵, והיינו שהתחתונים יהיו כלים ממש לאלקות, וזהו ע"י המלכות דוקא. וכמו כן בירידת הנשמה למטה (בבחי' עבד פשוט כו'), דאופן הבירור הוא בבחי' התלבשות דוקא בדבר המתברר, שמתעסק בו לבררו ולתקנו ולעשותו כלי, והדבר המתברר מתעורר בעצמו לצאת מן ההיפוך, ולהיות בבחי' רצוא לאלקות כו', שזהו שהדבר התחתון המתברר נעשה כלי ממש, ובזה דוקא נשלמה הכוונה המושרשת בעצמות כו'. והכח הזה בבחי' מלכות הוא משום דנתחב"ס כו'⁶, ולכן עי"ז נעשה עליית המלכות בבחי' העצמות ממש, ונמשך עי"ז גילוי העצמות שזהו גילוי אור חדש ממש כו'.

וזהו שארז"ל⁷ ג' כתרין הן כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכתר ש"ט⁸ עולה על גביהן, ומבואר במ"א⁹ דכתר מלוכה היינו בחי' מלכות דאצילות שנעשה כתר ועתיק לבריאה¹⁰, וכתר כהונה הוא בחי' ת"ת דז"א שנעשה כתר למלכות¹¹, וכתר תורה היינו בחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א כו'¹². וג' כתרין הללו היינו בחי' הכתרין דסדר השתל"ל¹³, וכמשנת"ל (ד"ה השמים מספרים¹⁴) שהן בחי' מקיפים דסדר השתל"ל, ובשרשן באוא"ס היינו ההמשכה וגילוי דאוא"ס עד שרש הראשון בבחי' כללות האור דאוא"ס שלפני הצמצום כו'. אמנם כתר שם טוב היינו ג"כ בחי' מלכות, וכידוע¹⁵ דשם הוא בחי' מל' כו', אך הנה זהו בחי' המלכות כמו שהיא מתלבשת בכי"ע לברר הבירורים דנוגה

שנז

(9) ד"ה בשעה שהקדימו לאדהאמ"צ שבהע"1, ע' שסג ואילך.

(10) ראה עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"ב.

(11) ראה עץ חיים שער יג (שער א"א) ספ"ז. שער כג (שער מוחין דצלם) רפ"ה ורפ"ז. שער לד (שער תיקון הנוקבא) פ"א. פ"ו. שער לה (שער הירח) פ"ב. ועוד.

(12) ראה עץ חיים שער כה (שער דרושי הצלם) דרוש ד"ה. שער לו (שער מיעוט הירח) פ"א. לקו"ת שה"ש מז, ג ואילך. פ"ה"מ תרל"ג ח"א ע' רנז ואילך. וש"נ.

(13) ראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר זי"ע חכ"ג ע' שצו.

(14) לעיל ס"ע +שלו-+שלח.

(15) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פכ"א ערך שם.

(1) חלקו הא' (עד פסקא: ועפ"ז יובן דעבודת העבד) מיוסד על ד"ה בשעה שהקדימו בס' מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ב ע' שסג ואילך. ע' שסט ואילך.

התחלת המאמר וחלקו הב' (מפיסקא: ושרש הענין הוא, ואילך) מיוסדים על ד"ה קדוש אתה בסיזור עם דא"ח רג, ב ואילך ובאוה"ת ענינים ע' קלט"מ.

(2) סיום ברכת „המלך הקדוש“ דימים נוראים.

(3) ברכת „אתה קדוש“ דכל ימות השנה.

(4) במאמר הקודם (ד"ה תקעו), לעיל ע' +תסז ואילך.

(5) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו.

(6) = דנעוץ תחילתן בסופן (ספר יצירה פ"א מ"ז).

(7) אבות פ"ד מ"ג.

(8) = שם טוב.

יום ב' דראש השנה, ה'תרס"ז

תעא

דבי"ע כו', וזהו שם שבגימ' ב"ן ורפ"ח¹⁶ (כידוע בענין שמע, שם ע'¹⁷), והיינו בחי' שם ב"ן דמלכות שירד לברר הרפ"ח ניצוצות דשבה"כ דתהו כו', וכשמבררת בירורים דנוגה נק' שם טוב. וי"ל שזהו כמ"ש במ"א¹⁸ בענין אבנים טובים, דבחי' הניצוצות כשמתבררים נקראים אבנים טובים, וכמו אבן טוב המאיר כו'. וגם י"ל שנק' שם טוב ע"ש העלי' בבחי' טוב העצמי דעצמות א"ס כו', וכמו אמרו צדיק כי טוב¹⁹, שהוא בחי' עצם הטוב כו', והיינו בחי' מלכות כשעולה למעלה עם בירורי הניצוצות הנכללים בה, שכ"ז נק' שם טוב כו'. [ו]עז"א דכתר שם טוב, כשעולה למעלה, ה"ז עולה על גביהן, למעלה מבחי' ג' כתרין הנ"ל, דכולן הן בבחי' הכתרים דסדר השתל' כו', ומגיעים למעלה בשרשן רק בבחי' או"ר²⁰ הא"ס כו', אבל בחי' המלכות ה"ה עולה בבחי' עצמות א"ס ממש, דהיינו בחי' שמו העצמי, שזהו בחי' העלם העצמי דא"ס כו'. ופי"א²¹ עולה על גביהן היינו שעולה עליהן להיות להן בחי' כתר ומקיף כו'.

דהנה ידוע שיש ע"ס דאו"י וע"ס דאו"ח²², וכמ"ש בס' הבהיר²³ הובא בפרד"ס שער מלמטה למעלה²⁴ פ"ד, מלמעלה למטה ידענו, מלמטה למעלה לא ידענו, ובע"ח שער מ"ן ומ"ד²⁵ פ"ד²⁶ כ', דהיינו ע"ס דאו"י וע"ס דאו"ח, דבע"ס דאו"י, הכתר הוא בחי' ראש ומלכות בחי' סוף, והיינו שעיקר האור הוא בבחי' הכתר, והאור הולך ומתמעט, עד שבמלכות הוא בחי' הארה בלבד כו', והיינו כמו שנת"ל (ד"ה והי' כי תבוא²⁷) במשל, דמתחלת התעוררות הרצון עד סוף מעשה האור הולך ומתמעט, דעיקר גילוי אור התפעלות הנפש הוא בהרצון, ומן הרצון בא אל השכל ומדות, שאין הגילוי כ"כ, עד סוף מעשה שהוא הגילוי למעשה לבד כו'. אבל בע"ס דאו"ח, המלכות הוא כתר, והיינו שעיקר האור הוא בבחי' מלכות, ומלכות משפיע לכל הספירות כו'. ואופן ההשפעה מבחי' המלכות, מאחר שהיא בבחי' כתר, הרי ההשפעה היא ג"כ בדוגמת אופן ההשפעה שמבחי' הכתר, היינו בבחי' מקיף, וז"ע עולה על גביהן כו'. אמנם בעצם בחי' האור, הנה כשהמלכות היא בחי' כתר, הוא בחי' אור נעלה יותר גם מבחי' האור דכתר שמלמעלה למטה כו', כי האו"ח הוא בבחי' תוקף האור יותר מבחי' או"י, הגם דבבחי' הגילוי וההתפשטות יש יתרון בהאו"י, שהוא בבחי' גילוי והתפשטות יותר כו' (ואפשר זהו מ"ש בע"ח שם, דאו"ח הוא בבחי' חלישות לגבי או"י כו', והיינו בבחי' הגילוי וההתפשטות כו'), אבל בעצם האור, בחי' האו"ח הוא בבחי' תוקף האור יותר כו'. וכמו עד"מ אור הנוגה²⁸ הוא אור מבהיק יותר כו', וכמו

22 = עשר ספירות דאור ישר, ועשר ספירות דאור חוזר. – וראה לקו"ת שה"ש כ, רע"ב. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' קטו ואילך.
23 סקע"א.
24 שער טו.
25 שער לט.
26 בדפוסים שלפנינו הוא בדרוש טו.
27 כ"ה בגוכתי"ק. ואוצ"ל: ד"ה כי המצוה, והוא לעיל ע' +תנא ואילך.
28 ראה ספר הערכים חב"ד ח"ג ערך „אור נגה", ס"ע תסט ואילך, וש"נ.

16 ראה פע"ח שער ז (שער הק"ש) פ"ט. מאו"א אות ש, סנ"ג. ובהנסמן בהע' הבאה.
17 ואתחנן ו, ד. וראה לקו"ת מצורע כה, ב. ואתחנן יב, סע"ד י"ג, א. ראה לא, ב. המשך תער"ב ח"ב ע' א"טו. ועוד.
18 ראה לקו"ת שה"ש יג, ב. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' ט"י. ובכ"מ.
19 ישע"י ג, יו"ד.
20 הגרשיים הם להדגשה, כרגיל בכ"מ בדא"ח.
21 בהבא לקמן ראה ד"ה בשעה שהקדימו שבהע' 1 ע' שטט"שע"א.

אור השמש המכה בענן ונעשה או"ח, והוא אור הקשת, ה"ה אור חזק יותר כו', וכידוע²⁹ דהקשת הוא מהכאת אור השמש המכה בהענן, וידוע³⁰ דהכאת השמש בסופו הוא בתוקף יותר, ולכן האויר התחתון הוא חם יותר מאויר האמצעי, כי כח הכאת השמש בסופו הוא חזק יותר, וכמו הזורק בכח, הרי עיקר הכח יתאסף בסוף הנחתו, היינו בהכאתו בכותל, עד דמשו"ז יחזור לאחוריו מתגבורת כח ההכאה, וכן הוא באור וחום השמש, ד[ב]סוף הכאתו דוקא גדול כחו, עד שנעשה בחי' או"ח כו'. וזהו"ע העננים שנעשים ע"י הכאת השמש בארץ, ששואב ג' היסודות דרוח מים עפר שבארץ, ונעשים עבים ועננים כו'. וזהו ג"כ ענין הקשת הנעשה בהענן, שזהו מה שמהכאת השמש בהענן נעשה אור חוזר כו' (וג' גווי הקשת חזור סומק ירוק³¹, הן ג' הגוונים הכלולים בהשמש, שהן ג' בחי' חג"ת כו', וכמ"ש במ"א³²). ומובן מזה דאור הקשת הוא בתוקף יותר, מאחר שהוא מהכאת השמש שזהו בחזק יותר כו'. וכמו"כ³³ יש באבנים טובים שהאור בהם בדרך או"ח ומאיר יותר כו' (וכידוע בענין שוהם וישפה³⁴), דיש אבן שהוא מאיר בבחי' או"ח, דהיינו שהוא אבן טוב המאיר, ובאורו נראה אור לאחרים, שאם מוציאים אותו בחשך, הוא מאיר, מפני שהארתו מתפשטת מתוכו ולחוץ (בבחי' המשכה מלמעלה למטה כו'), ויש אבן שהוא מבריק וזורק כברק חצים³⁵ בעין הרואה עד שתלהט עין הרואה מפני זיוו והדרו, וזהו בבחי' או"ח מלמטה למעלה כו', ונקרא אור המתנוצץ³⁶, שמתנוצץ ומבריק בעין כו' (כי אבנים טובים, ידוע³⁷ דהאור בהם הוא המתהווה מהכוכבים כו', ובכוכבים יש ג"כ כוכב שנמשך אורו ומאיר ובא בהתפשטות והמשכה באור ישר כו', ויש כוכבים שאורן מתנוצץ ומבריק בתנועות שונות וגם בגוונים שונים כו', וכמו"כ הוא באב"ט המתהוים מהם כו').

והדוגמא מזה יובן בבחי' המלכות, שהיא בחי' כתר דאו"ח, דאור זה הוא בחי' אור נעלה יותר, להיות שזהו האור הנעשה ע"י הביורורים, שזהו סוף ותכלית הכוונה שעלה במחשבה תחלה, בבחי' עצמות א"ס ממש, דכוונה זו נעוצה בבחי' המלכות, שהו"ע הביורור בבחי' מלמטה למעלה, שזהו תכלית הכוונה כו', כנ"ל, וע"י הביורורים דמלכות מתגלה ומאיר בה בגילוי בחי' נעיצת התחילה שבה כו', שזהו בחי' אור נעלה באין ערוך לגבי בחי' האורות והגילויים דאו"ח ששלממעלה למטה, להיותו גילוי בחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו'.

ואילך. סה"מ תרס"ח ע' קט ואילך. [וראה גם במקומות שנשמנו בהערה הבאה].
 (34) ראה לקו"ת פ' ראה שם כה, ד ואילך. כו, סע"ג ואילך. תורת חיים שמות (הוצאת תשס"ג) ח"ב שמה, ג ואילך. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ס"ע תמא ואילך, וע' תע ואילך. ועוד. וראה גם תו"א תשא קיב, ג.
 (35) כ"ה גם בלקו"ת פ' ראה שם, והוא ע"פ זכר"י ט, יד: ויצא כברק חצו.
 (36) ראה ספר הערכים חב"ד ח"ג ערך „אור המתנוצץ" ע' שלד ואילך, וש"נ.
 (37) ראה זח"ב קעב, רע"א. לקו"ת פ' ראה שם כה, ד. כו, סע"ב.ג. אוה"ת בראשית (כרך ג) תק, ב. שמות ע' לג. תצוה ע' א'תרמו. המשך מים רבים תרל"ו ע' רא. ובכ"מ.

(29) ראה אוה"ת נח (כרך ג) תרמח, א ואילך. סה"מ תרל"א ח"א ע' שנה. תרנ"ד ס"ע מז"ח. לקו"ש חט"ו ע' 52. וראה גם פלח הרמון בראשית צז, סע"א.
 (30) ראה לקו"ת ואתחנן ה, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תשמא. אוה"ת בחוקות ע' תרצב. נ"ך ע' שמט. סה"מ תר"ל ע' רלט. וראה גם אוה"ת נח שם תרנא, א.
 (31) ראה זח"א ית, ריש ע"ב. צח, ב (בס"ת). קלו, ב. זח"ג רטו, א (וברע"מ שם). רל, סע"ב. רמג, ב. רבינו בחיי נח ט, יג. תרומה כה, י. ועוד.
 (32) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תסה"ו. ס"ע תצו"ז. אוה"ת נח (כרך ג) תרנב, ב. ביאוה"ז להצ"צ ח"ב ע' תרו. ובכ"מ.
 (33) ראה גם ד"ה ושמתי כדכד בלקו"ת פ' ראה כו, סע"ג.ד. ובארוכה במאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תע

יום ב' דראש השנה, ה'תרס"ז

תעג

וזהו"ע כתר ש"ט שעולה על גביהן, למעלה מהג' כתרים, ונעשה בבחי' מקיף להם כו', והיינו גילוי בחי' מקיף דאו"ח, שזהו בחי' העלם העצמי, שאינו בגדר שייכות כלל וכלל אל העולמות כו'. וכידוע בענין מ"ם וסמ"ך³⁸, דמ"ם סתומה שהיא בחי' מקיף, אבל היא מרובעת, שיש לה התיישבות, והיינו בחי' מקיף שיש לו איזה שייכות עכ"פ אל העולמות, והיינו בבחי' הגילויים דאו"ח כו', אבל סמ"ך הוא עגול, שאין לו התיישבות כלל, והיינו בחי' מקיף דאו"ח, והוא בחי' העלם העצמי שאינו שייכות כלל וכלל אל העולמות כו'. (ועמשנת"ל ד"ה השמים מספרים³⁹ וד"ה נשא⁴⁰ בענין מקיף הקרוב ומקיף הרחוק כו'). וזהו בחי' כש"ט שעולה על גביהן, והיינו בבחי' מלכות דוקא כו', וכמ"ש⁴¹ אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, אבן הוא א' ב"ן⁴², והיינו שם ב"ן המכרר בירורים דנוגה למטה בבי"ע, שזהו בחי' דוד, רגלא רביעאה⁴³, שלמטה מג' קוין דכ"ת וכ"כ⁴⁴ כו', והיא היתה דוקא לראש פנה, למעלה מכל הספירות, ובבחי' כתר אליהם כו'. וז"ש⁴⁵ ויעש דוד שם, דהיינו בחי' כש"ט הנעשה ע"י עבודת הבירורים כו', וי"ל דזהו"ע ויעש דוד, שזהו הנעשה ע"י סו"מ⁴⁶ בעבודת הבירורים דוקא כו', דהרי הגילוי מלמעלה למטה זהו מה שמאיר מעצמו, וכמו כי חפץ חסד הוא⁴⁷, בחי' ה"ח העליונים דטה"ע⁴⁸ כו', וכמו שנת"ל (ד"ה נשא⁴⁹), ובעבודה זהו"ע עסק התורה וקיום המצות שמצד האהבה והתקשרות, שאינו בבחי' עמל ויגיעה, והוא בבחי' המשכה מלמעלה למטה כו', אבל להיות גילוי בחי' העלם העצמי, שזהו בחי' כש"ט כו' כנ"ל, זהו ע"י העמל ויגיעה דוקא בעבודת הבירורים כו'. וזהו ויעש דוד, ע"י העבודה ויגיעה בסו"מ דוקא, ע"י עשה בחי' כש"ט כו'. וזהו ואלה דברי דוד האחרונים⁵⁰, שהוא בחי' סוף מעשה דוקא, כירידת בחי' המלכות לברר בירורי נוגה, שזהו דוקא המגיע למעלה מעלה ביותר, בבחי' עצמות א"ס ממש, וכמו שכתוב⁵¹ עד דוד הגדיל, שהגיע למעלה מעלה ביותר כו', וע"י דוקא יהי' אמיתית הגילוי דלעתיד כו'.

שנמ

ועפ"ז יובן, דעבודת העבד הפשוט שעובד בעול דוקא, רק מצד יראת ואימת האדון, ולא מצד האהבה וההתקשרות כו', וממילא עבודתו היא בעמל ויגיעה כו', דבנמשל היינו בנשמות שירדו למטה בגופים, לברר ולזכך את הגוף ונה"ב כו', והיינו בנשמות דבי"ע, שאין מאיר בהם האור והגילוי דאו"ח, ולא יש בהם בחי' האהבה וההתקשרות כו', כ"א עבודתם הוא בעומ"ש⁵² מצד יראת ופחד אלקים, והן כשור לעול⁵³, לעבוד בעבודת הבירורים בעמל ויגיעה דוקא, דהיינו בהתלבשות בהנה"ב, וכן בכל

(44) = דכתר תורה וכתר כהונה.

(45) שמואל"ב ח, יג. ראה אמרי בינה שער הק"ש מז, ד ואילך. וראה גם תניא אגה"ק סי' ה (קט, ב).

(46) = סוף מעשה.

(47) מיכה ז, יח.

(48) = ה' חסדים .. דטהירו עילאה.

(49) לעיל ע' + שמו.

(50) שמואל"ב כג, א.

(51) שם כ, מא.

(52) = בעול מלכות שמים.

(53) ע"פ ע"ז ה, ב.

(38) ראה זח"ב ככו, סע"א"ב. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ס"ע קנו ואילך. אמרי בינה שער התפילין ח"ג קיז, א ואילך. אוה"ת ברכה ע' איתמה ואילך. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תקצו. תר"ן ס"ע שסא"ב. תרנ"ז ע' קסו. תרס"ד (הוצאת תשנ"ד ואילך) ע' טז ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' תטז ואילך.

(39) לעיל ע' + שלו ואילך.

(40) לעיל ע' + שמב ואילך.

(41) תהלים קיח, כב.

(42) ראה תניא שעהיוה"א פ"ז (פד, ב). תו"א משפטים עח, סע"ב. לקו"ת פ' ראה שם כז, ג. אוה"ת דרושים לחה"ס ס"ע א'תשנח"ט. ועוד.

(43) ראה זח"ג רי, סע"ב. רסב, ב. ועוד.

הדברים הגשמיים בכדי לבררם כו', וכמשנת"ל (ד"ה תקעו⁵⁴) שזהו בחי' הבירור מלמטה למעלה כו', כנ"ל, ה"ז מגיע דוקא בבחי' פנימיות ועצמות א"ס, למעלה באין ערוך מעבודת העבד הנאמן, שעבודתו היא בבחי' מלמעלה למטה כנ"ל, שאינו ממשיך כ"א מבחי' האורות והגילויים דאוא"ס כו', אבל ע"י הבירורים דמלמטה למעלה נמשך בחי' העצמות ממש. וזהו גילוי אור חדש ממש כו', דהבירורים הם בבחי' התחדשות, וכמו"כ ממשיך עי"ז גילוי בחי' אור חדש ממש כו', דבזה דוקא נשלמה הכוונה העליונה שנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, שזהו דוקא בהבירור בעמל ויגיעה, שהוא בחי' הבירור דמלמטה למעלה, שבזה עושין את הדברים התחתונים עצמן כלים לאלקות, שזהו אמיתית הכוונה העצמית כו', כנ"ל, ולכן בזה דוקא נמשך בחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש כו'.

וע"פ כל הנ"ל יובן, דכשם שהעבד הנאמן העובד מצד האהבה וההתקשרות ה"ה מצליח אל⁵⁵ האדון להוסיף לו תוס' ברכה בעבודתו, וכמשנת"ל (ד"ה אלה הדברים⁵⁶), והיינו מצד עוצם ההתקשרות שלו, שמשליך נפשו מנגד, ועושה רק לעשות נח"ר לאדונו, וחפץ מאד בהצלחת האדון, שיהי' לו תוס' ברכה מרובה, ויהי' לו תענוג ונח"ר רב, לזאת מצד עוצם חפצו ורצונו הטוב כו', ה"ה מצליח באמת, וממשיך תוס' ברכה מרובה כו', דכנמשל היינו בעבד הנאמן, שאינו עובד לצורך עצמו כלל להמשיך לו גילויי אורות בנפשו, כ"א רק לעשות נח"ר למעלה, וחפץ מאד בהגדלת כח ה', וכמו ועתה יגדל נא כו'⁵⁷, וכמו שאו ידיכם קדש וברכו את הוי"ו⁵⁸, שיהי' תוס' אורות עליונים מאד, שבזה יהי' נח"ר למעלה כו' (או שבהנח"ר שעושה בעבודתו בתפלה ועסק התו"מ נמשך עי"ז ממילא גילוי אורות בבחי' תוס' אור כו'), ולזאת באמת בעבודתו מצליח מאד בכל הון ביתו של אדונו, היינו בהגילוי' דסדר השתל', בתוס' ברכה המרובה על העיקר כו'⁵⁹, ועוד ביותר מיכולת האדון עצמו כבי' כו', והענין הוא, להיות כי כבר נקצב בתחלת הבריאה באופני הגילויים דסדר השתל' במדה וקצבה באופן כך וכך דוקא כו'⁶⁰, והמשכת תוס' אורות יהי' דוקא ע"י עבודת נש"י למטה דוקא כו', ולזאת המה דוקא בעבודתם הטובה ממשיכים תוס' אורות כו' (ובפרט דעבד הזה שחפץ בהצלחת האדון וגדלו ביותר כו', וכמו שמדקדקים על עצמן כו', ועי"ז ממשיכים בחי' נשיאת פנים כו'⁶¹, וכמ"ש במ"א⁶²), ונמצא, דהעבד הזה ממשיך תוס' מרובה בטיב עבודתו כו', כמו"כ⁶³ הוא בעבד הפשוט, שעובד בעול רק לקיים רצה"ע, ויש בו יתרון מה שאין לו לעצמו כלום, שאין לו שום תענוג ונח"ר בעבודתו, ואינו לוקח לעצמו מאומה מעבודתו כו' (דבעבד הנאמן, הרי מהנח"ר שלמעלה יש לו נח"ר, ומהגילויים שמאירים למעלה נמשך ומאיר בנפשו ג"כ, ועם היות שאין זה כוונתו בעבודתו, אבל מ"מ נמשך לו מהגילויים העליונים, ומתעלה במדריגה עי"ז בריבוי משך זמן עבודתו כו'. אבל העבד הפשוט אינו לוקח לעצמו כלום, שגם מהאורות הנמשכים אינו מאיר לו מאומה, כי

שם

54) לעיל ע' + תסא ואילך.

55) כ"ה בגוכתי"ק.

56) לעיל ע' + תכג + תכד.

57) שלח יד, יו.

58) תהלים קלד, ב.

59) ראה ב"ר פס"א, ד.

60) ראה בהנסמן לעיל ע' + שכה, וע' + תכג.

61) ברכות כ, ב.

62) ראה לקו"ת נשא כו, סע"א ואילך. כו, סע"ב ואילך.

מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א (הוצאת תשס"ה) ע' תפח ואילך. ע'

תקא ואילך. מאמרי אדה"אמ"צ במדבר ח"ב ע' רכב. ס"ע רמט

ואילך.

63) = כאן הוא סיום תחלת הפסקא: דכשם שהעבד נאמן

כמו"כ.

יום ב' דראש השנה, ה'תרס"ז

תעה

אינו שייך לגילויי אורות כו', כ"א הכל לאדונו כו', וכמו שנת"ל (ד"ה ומקנה רב⁶⁴) דגם הקבלת פרס הוא לאדונו, והיינו אל תהיו כעבדים כו'⁶⁵. ובעבד זה אינו שייך עילוי מדרגא לדרגא, מאחר שאצלו רק העשי' לבד כו', אלא תמיד הוא במדרי' א' (ומ"מ הוא בבחי' מהלך, שהרי מגיע בעבודתו בבחי' עצמות ממש, שזהו אמיתית ההילוך שלא בהדרגא כו'), רק לעשות רצון קונו בעשיה בפועל כו', וכמשנת"ל (ד"ה ומקנה רב⁶⁶) דבעבד פשוט אין בו שום שינוי בעבודתו ולא שום גרעון כו'), וכ"ז מכח עצמו דוקא, שאין לו סיוע ע"ז מהגילוי אורות בנפשו וכה"ג, כ"א מה שבעצמו קבל עליו עול מלכותו ית', ונתן ומסר א"ע לעבודתו ית' כו', ואופן הנתנה הוא בביטול כל עצמותו, שאין לו מהות ומציאות לעצמו כלל, כ"א זה כל מהותו לעבוד לצורך אדונו, אדון כל ית', כל מה שמוטל עליו מאתו ית' לעשות ולקיים כו'. ולזאת, העבד הזה בטיב עבודתו ה"ה מצליח ג"כ לאדונו, להמשיך תוס' ברכה בכל הון ביתו כו', ואדרבה, הוא ממשיך תוס' אור נעלה באין ערוך להמשכת העבד הנאמן כו'. ועיקר ההפרש הוא, דכל ההמשכות בתוס' אורות שהעבד הנאמן ממשיך, הכל הוא בבחי' הגילויים לבד, דבשרש שרשן הוא בחי' אוא"ס שבא בבחי' המשכה וגילוי כו', אבל מה שהעבד הפשוט מצליח בבית אדונו, הוא שממשיך בבחי' עצמות ממש, שע"י נשלמה הכוונה האמיתית דנתאוה הקב"ה להיות לו לעצמותו ית' דירה בתחתונים כו'.

ובזה יובן ג"כ משנת"ל (ד"ה אלה הדברים⁶⁷) במשל, דעבודת העבד הפשוט ה"ז כמו שהאדון בעצמו עובד, להיות שכל מהותו הוא רק לעבוד לאדונו, וה"ה כרכושו וקנין כספו, א"כ, מה שהוא עובד ה"ז אצל האדון כאילו הוא בעצמו עובד ומרויח ע"י שורו וכה"ג, וזאת יערב אל האדון מאד כו'. וי"ל דבנמשל הו"ע מ"ש⁶⁸ למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי, דהנה⁶⁹, יש מצות הוי"ו⁷⁰, ומצותי, פי' מצות הוי"ו היינו המצות כמו שהן בסדר ההשתל', וכידוע דכל המצות תלוים בד' אותיות שם הוי", וכמו ק"ש באות יו"ד דשם הוי", ותפילין באות ה' כו'⁷¹, וכה"ג בכל המצות, דכללות ענין הוי"ו הו"ע התלבשות אורות בכלים כו', וכמו"כ באורות שלמעלה מכלים ממש, מ"מ, הן באורות השייכים לסדר השתל' כו'. אבל ענין מצותי היינו המצות כמו שהן בעצמות א"ס, שלמעלה מבחי' התלבשות בכלים, ולמעלה מגדר שייכות אל ההשתל' כו'. וזהו"ע שהעבודה היא כאילו האדון בעצמו עובד ומרויח, דהיינו המשכת בחי' מצותי, מצות כמו שהן בעצמות ממש כו'. וכ"ז נמשך ע"י עבודת העבד הפשוט שעובד בביטול כל עצמותו, לא מצד האהבה וההתקשרות שיש לו לאוא"ס ב"ה, ולא מצד התענוג והשמחה שיש לו בהנח"ר שגורם למעלה, רק מצד העבדות בלבד, שצריך לשאת עליו עול הטורח והמשא לכפות א"ע בכל הדברים שנפשו מתאוה אליהם בעצם, ולכבוש רוח תאוותו בכל פרט, ולבטל רצונו, ולהיות כשור לעול בעול התו"מ, אף שהוא נגד רצונו כו', וכ"ז נעשה אצלו כטבע ממש,

שסא

בינה שער הציצית ג, סע"ב ואילך. אוה"ת שלח ס"ע תקפו"ח.

ס"ע תקצו ואילך. ועוד.

(70) שלח שם, לט.

(71) ראה פ"ח שער טז (שער ק"ש שעהמ"ט) פ"ב. שער

הכוונות ענין דרושי הלילה פ"ה. ועוד. וראה תקו"ז בהקדמה

(ב, א). לקו"ת דרושים לשבת שובה סד, ד.

(64) לעיל ס"ע +תטו"ר+תטו.

(65) אבות פ"א מ"ג.

(66) ראה לעיל ע' +תטו ואילך.

(67) לעיל ע' +תכו.

(68) שלח טו, מ.

(69) ראה סידור עם דא"ח ד, ג ואילך. ה, סע"ב"ג. אמרי

להיות תמיד בעבודה זו מפני הקבלת עול מ"ש שעליו, דמשו"ז כל מהותו הוא רק להיות בעבודה זו המוטלת עליו מן האדון, אדון כל כו', הנה עבודתו הנאמנה נחשבה אצל האדון כאילו הוא בעצמו כבי' עובד, והיינו שעיי"ז דוקא נמשך בחי' מצותי, מצות שהעצמות ממש עושה כבי' כו'. וזהו ג"כ ענין מ"ש⁷² שמח נפש עבדך, שנת"ל (ד"ה ומקנה רב⁷³) דהעבד הזה צריך האדון לשמחו כו', והכוונה היא ששמחת האדון עצמו תהי' שמחתו (לא רק מה שהוא שמח בשמחת האדון כו'), והיינו כאשר נמשך בחי' מצותי, שזהו בחי' הרצון והעונג העצמי ממש שבמצות (שז"ע מה שיערב לו כו'), וכמו נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני⁷⁴, בבחי' קיום הרצון במעשה בפר"מ בלי שום כוונה, גם לא לעשות נח"ר כו', כ"א משום שנצטווה, שזהו העשי' בפועל לכד בבחי' הנחת עצמותו לגמרי כו', שעיי"ז נח"ר לפני כו', ונח"ר ועונג העצמי הזה זהו שנמשך בנשמות שיהי' בהם בחי' התענוג העצמי דעצמות א"ס כו'. וזהו יתרון מעלת העבד הפשוט, העובד בעומ"ש שעליו, על מעלת העבד הנאמן, העובד מצד האהבה וההתקשרות שלו, ושמח ומתענג בהעונג והנח"ר שלמעלה כו', וכמו"כ מעלת הבן, שעובד את אביו מצד ההתקשרות עצמית שבו, וע"כ הוא חפץ ג"כ במה שהוא רצון האב כו', דכ"ז אינו בחי' עבודה גמורה בבחי' ביטול והנחת עצמותו לגמרי שאינו מציאות לעצמו כלל כו', שהרי יש לו איזה מציאות לעצמו עכ"פ, והוא השמחה והנח"ר שיש לו מהנח"ר שלמעלה כו', א"כ ה"ה מציאות בפ"ע לבד האדון והאב כו' (לבד משנת"ל בד"ה אחרי ה' יעו"ש), ולזאת אין עבודתו נחשבה כמו עבודת האדון והאב עצמו כו', וה"ז נחשב אצל האדון כמו שאוהב נאמן שלו משביח נכסיו וכה"ג, שיש בזה הרכבה מזולתו, ולא יגיע כפיו ממש, וממילא אין בזה תענוג כ"כ, וכמו שמוצא כבר מוכן הדבר כו', וכמשנת"ל ד"ה הנ"ל⁷⁶ (וכמו כן אצל העבד הוא ג"כ מן המוכן, שהרי אין זה מכח עצמו ממש, כ"א מצד עליוי האדון, דמשו"ז נתקשר אליו כו', וכמשנת"ל ד"ה אלה הדברים⁷⁷). ובנמשל למעלה מובן שאינו ממשיך בזה בחי' מצותי, בחי' המצות שבעצמות ממש כו', הגם שממשיך ג"כ גילוי אורות נעלים מאד בבחי' תוס' ברכה כו', מ"מ, הכל הוא בכלל בחי' מצות הוי', שהן בהאורות השייכים להשתל' כו'. אבל העבד הפשוט, שהוא בבחי' הנחת עצמותו לגמרי מכל וכל כו' (והוא בכח עצמו דוקא, לא מן המוכן, דכמו"כ בהאדון הוא לא מן המוכן, כ"א נחשב כיגיע כפיו כו'), ה"ז כמו שהאדון בעצמו עושה בלי שום הרכבת עוד דבר כו', ובזה דוקא נמשך בחי' מצותי ממש כו'.

שם

ושרש⁷⁸ הענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח⁷⁹) שיש ב' מדריגות באוא"ס. הא', בחי' האור שהוא בבחי' המשכה וגילוי, ועם היות שהוא ג"כ בחי' אור הכלול בעצמותו שלמעלה מעלה מבחי' האור המאיר אחר הצמצום בגילוי הקו כו', מ"מ, ה"ה בבחי' מהות ומציאות אור עכ"פ כו', וזהו בכללו²⁰ בחי' או"א"ס שלפני הצמצום גם מה שלמעלה מבחי' עליית הרצון, וגם בחי' אור העצם, שזהו בחי' העלם האור כו', מ"מ, כ"ז הוא בבחי' המשכה

(77) לעיל ע' +תכ ואילך.

(78) בהבא לקמן (עד סיום המאמר) ראה ד"ה קדוש אתה בסידור עם דא"ח רג, ב ואילך. אוה"ת ענינים ע' קלט"מ.

(79) לעיל ס"ע +רמב ואילך.

(72) תהלים פו, ד.

(73) לעיל ע' +תטז.

(74) ספרי ופירש"י עה"פ – ויקרא א, ט.

(75) לעיל ע' +תלא ואילך.

(76) לעיל ע' +תלב+תלג.

יום ב' דראש השנה, ה'תרס"ז

תעז

וגילוי מן העצמות כו'. אבל יש עוד מדריגה באוא"ס, והוא האור הכלול בעצמותו ממש, והיינו רק מה שביכולתו להאיר כו', שאין זה בבחי' מהות ומציאות אור כלל וכלל, גם לא כבחי' האור שלפני הצמצום כו', שה"ה בעצמותו ממש, ואינו בבחי' דבר בפ"ע מן העצמות כו' (כי בעצמות ממש אינו שייך לומר ח"ו עוד דבר כו', גם לא בחי' כח האור כו'), שעז"נ⁸⁰ הוא ושמך אחד, שהוא שמו ושמו הוא, כמ"ש השל"ה⁸¹, וע"ז אמרו המקובלים⁸² דשמו קדמון כקדמותו כו', וכמו שנת' שם בד"ה הנ"ל⁸³, ובחי' זו זהו בחי' העלם העצמי דא"ס שלמעלה מכל ההמשכ[ו]ת והגילויים גם בשרשן היותר הראשון כו'. וזהו ג"כ ענין מצותי, בחי' המצות כמו שהן מושרשים בבחי' העלם העצמי דא"ס כו'. והמשכת בחי' ומדריגה זו זהו דוקא ע"י העבודה בקבעומ"ש כו', דכל העבודות שמצד אהבה והתקשרות (ואף גם מצד הרג"ש⁸⁴ התקשרות העצמית, כמו בהבן אל אביו שיש בו הרגש ההתקשרות עכ"פ כו'), הכל הוא בבחי' המשכות וגילויים דאוא"ס כו', ואין זה מגיע בבחי' העצמות ממש כו', כ"א בעבודה בקבעומ"ש, שאין כאן שום מציאות, כ"א רק עול האדון שעליו, לעבוד בקיום התו"מ בפו"מ, ולברר בירורים מלמטה למעלה, לעשות לו ית' דירה בתחתונים כו', ה"ז דוקא מגיע בבחי' שמו הכלול בעצמותו ממש, שהוא בחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו'.

וזהו מ"ש אחר למען תזכרו כו' מצותי, והייתם קדושים לאלהיכם⁸⁵, ומבו' במ"א⁸⁴ הפי' להמשיך אותו ית' להיות בבחי' קדוש כו'. והענין, דהנה ידוע⁸⁵ שיש ב' בחי' קדוש, הא', מה שקדוש ומובדל מצ"ע, והב', מה שמובדל מזולתו, דמה שקדוש ומובדל מזולתו הוא בחי' האוא"ס שיש לו שייכות עדיין להשתל' כו', אבל האור הכלול בעצמותו ממש הוא שקדוש ומובדל מצ"ע כו' (וכמשנת"ל בד"ה כי עמך הנ"ל⁸⁶ ובד"ה כי מראש צורים⁸⁷ בענין המלך הקדוש כו'). וזהו והייתם קדושים לאלהיכם, להמשיך מבחי' קדושת העצמית להיות בבחי' קדוש לגבי העולמות כו' (והיינו דבחי' הקדושה שלגבי עולמות והשתל' יהי' מבחי' קדושת העצמית דוקא כו', וכמו ענין המלוכה דנש"י ממשיכים, היינו בחי' המלך הקדוש, בחי' פנימיות המלוכה, להיות גילוי המלוכה ממש, שז"ע שמבקשים בר"ה⁸⁸ מלך על העולם כולו בכבודך כו', היינו גילוי בחי' פנימיות המלוכה, עד שידע כל פעול כי אתה פעלתו כו'⁸⁸), והיינו המשכת בחי' שמו העצמי ממש, מה ששמו קדמון כו'. וכ"ז ממשיכים ע"י העבודה בבחי' קבלת עול מלכות שמים דוקא כו'. וזהו יתרון מעלת מדרי' יעקב עבדי⁸⁹ על בחי' ישראל, דלהמשיך מבחי' עצמות א"ס ממש זהו דוקא ע"י בחי' יעקב עבדי כו'.

שם ג

וע"פ⁹⁰ הנ"ל יובן מש"א קדוש אתה ונורא שמך כו'. דהנה, אתה לנוכח, היינו מהותו ועצמותו ממש, שנקרא קדוש בבחי' קדושת העצמית ממש, שקדוש ומובדל מצד

84) ראה סידור עם דא"ח שם ד, ד. אמרי בינה שער הציצית שם ג, ד ואילך. אוה"ת שלח שם ע' תקפח"ט.

85) ראה מאמרי אדה"ו תקס"ו ח"א (הוצאת תשס"ד) ע' רפח"ט. וראה גם תו"א ויחי מו, ב"ג. ועוד.

86) ד"ה כי עמך (לעיל ע' +רמג.

87) לעיל ע' +שצה.

88) בתפילת העמידה.

89) ישע"י מד, א.

90) בהבא לקמן ראה ד"ה קדוש אתה שבהע' 1.

80) ראה זהר חדש ב, ד (במדרש הנעלם): „קודם שברא הקב"ה את העולם הי' הוא ושמו אחד". ובפרקי דר"א פ"ג: „הי' הוא ושמו בלבד" (ובכ"מ הובא בשם הפדר"א הלשון: „הי' הוא ושמו אחד" – ראה שערי קדושה ח"ג שער א. ס' חרדים פ"ו. ביאור הרד"ל לפדר"א שם. וראה גם עבודת הקודש ח"א פי"ד. שבילי אמונה נתיב הא'. ועוד).

81) ד, א ואילך. וראה אוה"ת ואתחנן ע' קכג.

82) ראה עבודת הקודש ח"א פ"ב.

83) לעיל ס"ע +רמז+רמח.

עצמו, שאינו בערך העולמות כלל וכלל, ואינו שייך לומר בו בחי' הקדושה מצד העולמות, כ"א מה שהוא קדוש בעצם כו'. אבל בחי' שמו העצמי, יש בזה ב' מדריגות, וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח⁹¹) דלפעמים האור נכלל בהמאור, והיינו בחי' האור כמו שהוא כלול בעצמותו ממש, שאינו בבחי' מהות ומציאות כלל, והוא מה ששמו קדמון כקדמותו ית' כנ"ל, ואז השם הוא בבחי' קדוש ג"כ כקדושת העצמות כו'. ועל זה נאמר אתה קדוש ושמך קדוש, דהשם קדוש כקדושת העצמות ממש כו'. ולפעמים יורד האור להיות מקור למקור עכ"פ לסדר ההשתל' כו', והיינו בחי' אור הא"ס שהוא בבחי' המשכה וגילוי כו', והכל הוא באוא"ס שלפני הצמצום כו'. ועז"א⁹² ונורא שמך כו'. דהנה, ענין נורא שייך דוקא כאשר האור הוא בבחי' גילוי כו', וכמו עד"מ יראת המלך, הנה דוקא בהגלות נגלות המלך לעמו, אז נקרא נורא, משא"כ כשיושב גנוז בחדרי היכלו כו'. וכמו"כ הוא למעלה, דוקא בבחי' המשכת והתגלות האור נקרא נורא. וזהו ונורא שמך, דהיינו כאשר האור הוא בבחי' המשכה והתגלות כו'. והנה, בר"ה ממשיכים בחי' כתר מלכות⁹³, דהיינו שיהי' לו רצון למלוכה, שזהו בחי' התגלות האור להיות מלך לעולם, וכמו מלוך על העולם כו', לכן אומרים ונורא שמך כו' (ולכן נק' ימים נוראים⁹⁴). אמנם, ההמשכה דר"ה היא, דבחי' האור הכלול בעצמותו ממש, בחי' שמו הכלול בעצמו, שהוא בבחי' קדוש מצ"ע (שז"ע ושמך קדוש כנ"ל), בחי' זו יומשך להיות בבחי' מלוכה על העולמות, וכנ"ל בענין והייתם קדושים לאלקיכם כו', עד שיהי' בחי' גילוי המלוכה ממש למטה וידע כל פעול כו', עז"א ואין אלק' מבלעדיך כו', דגם לאחר ירידת האור, אינו בא בבחי' העלם והסתר שיתעלם ויסתתר כו', דאור הא"ס, שהוא בחי' הגילוי וההתפשטות דאוא"ס, הרי הוא בא בבחי' צמצום, שמתעלם ומסתתר בעולם, שאינו מאיר בגילוי ממש, ומתמעט ממדריגה למדריגה, עד שלמטה הוא בבחי' הסתר כו', אבל כאשר העולם העצמי דא"ס (שזהו האור הכלול בעצמותו ממש כו' כנ"ל) מאיר ומתגלה, הנה האור הזה אינו מתעלם ומסתתר בבחי' הצמצום, וממילא מאיר האור והגילוי למטה כו'. וזהו קדוש אתה ונורא שמך, דקדוש אתה הוא בחי' קדושת העצמות ממש, ונורא שמך הוא בחי' המשכת והתגלות האור כו', והתגלות זאת היא מבחי' קדושת העצמות, דבחי' העלם העצמי הוא שבא בגילוי כו', ולזאת אין אלק' מבלעדיך, שאין כאן שום העלם וצמצום כלל, ומאיר האור בגילוי למטה מטה כו'.

דרושים לר"ה נו, ג. סידור עם דא"ח רמא, ג. לעיל ע' +ג. וש"נ.

(91)

(92) = ועל זה אומרים.

(94) ראה לקו"ת נצבים מז, א. ובכ"מ.

(93) ראה פע"ח שער כד (שער ר"ה) ספ"א ורפ"ב. לקו"ת

תוכן הענינים

קב. ובהקדים – שיש ב' מדריגות בשפע הפרנסה: (א) בדרך אור ישר, שנמשך ממה שנקצב בר"ה, (ב) מה שמתחדש בכל עת ובכל שעה ע"י עבודה ויגיעה (ועל זה אדם נדון בכל יום). וזהו גם החילוק בין לחם מן השמים, שאין בו פסולת, ונמשך מלמעלה ללא עמל ויגיעה, ללחם מן הארץ, שצריך לברר הטוב מן הרע ולהוציא הפסולת ע"י עבודה ויגיעה, וכל שתהי' העבודה יותר יצמח בריבוי יותר (ועד"ז בתורה – תושב"כ ותושבע"פ). וכמו"כ בפרנסה, שע"י היגיעה נמשך שפע חדש יותר ממה שנקצב בר"ה.

וכ"ה בעבודה – שדוקא ע"י היגיעה, שעבודתו ללא תענוג ונח"ר לעצמו, כי אם מתוך קב"ע, וביטול טבעו ורצונו לגמרי, שזהו חידוש דביטול היש לאין, וכן בבירורים בעניני העולם שהוא בבחי' התחדשות – עי"ז נמשך אור חדש מלמעלה.

וכמו ההפרש בין ברכה לתפלה: ברכה – המשכה משרשו ומקורו, ללא התחדשות, וללא יגיעה, כי המברך הוא למעלה מהמתברך; ותפלה – שעומד למטה, וע"י יגיעתו ממשיך רצון חדש לרפאות החולים ולברך השנים, אור חדש שלמעלה מסדר השתלשלות.

שורש ההשתלשלות – מהקו וחוט לאחרי צמצום הראשון, שנתעלם האור ונכלל בהעצמות, ואח"כ נמשך הארה מצומצמת. ולכן, כל מה שנמשך ע"י הקו, אינו אור חדש מעיקרו, כיון שכבר הי' תחלה בהעלם לפני הצמצום. וגם אם מאיר שרש ומקור הקו אין זה אור חדש. ורק אור הנגלה מבחי' העצמות כמו שהוא לפני הצמצום, למע' משרש ומקור הקו – ה"ז אור חדש. וזה נמשך ע"י העבודה והיגיעה דוקא, בבחי' התחדשות.

קג. אך צריך להבין: הרי גם עבד נאמן מברר בירורים, ולמה לא יקרא בשם התחדשות להמשיך אור חדש?

ויובן בהקדם ביאור ענין התהוות היש מבחי' המלכות, שיש בה הכח לחדש מאין ליש, משא"כ שאר הספירות, עד לחכמה, שממנה נמשך רק בבחי' עילה ועלול, ולא יש מאין. וכ"ה למעלה, שע"ס דאצי' הם בבחי' עו"ע, ורק מכתר לחכמה הוא בבחי' יש מאין, וכמו"כ ממלכות לבי"ע, כי, נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן.

והדוגמא לזה – שדוקא בארץ הגשמי יש כח ההתחדשות שבצמיחה, משא"כ השמים, אף שקיימים באיש, הרי אין בהם תוס' כלל, ורק הארץ מצמיחה בתוס' מרובה מאין ליש, שהרי הזריעה היא רק לעורר כח הצומח, לאחרי רקבון הגרעין דוקא. ויש גם צמיחה ללא זריעה כלל. וזהו לפי שנעוץ תחלתן בסופן, שבסוף דוקא ישנו התחילה יותר מהראשמי.

תוכן הענינים

קד. וביאור הענין:

ידועה פלוגתת ב"ש וב"ה אם ארץ קדמה או שמים קדמו – בסדר השתלשלות שמים קדמו, אבל במחשבה ארץ קדמה, סוף מעשה במחשבה תחלה.

וכמשל אדם הבונה בית, שתחלה נתעורר ברצון המוחלט, ואח"כ ברצון גלוי, ונמשך בשכל ומדות ומחדו"מ – שנתמעט האור מדרגא לדרגא, עד להארת הרצון במעשה שהוא חיצוני ביותר. וכ"ה ירדת האור בסדר השתלשלות, החל מהרצון המוחלט באו"ס שלפני הצמצום, רצון גלוי, טה"ת, ואח"כ עקודים ונקודים כו', בחכמה מאיר בקירוב מקום, ועד (בז"א ומלכות) דרך חלון ונקב.

אמנם דוקא בסוף המעשה, מתענג בעצם נפשו, שמגיע בתחלת המחשבה והרצון, כיון שכל התעוררות הרצון – לא רק הגלוי, אלא גם התעוררות הרצון המוחלט – היתה בשביל המעשה, ולכן בסוף המעשה ה"ה חוזר אל עצמותו ממש שקדם להעלאת הרצון.

קה. וזהו נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן:

תחלה – שהוא מאז ומקדם, מחויב המציאות, קדמון לכל הקדומים, וממילא הוא תחלת הכל, ולא שהוא מקור אליהם, אלא הוא העצמי שכולם נמצאו ממנו. וזהו החילוק בין תחלה לקדם, שקדם דבוק ושייך למה שבא אח"כ, משא"כ תחלה. והו"ע העצמות. ולכן נקרא האור א"ס ולא אין לו תחלה, כי תחלה הוא העצמי שמובדל גם מהאור (ואף שהאור הוא גילוי העצם, הרי לא זהו כל העצמות שהאור נמשך ממנו).

ונעוץ תחב"ס וסב"ת – שבחי' המלכות מושרשת בהעצמות (תחלה), למעלה מכל הספירות, שמושרשים בבחי' האור והגילוי השייך להשתל' (קדם). וזהו שנעיצת ההתחלה היא בסוף, מלכות, יותר מבראש המתפשט, חכמה, כללות הקו, כללות הגילויים, שאין זה העצמות.

ולכן דוקא במלכות יש הכח לחדש מאין ליש, כח נעלם, ששרשה מהעלם העצמי דא"ס. ויש בה יתרון גם על הכתר, שעל ידו היא התהוות החכמה מאין ליש – שהרי אור החכמה וכללות האצ"י אינו יש, וגם הכלים הם אלקות ממש, וגם אי אפשר לומר שנתהווה מאין ואפס המוחלט, שהרי דוגמת הכלים דאצ"י הם כלים דעקודים ודא"ק, שהרי הם אדמה לעליון (כנ"ל), ורק התהוות בי"ע ע"י המלכות ה"ז מאין ליש ממש. והיינו לפי שבה נעוץ התחילה, העצמות, שרק בכחו ויכלתו להוות מאין ליש. ודוגמתו בארץ הו"ע כח הצמיחה, כנ"למא.

קו. ועפ"ז יובן שעיקר עבודת הבירורים בבחי' התחדשות שממשיך אור חדש הוא בסוף מעשה, מלכות, שיוודת לברר בירורים.

ואף שיש בירורים שנעשים ע"י המשכת האור מלמעלה – הרי כיון שהכוונה היא להמשיך אור, אין כאן התלבשות, עבודה ויגיעה, בהמתברר, ואין הדבר מתברר בכח עצמו.

וכמו בנה"א ונה"ב, שצ"ל התלבשות נה"א בנה"ב לפעול שגם הוא ירצה אלקות,

תוכן הענינים

ע"י ההתבוננות שמובנת גם בשכל דנה"ב; משא"כ כשהתבוננות היא בהפלאות אוא"ס, שנעשה התפעלות הרצוא בנה"א והנה"ב מתבטל, הרי אף שמתקן עי"ז, ועד שמתהפך בעצם מהותו, אין זה בירור, כיון שלא נתעורר מעצמו, אלא רק נתבטל מצד תוקף הגילוי דנה"א.

וכמו"כ בבירור הניצוצות, שעיקר הבירור הוא באופן של התלבשות ע"י אכו"ש ומו"מ בכוונה לש"ש, שהניצוצות מתעוררים מצד עצמם. וכמו בהתלבשות נה"א בנה"ב, שמתעלם ומסתתר ואינו מאיר בגילוי, ומתייגע עד שמתעורר באהוי"ר. משא"כ כשהכוונה היא להמשיך אור, והבירור הוא בדרך ממילא, ואז לא נמשך אור חדש מפנימיות ועצמות א"ס.

קז. והענין – שנתאוה דירה בתחתונים, ובשביל זה הי' כל סדר ההשתלשלות, וגם ההמשכה אם תהי' התעוררות הרצון, שעלה לפניו מעשה הצדיקים בעשיית הדירה בתחתונים ע"י אתכפיא כו', ולכן עבודה זו דוקא עולה בבחי' פני' ועצמי' א"ס, בתחלת הכוונה.

וזהו "יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה הראני את מראיך": יונתי – מלכות דאצי' שיורדת לברר בי"ע, ועי"ז הראני גו' – העלי' בבחי' או"ח בפני' ועצמ' א"ס, כיון שזה עלה במחשבה תחלה. ובעבודה: יונה – כנס", ובהתלבשות בהגוף - חגוי הסלע, תוקף דתהו. סתר המדריגה – יש עלי' בהדרגה, ויש עלי' שלא בהדרגה (שווינדל טרעפ), והו"ע עליית נה"ב מסט"א אל הקדושה. ועי"ז העלי' בהעצמות, והמשכת העצמות למטה, כיון שנשלמה הכוונה.

אבל ע"י המשכה מלמעלה למטה – אף שנמשך אוא"ס למטה, לא נשלמה הכוונה שהתחתון עצמו יהי' כלי לאלקות.

וזהו החילוק בין מ"ת ולעת"ל – שמ"ת הי' גילוי מלמעלה, אבל התחתון לא הי' כלי, שלא נזדכך, ולעת"ל יהי' זיכוך התחתון (וזהו אמיתית העלי' דלעת"ל, בתחה"מ, שהגופים יהיו כלים לאלקות). וזהו מלמטה למעלה – שהמטה נעשה מעלה.

ונמצא, שאמיתית הכוונה נשלמת ע"י הבירור מלמטה למעלה דוקא, ולכן עי"ז נעשה המשכת העצמות ממש.

וזהו הטעם שדוקא במלכות (ובנש"י שירדו למטה) יש הכח לפעול ההתחדשות דבירור בי"ע היפך טבע החומרי – מצד כוונת העצמות שיש במל' דוקא, וכנ"ל שלכן יש במלכות דוקא כח ההתהוות מאין לישמי.

קח. וזהו שאמרו רז"ל "ג' כתרים כו' וכתר ש"ט עולה על גביהן": ג' כתרים – מקיפים דסדר השתלשלות (מלכות דאצי' - כתר לבריא, ת"ת דז"א – כתר למל', ות"ת דאימא – כתר לז"א), ובשרשן – עד כללות האור שלפני הצמצום. אבל כש"ט - מלכות שיורדת לבי"ע לברר בירורים – עולה על גביהן, שמגיע בבחי' העצמות, העלם העצמי דא"ס, ונעשה מקיף עליהם.

בע"ס דאור ישר – עיקר האור בבחי' כתר, והולך ומתמעט עד למלכות. ובע"ס

תוכן הענינים

דאור חוזר – המלכות היא כתר, שמשפעת לכל הספירות, וכתר זה הוא למעלה מהכתר דלמעלמ"ט, כי באו"ח תוקף האור הוא יותר, כמשל הכאת השמש בסופו, אויר התחתון חם יותר.

וזהו האור שנעשה ע"י הבירורים, סוף ותכלית הכוונה שעלה במחשבה תחלה בהעצמות, והוא באי"ע מכל האורות והגילויים.

קט. וזוהי מעלת העבד פשוט בקב"ע, שעבודתו בענין הבירורים, לגבי עבד נאמן שעבודתו בהמשכת האור מלמעלה – כי, דוקא ע"י הבירורים, התחדשות, נמשך אור חדש ממש, בחי' העצמות, כיון שבזה נשלמה הכוונה דדירה בתחתונים. וגם התוספת ברכה שנמשך ע"י עבד נאמן, הנה בעבד פשוט ה"ז יותר – לא רק מבחי' הגילויים, אלא בחי' העצמות.

וזהו משנ"ת שעבודת עבד פשוט עריבה אצל האדון כמו שעובד בעצמו ע"י שורו – שענינו במשל הוא מצוותי, המצוות שבעצמות (שלמע' ממצות הוי', שהם בסדר השתלשלות), ונמשך ע"י ביטול כל עצמותו דעבד פשוט, משא"כ בעבד נאמן ששמח ומתענג בהנח"ר שלמעלה, להיותו איזה מציאות לעצמו, ונחשב אצל האדון כמו שזולתו משביח נכסיו, ולא כעבודתו ממש, ולכן אינו ממשיך העצמות.

ושרש הענין – שע"י עבודת עבד נאמן, נמשך האור שהוא בבחי' המשכה וגילוי, עם היותו לפה"צ, למע' מעליית הרצון, אור העצם; וע"י עבד פשוט נמשך האור הכלול בעצמותו ממש, מה שביכלתו להאיר, שמו שהוא קדמון כקדמותו. וזהו מ"ש "מצוותי והייתם קדושים גו'" – להמשיך מקדושה העצמית, שמו הקדמון, בהקדושה שלגבי העולמות (שזוהי דרגת האור ששייך להשתלשלות), שכ"ז נמשך ע"י העבודה בקבעמ"ש דוקא, יעקב עבדימ'.

השמטות ותיקונים:

בד"ה כי מראש צורים, עמוד שצא, הערה 21 בסופה יש להוסיף:
וראה גם אג"ק כ"ק אדמו"ר זי"ע ח"ז ע' שפה ובנסמן בשוה"ג שם. סידור „בית יעקב” סדר
הושענא רבה.

בד"ה ומקנה רב, ע' תיב שו"ה לאדונו, אחרי תיבת לאדונו יש להוסיף ציון, ובהערה: ראה לקוטי
שיחות ח"כ ע' 335 ובהערה 101 בביאור הדברים.

שם הערה 24, במקום הגדפס צ"ל: ראה בכ"ז לקמן ד"ה אחרי ה"א ע' תלב. ולהעיר, שבכתוב
נאמר זה על עבד כנעני. ראה לקו"ש חכ"ד ע' 92 הערה 40. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 215 ובהערה 19
אודות ההפרש בין עבד פשוט לאסיר.

עמוד תיג שו"ה שמאהוי"ר, נדפס ח"ו, וכמ"ש, וצ"ל: ח"ו [וכמ"ש

בד"ה אלה הדברים ע' תכ שו"ה ומופלא, אחרי תיבת כו' יש להוסיף ציון, ובהערה: ראה לקוטי
שיחות ח"ט ע' 74 הערה 25 שזהו הביטול שמצד „כולא קמי' כלא חשיב”.

ע' תכז שו"ה מצליח, נדפס במצרים כו', ויש להוסיף ציון, ובהערה: ראה לקו"ש חכ"ה ע' 216
והערה 23 בטעם השמטת הצלחתו בבית הסוהר.

בד"ה אחרי ה' ע' תלא שו"ה שמצד הציווי, נדפס מה שיש בזה נח"ר, ויש להוסיף ציון, ובהערה:
ראה גם ד"ה ארבעה ראשי שנים תשל"א (סה"מ מלוקט ח"ה ע' קעד) הערה 58, שמעלה זו
שבעבד פשוט ישנה גם בעבד נאמן, בן. עיי"ש. וראה עוד בענין מעלת העבד פשוט שיש בו גם נח"ר
של האדון, בלקוטי שיחות חט"ז עמוד 42 הערה 22. וראה גם לקוטי שיחות חכ"ו ע' 42 הערה 22.
וראה עוד בסה"מ מלוקט ח"ה שם ע' קעג ואילך.

שם עמוד תלב הערה 13, נדפס ממשיל וצ"ל ממשך

שם שו"ה הוא שפעל נדפס ברכ וצ"ל ברכוש

תורת המערכת נתונה לשולחי ההערות, ובקשתנו שטוחה לפני הלומדים והמעיינים לשלוח לנו את הערותיהם.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' **משה** ע"ה
בהרה"ח הרה"ת ר' **דובער** הי"ד

לברטוב

נפטר ועש"ק פי שופטים, ה' אלול, ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי

בן יכבד אב

הרה"ת ר' **דובער** וזוגתו מרת **דבורה** לאה שיחיו

בניהם ובנותיהם

חי' מושקא, מנחם מענדל, רבקה, אסתר, שטערנא שרה וצירל

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

לברטוב